

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Turvallisuuskävely - konsepti Hyvinkään kaupungille

Below, Tanja
Vainikainen, Sonia

2017 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Turvallisuuskävely - konsepti Hyvinkään kaupungille

Tanja Below
Sonia Vainikainen
Hoitotyön koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Huhtikuu, 2017

Below Tanja, Vainikainen Sonia

Turvallisuuskävely - konsepti Hyvinkään kaupungille

Vuosi 2017 Sivumäärä 91

Tämän opinnäytetyön tilasi Hyvinkään kaupungin koti- ja vapaa-ajan turvallisuutta kehittävä työryhmä, eli KOVA- työryhmä. Työn tarkoituksena oli kehittää turvallisuuskävelyn konsepti KOVA- työryhmän käyttöön. Työn tavoitteena oli rakentaa tarpeenmukainen, sekä helposti muokattava konsepti turvallisuuskävelyiden toteuttamiseen kaupungin asuinalueilla. Opinnäytetyön teoreettisessa viitekehyksessä kuvataan turvallisuutta käsitteenä, tapaturmia Suomessa eri ikäryhmissä, turvallisuuskävelyä, palvelumuotoilun käsitettä, sekä yhteisöllistä hoitotyötä.

Turvallisuuskävelyn konsepti tuotettiin Morizin (2005) palvelumuotoiluprosessin mukaisesti. Sen vaiheet ovat asiakasymmärryksen hankkiminen ja mahdollisuuksien kartoittaminen, konseptoiminen, kehitystyö ja tuotanto, sekä jalkautus ja operointi. Asiakasymmärrysvaiheessa Metsäkaltevan alueesta kerättiin tietoa haastattelemalla asukasyhdistystä ja havainnoimalla Metsäkaltevan ympäristöä.

Tiedonhankintavaiheessa osallistuttiin myös KOVA- työryhmän tapaamisiin, joissa keskusteltiin työryhmän toiveista ja turvallisuuskävelyiden järjestämisestä, saadut tiedot kiteytettiin affinity diagrammin avulla. Konseptointivaiheessa ideoitiin turvallisuuskävelyn sisältöjä ja menetelmiä KOVA- työryhmän kanssa. Ideoinnissa hyödynnettiin myös asukasyhdistyksen aluetietämystä. Parhaiden ideoiden seulonnassa käytettiin SWOT - analyysiä. Konkretisointivaiheessa toteutettiin turvallisuuskävely Metsäkaltevan alueella.

Turvallisuuskävelyn tarkoituksena oli kehittää alueen turvallisuutta ja arvioida Turvallisuuskävely -konseptin toimivuutta. Kävelyyn osallistujien palautetta hyödynnettiin konseptin kehittämiseksi KOVA- työryhmän tarpeita vastaavaksi. Turvallisuuskävelyn lopullinen sisältö ja menetelmät muodostettiin asukasyhdistykseltä ja KOVA- työryhmältä saatujen tietojen pohjalta.

Konsepti rakentuu Turvallisuuskävelyn suunnittelu-, toteutus-, ja arviointiprosessista, sekä kävelyn muistilistasta. Konseptia voidaan hyödyntää jatkossa Hyvinkään kaupungin asuinalueilla tapahtuvien turvallisuuskävelyiden suunnittelussa ja toteutuksessa.

Turvallisuuskävelyä voisi kehittää rakenteilla olevien asuinalueiden ominaispiirteisiin sopivaksi, näin asuinalueiden turvallisuutta voitaisiin parantaa jo ennen rakentamisen aloitusta. Aukkoille, jotka muuttavat alueelle pystyttäisiin kertomaan etukäteen tiedossa olevista rakentamisen vaiheista, sekä niiden vaikutuksista asuinalueeseen. Turvallisuuskävelyitä voisi järjestää myös muille julkisille rakennuksille, kuten kouluille.

Kehittämisehdotuksena turvallisuuskävelyiden toteuttamiseen, Hyvinkään kaupungin olisi hyvä nimetä yksi toimiala, joka vastaisi turvallisuuskävelyiden toteuttamisesta koko kaupungissa.

Asiasanat: turvallisuus, turvallisuusympäristö, yhteisöllisyys, terveyden edistäminen, palvelumuotoilu

Below Tanja, Vainikainen Sonia

“Safety walk” concept for Hyvinkää town

Year	2017	Pages	91
------	------	-------	----

This thesis was given by a Hyvinkää’s safety workgroup called KOVA to improve safety at home and during free time. The purpose of this thesis was to make a "Safety Walk" concept for KOVA- work group. The object of this work was to build a needed and easy to modify concept about safety walks in Hyvinkää. The framework of this thesis is safety as a concept to prevent accidents resulting in injury in different age groups in Finland, safety walks, and also including a service design concept and community nursing.

The "Safety Walk " concept was produced specifically by using Moriz’s (2005) service design concept. The main points in it are; customer understanding, summarizing gathered information, developing a concept, implementation, and delivery. Customer information was gathered by interviewing Metsäkalteva’s resident union and by observing the area of Metsäkalteva. When planning the path for the "Safety Walk "area knowledge of the resident union was utilized. The content of the "Safety Walk " was produced with feedback from Metsäkalteva’s resident union.

Customer information was also gathered from KOVA- workgroup in meetings, where it was discussed with the workgroup wishes and the organization of the "Safety Walk". Gathered data was analysed with an affinity diagram. During the phase of developing the concept the ideas and contents of the "Safety Walk "were discussed with the KOVA- workgroup. In this phase the area knowledge was also valued information. A SWOT- analysis was used for screening of the best ideas. The "Safety Walk" in Metsäkalteva was part of the concretization phase.

The purpose of the "Safety Walk "was to improve security of this area and evaluate functionality of this concept. Feedback that was gathered from participants was used to improve the concept and was made to meet the KOVA- work group’s needs. The eventual concept was based on gathered data from the resident union and KOVA- workgroup.

The concept is built on safety walk planning-, achievement- and evaluation processes and the checklist related to the "Safety Walk". The concept can be used later to benefit any future safety walk project planning and execution that will be made in Hyvinkää.

The safety walks could be improved for use in neighbourhoods, which are under construction. This might give a chance to develop neighbourhood’s safety before they are constructed. Residents who are moving to the neighbourhood can be told about construction steps and their effects on the neighbourhood. Safety walks could also be arranged for other public buildings e.g. schools.

As a development suggestion, it would be good to name one industry to be responsible for organizing safety walks in Hyvinkää town.

Keywords: safety, safety environment, communality, health promotion, service design

Sisällys

1	Hankkeen tausta tarve tarkoitus	7
2	Turvallisuuskävely tapaturmien ehkäisyssä.....	8
2.1	Yhteisölähtöinen terveyden edistäminen	8
2.2	Turvallisuus käsite	10
2.3	Tapaturmat Suomessa	12
2.3.1	Lasten ja nuorten tapaturmat ja niiden syntytekijät	13
2.3.2	Työikäisten tapaturmat ja niiden syntytekijät	15
2.3.3	lökkäiden kaatumistapaturmat ja niiden syntytekijät	18
2.4	Turvallisuuskävely.....	21
2.4.1	Turvallisuuskävelyn taustaa	21
2.4.2	Turvallisuuskävely- konseptin tiedonhankintamenetelmät	23
3	Hankkeen tavoitteet.....	24
4	Hankkeen kohderyhmä, hyödynsaajat ja organisaatio	24
4.1	Hyvinkään kaupunki.....	24
4.1.1	Hyvinkään kaupungin turvallisuussuunnitelma	25
4.1.2	24 Turvallista Tuntia Hyvinkäällä.....	26
4.2	Metsäkaltevan asuinalue	28
5	Turvallisuuskävely - konseptin kehittämisprosessi	29
5.1	Palvelumuotoilu kehittämisen lähestymistapana	29
5.2	Asiakasymmärryksen hankkiminen	30
5.2.1	Tiedonhankinta KOVA- työryhmältä.....	30
5.2.2	Metsäkaltevan alueen havainnoiminen	31
5.2.3	Asukasyhdistyksen teemahaastattelu	32
5.2.4	Aineiston kiteyttäminen.....	33
5.3	Konseptoiminen	34
5.3.1	Ideointi.....	34
5.3.2	Seulonta.....	38
5.3.3	Konkretisointi	40
5.4	Kehitys ja tuotanto	42
5.5	Jalkautus ja operointi	44
6	Tulokset.....	44
6.1	Metsäkaltevan alueen havainnoimisen tulokset	44
6.2	Asukasyhdistyksen teemahaastattelun tulokset	45
6.3	Turvallisuuskävelyn tulokset	47
6.4	Turvallisuuskävelyn arvioinnin tulokset	55
6.5	Turvallisuuskävelyn tulosten yhteenveto	56
7	Turvallisuuskävelyn- konsepti.....	57

7.1	Turvallisuuskävely - konseptin osat	57
7.2	Turvallisuuskävelyn järjestämisprosessi	58
7.3	Turvallisuuskävelyn suunnitteluprosessi	58
7.4	Turvallisuuskävelyn toteutus- ja arviointiprosessi	59
7.5	Turvallisuuskävelyn muistilista	60
8	Pohdinta	62
8.1	Opinnäytetyön pohdinta	62
8.2	Kehittämisehdotukset	65
8.3	Opinnäytetyön eettiset lähtökohdat	66
8.4	Tulosten pohdinta	67
8.4.1	Asukasyhdistyksen teemahaastattelun tulosten pohdinta	67
8.4.2	Turvallisuuskävelyn tulosten pohdinta	67
8.4.3	Tulosten luotettavuuden pohdinta	70
8.4.4	Asukasyhdistyksen teemahaastattelu	71
8.4.5	Turvallisuuskävelyn tulokset	72
8.5	Oman työskentelyn pohdinta	74
	Lähteet	76
	Kuvat	80
	Kuviot	81
	Taulukot	82
	Liitteet	83

1 Hankkeen tausta tarve tarkoitus

Terveydenhuoltolaki velvoittaa kuntia järjestämään terveydenhuoltoa, mihin kuuluu perus- ja erikoissairaanhoido, sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Laki on säädetty väestön terveyden edistämisen, ylläpidon, hyvinvoinnin, työ- ja toimintakyvyn, sekä turvallisuuden takaamiseksi. (Terveydenhuoltolaki 30.12.2010/1326, 2 §.)

Muita tarkoituksia ovat väestöryhmien terveyserojen kaventaminen, yhdenvertaisten palveluiden takaaminen laadullisesti, sekä potilasturvallisuutta vaalien. Tämän lisäksi voidaan vahvistaa asiakaskeskeisyyttä terveydenhuollon palveluissa, sekä toimintamahdollisuuksia perusterveydenhuollon saralta. Näitä hyödyntäen pystytään edesauttamaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoita ja eri toimialoja toimimaan yhteistyössä terveyden, sekä hyvinvoinnin edistämiseksi. (Terveydenhuoltolaki 30.12.2010/1326, 2 §.)

Opinnäytetyössämme toteutimme yhdessä Hyvinkään kaupungin 24 Turvallista Tuntia Hyvinkäällä työryhmän kanssa turvallisuuskävelyn konseptin Hyvinkäälle. Turvallisuuskävelyt ovat osa kaupungin tämän hetkistä turvallisuussuunnitelmaa. Konseptia varten toteutimme turvallisuuskävelyn pilotin Hyvinkäälle, Metsäkaltevan asuinalueelle, mikä on tunnettu kaupungin asuutomessualueena. Pilotissa hyödynsimme palvelumuotoilumenetelmää, eli teimme työn yhteistyössä työntilajaan, sekä asuinalueen asukasyhdistyksen kanssa.

24 Turvallista Tuntia Hyvinkäällä on toimintamalli, mikä pohjautuu Maailman terveysjärjestön Safe Community ohjelmaan. Tämä tarkoittaa Hyvinkään olevan Maailman terveysjärjestön tunnustamana turvallinen kunta, jonka tavoitteena on vähentää tapaturmia ja edistää turvallisuutta. Hyvinkää on suomalaisista kunnista ensimmäinen Safe Community -tunnuksen saanut kunta. (Kokko 2013, 2; 24 Turvallista Tuntia Hyvinkäällä 2016; Hyvinkään kaupungin turvallisuussuunnitelma 2014-2017, 1.)

Opinnäytetyön projekti käynnistyi 15.2.2016, jolloin tapasimme ensimmäistä kertaa Hyvinkään kaupungin koti- ja vapaa-ajan turvallisuustyöryhmän. Kävely sovittiin tapahtuvan syksyllä 2016, tarkentuen myöhemmin marraskuusi 2016. Ensimmäisessä tapaamisessa työryhmän toiveena oli toteuttaa pilottikävely rajatulle asuinalueelle, sekä toive, että opiskelijat loisivat myös pohjan, miten turvallisuuskävelyn purku tapahtuisi.

Tapaamisessa työryhmä toi ilmi turvallisuuskävelyn konseptin olevan osa kaupungin turvallisuussuunnitelmaa, koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ennaltaehkäisyssä. Konseptin avulla työryhmällä oli mahdollisuus toteuttaa vastaavia turvallisuuskävelyitä myös muilla Hyvinkään asuinalueilla. Tavoitteena oli toteuttaa turvallisuuskävelyitä yhdessä asukasyhdistysten ja kaupungin asukkaiden kanssa.

Työryhmä toivoi pilottikävelyn mukaan oman työryhmänsä jäseniä, Metsäkaltevan asukasyhdistyksen, pelastuslaitoksen ja poliisin edustajat, sekä Metsäkaltevassa toimivan Aamutuulen päiväkodin rehtorin ja turvallisuusvastaavan, sekä Hakalan koulun rehtorin ja turvallisuusvastaavan. Hakalan koulun oli tärkeässä osassa asuinalueella tapahtuvaa turvallisuuskävelyn pilttia, koska se vastaa Metsäkaltevan asuinalueen perusopetuksen järjestämisestä.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää Turvallisuuskävely - konsepti Hyvinkään kaupungin 24 Turvallista Tuntia Hyvinkää - organisaatioon kuuluvan koti- ja vapaa-ajan tapaturmia ehkäisevän työryhmän eli KOVA- työryhmän käyttöön. Konsepti kehitetään palvelumuotoilumenetelmällä yhteistyössä KOVA- työryhmän ja Metsäkaltevan asukasyhdistyksen kanssa.

2 Turvallisuuskävely tapaturmien ehkäisyssä

2.1 Yhteisölähtöinen terveyden edistäminen

Yhteisölähtöisen terveyden edistäminen nähdään kokonaisuutena, mihin liittyy hoitotyön lisäksi niin sosiaalihuolto, sekä terveydenhoitotyö. Tätä voidaan pitää myös väestölähtöisenä hoitotyönä, jossa pyritään takaamaan koko väestön terveyden edistäminen, sekä ennaltaehkäisevä työ. Esimerkkinä voi olla infektioautien leviämisen tai vammautumisen ennaltaehkäisy. Väestöllä voidaan tarkoittaa yhden alueen koko väestöä, tai sitä voidaan myös jakaa isompiin tai pienempiin ryhmiin tarkasteltavan aiheen tarpeen mukaan. Isoja ryhmiä voisi olla esimerkiksi paikkakuntaakohtaisesti tai alueenmukaisesti jaetut ryhmät. Pienemmät ryhmät, voivat jakautua esimerkiksi maahanmuuttajiin, diabeetikoihin tai eri ikäryhmiin. (Anderson & McFarlane 2011, 20.)

Yhteisölähtöisessä hoitotyössä on kaksi tukipilaria, joita ovat asiakasryhmänä oleva väestö, sekä kyseisen ryhmän hoidosta vastaava taho. Hoitavan tahon on tärkeää olla samalla tasolla yhteisön kanssa, jolloin yhteisölähtöisyyden toteutuminen on mahdollista. Hoitavan tahon työn keskiössä tulisi olla sairauksien ennaltaehkäisy, jolloin hoitotyötä ohjaavat päätökset pohjautuisivat väestön tarpeisiin. Tämä edellyttää käytössä olevien resurssien monipuolista ja laaja-alaista käyttöä yhteisön hyväksi, mihin tulee lukeutua myös moniammatillisten työryhmien yhteistyö yhteisön hyväksi, sekä kokonaisvaltainen kehitystyö ihmisten ja yhteisön hyvinvointia ajatellen. (Anderson & McFarlane 2011, 20.)

Tulevaisuudessa erityisesti terveydenhoitotyössä on tärkeää pyrkiä kehittämään tavanomaista hoitotyötä, sekä hoitotyön menetelmiä. Tällä tarkoitetaan kykyä toimia työssä ohjaajan, sekä opettajan roolissa, mutta tämän lisäksi heillä tulee olla syvempää tietoa taloudesta, ympäristöstä, sekä maailmanlaajuisista ilmiöistä väestön terveyden edistämiseksi. Tärkeintä on, että

terveydenhoitaja tekee yhteistyötä yhteisössä, jossa hän työskentelee. Tämä toimii pohjana yhteisölähtöiselle hoitotyölle. (Anderson & McFarlane 2011, 24.)

Yhteislähtöisessä ajattelussa perustana ovat yhteisön vaikutusmahdollisuudet heitä koskeviin asioihin ja päätöksiin. Se kuvaa mahdollisuutta vaikuttaa yhteisön jäseniin niin henkisesti, kuin käytännönkin tasolla, joita voidaan kuvata tarkemmin sosiaalisiksi tai henkilökohtaisiksi tasoksi. Tämän avulla yhteisö voi vahvistaa omaa sosiaalista toimintaa, tietoisuutta ja osallisuuden tunnetta. Yhteisölähtöinen työ voi olla jotain edellä mainituista toimista, tai kaikkia näitä yhdessä. Keskeistä on, että yhteisöllä on mahdollisuus osallistua heitä koskevaan kehitystyöhön, osallistuminen ja osallisuus voi olla yhteisöä voimaannuttavaa. (Bracht 1999, 88.)

Onnistuakseen yhteisön voimaantumisen, tulisi prosessin kehittämisen lähtökohtana olla selkeä kaava tai suunnitelma, miten työssä edetään. Prosessilla tulee olla myös selkeä tarve. Prosessin ei tarvitse välttämättä olla suoraviivainen, mutta jokaisen työvaiheen jälkeen tulisi olla selkeä linjaus siitä, miten prosessissa edetään. Prosessin tarve voi olla aikaisemman prosessin uudelleen hiomista, tai havaitun ongelman korjaamista. Vaikka kyse on voimaantumisesta ja yhteisön mahdollisuudesta vaikuttaa prosessin kulkuun on huomioitava, ettei koko yhteisö voi samanaikaisesti toimia prosessin jokaisessa vaiheessa. Tämän vuoksi on tehokkaampaa ja vaikuttavampaa, että yhteisö valitsee itse yksilön tai ryhmän, jolla on mahdollisuus toimia tehokkaasti yhteisössä prosessin etenemisen takaamiseksi. (Bracht 1999, 88.)

Yhteisön ominaisuudet ja sen sisäinen tuki rakentavat, ja laajentavat sosiaalista verkkoa. Se antaa yhteisön jäsenille mahdollisuuden tulla vielä enemmän tietoiseksi prosessin toiminnasta, ja vaikutuksista luotuihin ryhmiin tai yksilöille jaettuihin tehtäviin. Tämän kaltainen osallistuminen ja tietoisuus ovat keskeistä yhteisön psykologisella tasolla, joka voi edesauttaa yksilöiden kykyä oppia taitoja. Taidoista voi olla hyötyä muissa tilanteissa, tai vastaavissa yhteisön kehittämisprosesseissa. Tällöin yksilöt voivat hyödyntää opittuja taitoja ja täten tulevissa yhteisön prosesseissa toiminta voi olla paljon tehokkaampaa. (Bracht 1999, 8889.)

Vastuun jakaminen voi vaikuttaa yhteisön jäsenen psykologisella tasolla, joko myönteisesti tai kielteisesti, riippuen millaiset vaikutusmahdollisuudet hänellä todellisuudessa on yhteisössä. Yhteisökeskeisessä työssä terveyden tarkastelu tulisi olla aina yksilölähtöistä, eikä pelkästään yleisellä tasolla tarkasteltua. Yksilöiden hyvinvoinnin takaaminen yhteisössä antaa mahdollisuuden tarkastella yhteisön kehitystä käytännössä, jolloin analyysit yhteisöstä ovat luotettavia. Näin toimiessa myös yhteisön kehittäminen on luotettavaa ja tehokasta. (Bracht 1999, 8889.)

Yhteisötasoista informaatiota tarvitaan tehtäessä suunnitelmia, jotka kohdentuvat erikaltaisiin yhteisöihin. Yhteisöllistä etenemistä on käytetty monenlaisissa projekteissa. Projektit

ovat paneutuneet terveydenedistämiseen ja ennaltaehkäisyyn, sekä alueellisen tiedon koamiseen. (Saari & Hietanen 2001, 4.)

Yhteisöanalyysi on prosessi, jonka avulla haetaan, kuvaillaan, jäsennetään ja jaetaan informaatioita yhteisöä koskevista terveyttä ja hyvinvointia kuvaavista seikoista. Yhteisöanalyysin avulla tarkastellaan tarvelähtöisesti yhteisöä, ja muodostetaan kuva kokonaisuudesta. Tämän avulla kyetään kasvattamaan väestön ymmärrystä hyvinvoinnista ja sen ehdoista. (Saari & Hietanen 2001, 6.)

Yhteisöjen analysointi on ollut tasoltaan vaihtelevaa. Asiasta on puhuttu vaihtelevilla nimikkeillä. Nimikkeitä ovat yhteisöanalyysin lisäksi olleet esimerkiksi yhteisökuvaus, aluekuvaus, sekä ympäristöanalyysi ja hyvinvointiselonteko. (Saari & Hietanen 2001, 6.)

Tekijät, joita yhteisöanalyysin avulla tarkastellaan, vaihtelevat tilannekohtaisesti. Vaihtelevat tarpeet, lähtökohdat ja tilanteet ovat saaneet aikaan sen, että analyysimenetelmät ja tutkimustavat ovat vaihdelleet eri tutkimuksissa. Yhteisöanalyysi on ollut käytössä myös tarvelähtöisessä tiedonhaussa. Väestöryhmäkohtainen tarkasteltu on kohdennettu johonkin väestöryhmään esimerkiksi lasten tarpeisiin. (Saari & Hietanen 2001, 6.)

Yhteisöanalyysissä on tarkoituksena tuottaa toimenpide-ehdotuksia, sekä tuoda esiin omia johtopäätöksiä saaduista tuloksista. Yhteisöanalyysin tarkoituksena ei ole tarkastella ainoastaan ongelmakohtia, vaan myös tunnistaa haasteet ja mahdollisuudet. Tämä mahdollista oikeanlaisen tuen kohdentamisen yhteisöön. (Yhteisöanalyysillä työn alkuun 1999, 1.)

Yhteisöanalyysia varten kerätään väestöstä monenlaisia tietoja, joita ovat esimerkiksi tutkitavan väestön ikäjakauma, sukupuoli, koulutustaso, työllisyystilanne ja äidinkieli. Tarvittavaa tietoa voidaan kerätä myös tarjolla olevista palveluista, ympäristön tuomista haasteista ja mahdollisuuksista ja alueen sisäisistä toimintamalleista, sekä hallinnollisista seikoista. Terveystilasta saadaan tietoa tarkastelemalla väestön terveyskäyttäytymistä ja seikkoja, jotka vaikuttavat käyttäytymiseen, vaarantavat terveyttä. Terveystilasta kertovat myös terveyspalveluiden käyttöaste, sekä väestön sairastavuuden ja kuolleisuuden tarkastelu. (Yhteisöanalyysillä työn alkuun 1999, 2.)

2.2 Turvallisuus käsite

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma (2015) sanoo: ”Suomi on maailman turvallisimmin asuttu maa, yrittää ja tekee työtä”. Turvallisuus Suomessa on eri viranomaisten ja tahojen yhteistyön tulosta. Tavoitteena on niin onnettomuuksien, järjestyshäiriöiden kuin rikosten ennaltaehkäisy. Arjen turvallisuutta Suomessa kehitetään seudullisten ja paikallisten turvallisuussuunnitelmien avulla. (Turvallisuussuunnittelu 2016.)

Turvallisuutta käsitteenä ei voida avata yksiselitteisesti, koska se on käsitteenä hyvin moniselitteinen. Turvallisuuden käsitys muuttuu hieman, kun mietitään missä asiayhteydessä siitä puhutaan. Laajalla määritelmällä turvallisuutta voidaan kuvata kyvyksi puolustautua ja olla vapaa erilaisilta uhilta. (Eskola 2008, 1.)

Käsitettä voidaan jaotella karkeasti laajaan ja kapeisiin turvallisuuden käsitteisiin. Pääpainona kaikessa turvallisuuden tarkastellussa lähtökohtana on kyseenalaistaa itsestään selviä turvallisuusajatuksia, sekä etsiä ja tutkia uusia lähtökohtia turvallisuuden edistämiseksi. Turvallisuus voidaan nähdä pitkälti ajattelutapana, mikä on muovautunut meille ihmisille aikojen saatossa. Tämän vuoksi siitä on mahdotonta kehittää määritelmää, mikä olisi yksiselitteisesti hyväksytty. (Eskola 2008, 1.)

Turvallisuuteen kohdistuvan tutkimuksen lähtökohta määräytyy tutkittavan ilmiön mukaan. Tutkimus voi kohdistua esimerkiksi jonkun tai jonkin turvallisuuteen, turvallisuushkaan tai subjektiiviseen turvallisuuden kokemukseen. Lähtökohtien mukaan valitaan mitä ominaisuuksia tarkasteltavan asian turvallisuuden tutkiminen vaatii. Tämäkin kertoo turvallisuuden olevan aiheena hyvin monivivahteinen, joten selkeän käsityksen luominen ei ole yksinkertaista. (Virta 2011, 115-116.)

Yksilötasolla turvallisuuden käsitettä voidaan kuvailla uskalluksena liikkua ilman pelkoa julkisilla paikoilla, henkilökohtaisen koskemattomuuden säilymisenä, tai olla tuntematta turvattomuutta. Ympäristön turvallisuutta miettiessä kiinnitetään usein huomiota rakentamiseen, ylläpitoon, palveluihin, sekä viihtyvyyteen. Ihmisen ympäristön ollessa turvallinen ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi kohenee. (Turvallisuudessa on monta puolta 2016.)

Turvallisuutta ei voida tarkastella pelkästään turvattomuuden vastakohtana. Turvattomuus on yhtä moninainen käsite, kuin turvallisuuskin. Se voi olla tunne, jolla ei ole todenperäistä uhkaa tai vaaraa taustalla. Turvattomuuden tunnetta voi lisätä monet tekijät kuten ikä, mielikuvat, muutokset elämäntilanteessa tai kokemus omasta haavoittuvuudesta. (Turvallisuudessa on monta puolta 2016.)

Osallisuus työyhteisössä, harrastusryhmässä tai vastaavassa on tärkeää yhteenkuulumisen kokemuksen kannalta. Turvallisuudentunnetta lisäävänä tekijänä voi olla yhteenkuuluvaisuuden tunne. Yhteenkuuluvuus omaan elinympäristöön voi edesauttaa turvallisuuden tunnetta myös henkilön omassa arjessa. (Turvallisuudessa on monta puolta 2016.)

Hyvinkään kaupungin turvallisuusohjelmassa linjataan sisäisen turvallisuuden määritelmän käsitteävän yhteiskunnan olotilaa. Suomen hallitus on linjannut tavoitteeksi luoda Suomesta Euroopan turvallisinta maata. Väestöllä on mahdollisuus nauttia oikeusjärjestelmän turvaamista oikeuksista, vapauksista ilman pelkoa tai turvattomuutta, joka johtuu rikollisuudesta, häiriöistä, onnettomuuksista tai erilaisista kansallisista tai kansainvälisistä ilmiöistä. (Hyvinkään kaupungin turvallisuussuunnitelma 2014-2017, 2.)

2.3 Tapaturmat Suomessa

Tapaturmaksi määritellään tilanne, jossa henkilö loukkaantuu tai menehtyy äkillisen ennalta-arvaamattoman tai tahattoman tapahtuman vuoksi. Käsite kattaa seurauksen eli henkilövahingon lisäksi aina myös onnettomuustapahtuman. Tapaturma harvoin syntyy vain yhdestä syystä, taustalla saattaa olla useita yksittäisiä elementtejä, joista vaaratilanne on saanut alkunsa. Tapaturmat luokitellaan tapahtumatilanteen mukaan liikenne-, työ-, koti- ja vapaa-ajan sekä liikuntatapaturmiin. (Tapaturman määritelmä 2016.)

Tapaturmat ovat edelleen maamme neljänneksi yleisin kuolinsyy. Suurimmaksi osaksi tapaturmat tapahtuvat kotona tai vapaa-ajalla. Näistä koituu vuosittain jopa miljoona fyysistä vammaa ja yli 110 000 sairaalahoitojaksoa, aiheuttaen jopa 500 miljoonan euron kustannukset maallemme. Kokonaiskustannukset, joihin huomioidaan myös lievien vammojen jälkihoito, kohtaa jopa yli 1,2 miljardiin euroon. (Tapaturman määritelmä 2016.)

Sairaalahoidon tarve tapaturman yhteydessä on sidonnainen itse tapaturmaan, tilastollisesti myös ikäryhmien ja sukupuolten välillä on selkeitä eroja. Sairaalassa eniten hoitopäiviä tapaturmien johdosta on 85-94-vuotiailla naisilla. Naisten sairaalahoidon tarve tapaturman yhteydessä kasvaa erityisesti 75-ikävuoden jälkeen, miehet tarvitsevat enemmän sairaalahoitoa vastaavissa tilanteissa alle 65-vuotiaana. Iäkkäillä hoidon tarve korostuu, sillä heitä hoidetaan usein monissa eri paikoissa. Usein heitä hoidetaan aluksi erikoissairaanhoidossa, leikkausosastolla, mistä polku jatkuu perusterveydenhuoltoon kuntoutuksen nimissä. (Tapaturmien hoidosta kertyvät sairaalahoitopäivät 2016.)

Tapaturmat aiheuttavat vuosittain Suomessa lähes 2500 henkilön menehtymisen. Suomessa tapaturmakuolemat ovat paljon yleisempiä verrattuna muihin Pohjoismaihin tai muun Euroopan keskiarvoon. Tässä lienee riittävästi syytä, miksi kansallinen koti- ja vapaa-ajan tavoiteohjelmamme pyrkii vakavien ja kuolemaan johtavien tapaturmien vähentymiseen vuoteen 2025 mennessä 25 prosentilla. Liikenteessä tapahtuvien kuolemaan johtavien tapaturmien tavoite on puolittua vuoteen 2020 mennessä, palaten vuoden 2010 tasolle. (Tapaturmat Suomessa 2016.)

2.3.1 Lasten ja nuorten tapaturmat ja niiden syntytekijät

Tilastollisesti alle kouluikäisten lasten kuolemaan johtavat tapaturmat ovat harvinaisia. Sairaala hoitoa vaativia tapaturmia oli määrällisesti paljon, noin 2700 tapausta. Keskeistä tässä ikäryhmässä on, että tapaturmat lähes jokaisessa tapauksessa sattuvat kotona ja tapahtuvat leikin ohessa. Lapsen kasvaessa hänen elinpiirinsä kasvaa, sen myötä tapaturmia sattuu usein myös pihalla, puistoissa tai liikenteessä. (Tapaturmat eri ikävaiheissa 2016.)

Lasten ja nuorten tapaturmaiset kuolemat ovat vähentyneet merkittävästi, vuonna 1969 näitä tapauksia oli 405, vastaavasti vuonna 2011 tapauksia oli enää 37. Liikenteessä sattuneet tapaturmaiset kuolemat vähenivät 70-luvun jälkeen puolella, samoin hukkumiskuolemat vähenivät miltei saman verran. (Lasten kuolemat 2014, 11, 13.)

Alle kouluikäisillä tyypillisimmät tapaturmat voidaan jakaa karkeasti ikäryhmittäin seuraavasti, alle vuoden ikäisten, yhdestä kolmeen ikävuoteen ja tätä vanhempien lasten tapaturmiin. Alle vuoden ikäisillä tyypillisimmät tapaturmat ovat: putoaminen, kaatuminen, törmämiset, tukehtuminen, hukkuminen. Tässä ikäryhmässä yleisiä ovat myös autossa tapahtuneet tapaturmat, kuumuuden tai kuumasta aineesta johtuvat tapaturmat. Yhdestä kolmeen vuotiailla lapsilla oli edellä mainittujen tapaturmatyyppien lisäksi tavallisia onnettomuuksien aiheuttajia myrkytykset, sekä tieliikenneonnettomuudet. Tätä vanhemmilla tapaturmia aiheuttaa lisäksi usein myös liikuntavammat. (Tapaturmat eri ikävaiheissa 2016.)

Puhuttaessa yhdessä lasten ja nuorten tapaturmista ikäjakaumalla 0-25 vuotta, voidaan todeta lasten ja nuorten tapaturmaisten kuolemien vähentyneen. Siitä huolimatta ne ovat yhä merkittävämpiä syitä lasten ja nuorten kuolemantapauksiin. Heidän ikäryhmässään tapaturmaisten menehtymisten osuus verrattuna muihin ikäryhmiin on isompi. Tilastollisesti viidesosa kaikista alle 25-vuotiaiden kuolemista on tapaturmaeräisiä. (Lasten ja nuorten tapaturmat 2016.)

Tapaturmaisten kuolemantapausten osuus on isoimmillaan molemmilla sukupuolilla 15 ja 24 ikävuoden välillä. Näiden vuosien välillä poikien kuolemista 35 % aiheutuu tapaturmista, tyttöjen vastaava osuus on 26 %. 24- ikävuoden jälkeen työikäisten tapaturmien seurauksena menehtyneiden osuuden muodostaa 11 %. (Lasten ja nuorten tapaturmat 2016.)

Nuorilla alkoholilla on osuutta tapaturmaisissa kuolemissa, erityisesti liikennekuolemissa. Vuosien 1998 ja 2011 välillä 583 maaliikenteessä menehtyneistä 15-19 vuotiaista päihtyneitä oli 26 %. Heistä nuoria miehiä oli 88 %. (Lasten kuolemat 2014, 15.)

Yleisimpien tapaturmaperäisten kuolinsyiden vaihtelu on rinnastettavissa ikävaiheittain. Lapsilla ja nuorilla merkittävin kuolemien tekijä ovat liikenneonnettomuudet, seuraavaksi yleisimpiä hukkumiset ja kaatumiset. Kuolemaan johtaneita myrkytystapauksia ei ole lähivuosina tavattu alle 15- vuoden ikäisillä, mutta nuorilla myrkytykset ovat yhä toiseksi tavallisin tapaturman aikaansaama menehtymiseen johtava syy. (Lasten ja nuorten tapaturmat 2016; Lasten kuolemat 2014, 13-14.)

Tapaturmista jotka vaativat sairaalahoitoa, suurimman osan muodostavat kaatumisen tai putoamisen aikaansaamat vammat. Seuraavaksi yleisin syy sairaalahoidon tarpeeseen seitsemän vuotta täyttäneille ovat liikenteen aiheuttamat tapaturmat, sekä alle kouluikäisillä senkaltaiset vammat, jotka ovat muodostuneet elottomista voimista ympäristössä. (Lasten ja nuorten tapaturmat 2016.)

Tapaturmien ympäristöt vaihtelevat eri ikävuosien välillä. Kouluikäistä nuoremmilla yli puolet (53 %) sairaalan vuodeostohoitoa vaativista tapaturmista sattuivat kotona, kolme ikävuotta nuoremmilla kotitapaturmien osuus oli 70 %. Nuorilla tapaturmat taas sijoittuvat useammin kodinulkopuolelle, kotona sattuvat tapaturmat muodostivat ainoastaan 5 % heidän tapaturmistaan. Urheilun aikaansaamat vammat ja liikenneonnettomuudet ovat yleisimpiä 15-vuotiailla. Merkittävin osuus liikenneonnettomuuksista aiheutui viisitoistavuotiailla mopoilusta ja muilla kaksipyöräisillä moottorikulkuneuvoilla ajelusta. (Lasten ja nuorten tapaturmat 2016.)

Päiväkotiympäristössä tapahtuvien tapaturmien osuus on suurimmillaan 5-6 vuoden ikäisillä lapsilla. Ne muodostavat sunnilleen 12 % kaikista sairaalahoitoa vaatineista päiväkotilasten tapaturmista. Tilastoihin tuo oman vaikutuksensa useiden alle kolmivuotiaiden kotihoito. Isoin osa koulutapaturmista tapahtuu alakoululaisille 7- 12 ikävuoden välillä muodostaen 13 % tapaturmista. Yläkoululaisilla tapaturmia, jotka vaativat sairaalahoitoa muodostaa tapaturmien aikaansaamista vammoista 4-8 %. Kuudentoista vuoden jälkeen lisääntyvät työn aikaansaamat tapaturmat. 20- 24 ikävuoden välillä ne kattavat 6 % tapaturmista tämän ikäryhmän sisällä. (Lasten ja nuorten tapaturmat 2016.)

Turvalaitteiden käyttö vaatisi huomioimista erityisesti kouluikäisille, sekä nuorilla. On nähtävissä, että turvalaitteita käytetään heikommin isompien lasten keskuudessa. Heijastimia, pyöräilykypärää, turvavöitä ei käytetä niin tehokkaasti kuin olisi toivottavaa. (Lasten ja nuorten tapaturmat 2016.)

Lasten tapaturmia voidaan ehkäistä erilaisin menetelmin. Näitä menetelmiä ovat tehokas valvonta, ympäristön ja hoitotarvikkeiden turvallisuudesta huolehtiminen ja liikenteessä tarvit-

tavien turvavälineiden käyttäminen. Lisäksi aikuiset voivat auttaa lasta harjaantumaan liikunnallisissa taidoissa antamalla lapselle hyviä esimerkkejä turvallisuuskasvatuksella, sekä takaamalla omien ensiaputaitojen ylläpidosta. (Pienten lasten tapaturmien ehkäisy 2016.)

2.3.2 Työikäisten tapaturmat ja niiden syntytekijät

Työikäisestä väestöstä puhuttaessa tarkoitetaan ikäryhmään 15- 24 vuotiaisiin kuuluvia henkilöitä. Tämä ryhmä jaetaan vielä edelleen kolmeen ryhmään, jotka kattavat 15- 24 vuoden ikäiset nuoret aikuiset, 25- 44-vuotiaat aikuiset, sekä keski-ikäiset. Keski-ikäisillä tarkoitetaan 45- 64-vuotiaita henkilöitä. (Työikäisten tapaturmat 2016.)

Huomionarvoista on, että työikäisillä tapaturmista suurin osa tapahtuu kotioloissa, sekä vapaa-ajalla. Tapaturmia sattuu työssä, kotioloissa, harrastusten parissa, sekä muussa vapaa-ajan viettämisessä. Työikäinen pitää sisällään monenlaisia vaiheita elämässä, kuten opiskelua, työntekeä ja erilaisia ihmissuhdekuvioita, sekä parisuhde ja perhetilanteita. Perheenperustaminen saattaa vähentää riskinotto halukkuutta, mutta voi myös kasvattaa tapaturmille otollista kiirettä. (Työikäisten tapaturmat 2016.)

Työikäisten elämä on hyvin usein tapahtumarikasta aikaa. Ihmiset remontoivat, rakentavat, käyvät lomamatkoilla, harrastavat ja liikkuvat aktiivisesti, itsenäisesti perhe- tai kaveripiirinsä seurassa. Ihmiset tempautuvat mukaan tilanteisiin, eivätkä aina huomioi tapaturmavaaraa ja riskinottoa. (Työikäisten tapaturmat 2016.)

Työikäisillä, tapaturmat ovat neljänneksi yleisin kuolinsyy. Vuonna 2014 yksi kymmenestä menehtyneestä työikäisestä kuoli tapaturman seurauksena. Tällöin menehtyneistä 49 % oli työikäisiä miehiä ja 23 % ikäryhmään kuuluvia naisia. (Tapaturmakuolemat työikäisillä 2016.)

Aikavälillä 2000- 2014 työikäisten tapaturmaisten kuolemien osuus laski 40 %. Merkittävin tekijä oli päihteiden aikaansaamien tapaturmien laskeminen. Merkittävin vähennys tapahtui 45- 64 -vuotiaiden miesten ikäryhmässä. (Tapaturmakuolemat työikäisillä 2016.)

Tapaturmien aikaansaamien sairaalahoitajaksojen määrä on noussut 2000-luvulla työikäisillä. Vuonna 2014 työikäisillä oli tapaturmista johtuneita sairaalahoitajaksoja yli 51 000, joista puolet oli 44- 64-vuotiaiden ikäryhmällä. Merkittävin osuus hoitajaksoista aiheutui kotioloissa ja vapaa-ajalla sattuneista tapaturmista. (Tapaturmien sairaalahoito työikäisillä 2016.)

Sukupuolieroja tarkastellessa tapaturmien johdosta, sairaalahoitoon joutuvat naisia yleisemmin miehet. Miehet muodostavatkin työikäisten sairaalahoitoa vaatineista tapaturmista melkein 70 prosenttia kattavan enemmistön. Sairaalahoitopäiviä vaatineiden tapaturmien osuus

on suurempi 45- vuotta täyttäneillä tai heitä vanhemmilla, kuin työikäisten ryhmään kuuluvilla heitä nuoremmilla henkilöillä. (Tapaturmien sairaalahoito työikäisillä 2016.)

Päihteet vaikuttavat olennaisesti työikäisten tapaturmiin ollen joko varsinainen tapaturmansyy tai osatekijä. Kuolemaan päätyneissä tapaturmissa syynä ovat olleet tapaturmaiset etanolimyrkytykset, lääkkeitä tai huumausaineista johtuvat myrkytystilat, sekä muut tapaturmat jotka juontuvat alkoholin käytöstä. Päihteet kattavat 66 % työikäisten kuolemaan johtaneista tapaturmista, näistä melkein puolet on myrkytystapauksia. Lääke- ja huumausaineista johtuvat myrkytykset ovat tyypillisimpiä 25- 44-vuotiailla, kun taas alkoholimyrkytykset kohdistuvat useammin ikäluokkaan 45- 54- vuotta. (Päihteet työikäisten tapaturmissa 2016.)

Työtapaturmiin johtavat seikat riippuvat työympäristöstä ja työtehtävistä. Nykyaikana tehostunut automatisaatio tuo paljon helpotusta etenkin raskaisiin töihin, mutta myös paljon uuden opettelua työelämään. Uudet työskentelytavat ja tekniikka tuovat uusia mahdollisuuksia, mutta myös uudenlaisia altisteita tapaturmille. (Työtapaturmat 2016.)

Merkittävin osuus työikäisten hoitajaksoista aiheutui kotioloissa ja vapaa-ajalla sattuneista tapaturmista, jonka vuoksi keskityimme työikäisten ennaltaehkäisyn osiossa koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyyn. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmat pitävät sisällään useita erilaisia tapaturmatyyppejä, tämä luo omat haasteensa myös niiden ehkäisytöille. (Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelma vuosille 2014-2020, 12.)

Erilaisista tapaturmatyypeistä johtuen toimikenttä on suuri, ehkäisytyö on jakaantunut usealle eri kentälle. Tapaturmat sisältyvät hyvinvoinnin, turvallisuuden ja terveyden edistämiseen, näiden tekijöiden välinen yhteistyö on merkityksellisistä, sekä sisäisesti että lomittain. Koti ja vapaa-aika lukeutuvat yksityiseen alueeseen, vertaillen sitä eri ympäristöihin on haavoittavissa sen suuri itseohjautuvuus. (Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelma vuosille 2014-2020, 12.)

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ennaltaehkäisyn keskeisimpiä tekijöitä ovat: henkilökohtaisen vastuun lisääminen kansalaisissa, tietoisuuden kasvattaminen, turvallisesti rakennetut ympäristöt asumiseen ja elämiseen, sekä tuoteturvallisuudesta huolehtiminen. Kanalaiset voivat kantaa vastuuta omasta turvallisuudestaan vasta kun heillä on tarvittavat tiedot ja taidot halussaan. Tietoisuutta, sekä osallisuutta kasvattaessa vaaditaan eri ammattilaisten ja vapaaehtoisten yhteisvastuullista osallistumista. (Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelma vuosille 2014-2020, 12.)

Lainsäädännöllä on tärkeä rooli ympäristötekijöissä, sekä tuotteiden turvallisuudessa. Oma vastuunsa on myös erilaisilla organisaatioilla. Ympäristö ja tuotteet tulisi olla niin turvallisia,

että inhimillisistä tekijöistä johtuvat virheet vähenevät, tai virheet eivät aiheuta vakavia haittoja. Turvallisuus onkin monen eri asian yhteistekijä. (Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelma vuosille 2014-2020, 12.)

Sen sijaan, että esille nostettaisiin yksittäisiä tekijöitä, käyttöön on otettu käsite turvallisuuskulttuuri, se tarkoittaa koko järjestelmää kattavaa turvallisuushakuista tapaa toimia. Kokonaisvaltaista turvallisuuskulttuuria luodessa tarvitaan erilaisten tapaturma-alojen yhteistä toimintaa. Tällä hetkellä turvallisuuskulttuuri poikkeaa toisistaan erilaisissa ympäristöissä. Tapaturmista seuraavat tekijät näkyvät kuitenkin monenlaisissa ympäristöissä. (Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelma vuosille 2014-2020, 12.)

Tapaturmien ehkäisy, eli preventio tapahtuu usealla tasolla. Primaaripreventio kuvaa ennalta ehkäiseviä toimia. Tapaturmien ehkäisy voi olla tapaturmiin johtavien seikkojen tunnistamista, sekä niihin johtavien seikkojen minimoimista tai poistamista. Sekundaaripreventio merkitsee toimia tapaturman uhrien auttamiseksi, eli pelastus, ensiapu ja hoitotoimia. Tertiäaripreventio sisältää ehkäisutoimet jotta tapaturma ei uusiutuisi, kuntoutustoimet, sekä sopeutumisen olosuhteisiin. (Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelma vuosille 2014-2020, 12-13.)

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmissa on tausta-asioita jotka saattavat olla osatekijöitä tapaturmien synnyssä. Tekijöitä ovat muun muassa: runsas alkoholin käyttö, terveyserojen nousu, vähäiset voimavarat ennalta ehkäisevään työhön, kiireisyys työpaikoilla, sekä kuormittava työ, yksinasumisen kasvu, teknologian määränkasvu kodeissa. Lisäksi itse tekemisen ja uusiokäyttämisen nouseminen, riskionttojen ja jännityksen hakemisen kasvaminen, liikkumisen laskeminen, monikulttuurisuuden kasvu, matkailun kasvu, ulkomaisten matkailijoiden turvallisuustietoisuuden poikkeavuus, sekä lisääntynyt vapaa-aika ja laskenut ansiotyön määrä ovat osatekijöitä tapaturmien synnyssä. (Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelma vuosille 2014-2020, 13.)

Koti ja vapaa-ajan tapaturmiin kuuluu useita erilaisia tapaturmatyyppejä, joihin koordinaatio-ryhmä on tuottanut toimintakokonaisuuksia. Niiden avulla pyritään laskemaan tapaturmien määrää. Toimintakokonaisuuksiin on nostettu turvallisuuskulttuurin kohentaminen, päihteisiin ja lääkeaineisiin liittyvät tapaturmat, sekä niiden ehkäisy. Yhdenvertaisuudesta huolehtiminen ja vahvistaminen, turvallisuuden lisääminen ympäristötekijöissä ja tuotteissa, sekä ennaltaehkäisevä työ putoamis- ja kaatumistapaturmissa auttavat osaltaan tapaturmien laskemisessa. Toimintakokonaisuudet pitävät sisällään kaikki ikäryhmät. (Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelma vuosille 2014-2020, 15.)

2.3.3 Iäkkäiden kaatumistapaturmat ja niiden syntytekijät

Iäkkäiden ihmisten yleisimpiin tapaturmiin johtaneet syyt ovat kaatuminen, sekä putoaminen. Kaatumiset saattavat vaikuttaa merkittävästi avun ja hoivan tarpeeseen, sekä aktiivisuuteen. Pahimmassa tapauksessa edellä mainitut tekijät voivat johtaa jopa henkilön menehtymiseen. Kaatumiset aiheuttavatkin välittömästi ja välillisesti huomattavia kustannuksia ja uhkaavat itsenäistä, laadukasta ja aktiivista elämää. Iäkkäillä kuolemaan johtaneista tapaturmaisista kuolemista 70 prosenttia aiheutuu kaatumisista sekä putoamisista. (Iäkkäiden tapaturmat 2016.)

Ikkääntyneiden ihmisten kohdalla lisävuodet näkyvät tapaturmatilastoissa siten, mitä vanhempi ihminen on, sen merkittävämpi osio on kaatumisilla, liukastumisilla ja matalalta putoamisella tapaturmatilastoissa. Edellä mainitut syyt ovat myös merkittävin tekijä sairaalahoidon tarpeeseen. 65- 74-vuotiailla prosenttiosuus näiden onnettomuuksien osalta on 70 %, 85- vuotta ylittäneillä 90 %. Sukupulierot näyttäytyvät siten, että kaatumisesta ja putoamisesta aiheutuvat tapaturmat ovat yleisempiä naisilla kuin miehillä. (Iäkkäiden tapaturmat 2016.)

Suurin osa yli 65-vuotiaiden tapaturmaisista kuolemista on seuraus kaatumisesta. Sukupuolijakaumalla jopa 77 % naisten tapaturmakuolemista johtui kaatumisesta, vastaava luku miehillä oli 65 % vuonna 2011 tehdyn selvityksen mukaan. Vuositasolla tämä tarkoittaa noin 1300 suomalaisen yli 65-vuotiaan menehtymistä kaatumisen seurauksena. (Pajala 2016, 7.)

Kaatumisriski iäkkäillä kasvaa liikuntakyvyn heikentyessä, jolloin myös keho heikkenee eikä kestä kaatumista samoin kuin nuoremmilla henkilöillä. Kaatumisesta johtuvat vammat vaativat iäkkäillä useammin hoitoa, kuin nuorten kaatumisesta johtuvat vammat. Puolet yli 65-vuotiaiden kaatumisista vaatii lääkärin- tai sairaanhoitoa vuonna 2010. Kaatumisen seurauksena syntynyt vamma on usein myös riski uudelle kaatumiselle. (Pajala 2016, 10.)

2-3 % iäkkäiden kaatumisista johtaa luunmurtumaan, mutta jopa 90 % lonkkamurtumista on kaatumisen aikaan saama. Vuosittain Suomessa tapahtuu jopa 7000 lonkkamurtumaa, joka kertoo yhteiskunnan olevan merkittävän haasteen edessä väestön vanhetessa. Lonkkamurtumapotilaista kuolee vuoden sisällä murtumasta 12-37 %, viidennes saa itsenäistä elämää uhkaavan haitan, kolmannes joutuu muuttamaan kotoaan laitoshoitoon pysyvästi murtuman seurauksena. (Pajala 2016, 11-12.)

Vuonna 2000 yli 64-vuotiaiden kaatumisvammoista johtuneet akuutinsairalahoidon kustannukset olivat arvion mukaan 39 miljoonaa euroa, joista yli 80 % muodostui lonkkamurtumien hoidoista johtuvista kustannuksista. Naisten osuus hoidon kustannuksista oli 85 %. Kaatumistapaturmien kirjaus on edelleen Suomessa puutteellista terveydenhuollossa, minkä vuoksi tarkkaa kustannusarviota on mahdoton tehdä. (Pajala 2016, 14.)

Parhaiten iäkkäiden kaatumistapaturmia voidaan ehkäistä kartoittamalla henkilön yksilölliset vaaratekijät kaatumiselle, jonka pohjalta voidaan määritellä hänen kaatumisvaaransa. Tämän avulla voidaan luoda henkilölle yksilöllinen suunnitelma. Suunnitelman avulla voidaan vähentää tai poistaa havaitut kaatumisen vaaratekijät. Apuna voidaan hyödyntää IKINÄ-mallia, jota voidaan käyttää toimintaympäristöstä riippumatta kaatumisen ennaltaehkäisyyn. (Pajala 2016, 16.)

Kuvio 1: IKINÄ-malli. (Pajala 2016, 16.)

IKINÄ-malli antaa ammattilaisille toiminta ohjeet, miten kartoittaa kaatumisen riskitekijöitä, sekä miten toimia havaitessa riskejä. IKINÄ-mallin toimivuus voidaan taata, kun sitä käytetään aktiivisesti ja yhtenäisesti iäkkäiden hoidossa. Mallilla tarjotaan ammattilaisille luotettavia arviointimenetelmiä iäkkään kaatumisriskin kartoittamiseen, sekä miten henkilön kaatumisriskiä voidaan vähentää vaikka hän siirtyisi yhden palvelun piiristä toiseen. (Pajala 2016, 18.)

Toimintamalli ohjeistaa aloittamaan tilanteen kartoittamisen kysymällä iäkkäältä, onko tämä kaatunut viimeisen 12 kuukauden aikana. Jatkotoimet määräytyvät henkilön vastauksen mukaan. Mikäli iäkäs ei ole kaatunut eikä hän tuo ilmi kaatumispelkoa, hänelle voidaan kuitenkin ohjeistaa ja neuvoa miten hän voisi itse ennaltaehkäistä kaatumista. (Pajala 2016, 17.)

Ohjauksen pääpainot liittyvät terveellisten elintapojen kuten laadukkaan ravinnon ja kohtuullisen alkoholin käytön ohjaamiseen, sekä sosiaaliseen aktiivisuuteen kannustamisessa ja säännöllisen liikunnan merkityksen korostamisessa. Monipuolinen liikuntaharjoittelu takaa parhaiten tavoitteisiin pääsemisen. Yksilöllinen ohjaus ja liikuntaohjelma sekä säännöllinen harjoittelu luovat tähän parhaat puitteet. (Pajala 2016, 17, 20-23,26,40-41.)

Rasittavaa liikuntaa iäkkäille suositellaan kahdesta neljään kertaan viikossa, tämän lisäksi päivittäin tapahtuvaa liikkumista vähintään 30 minuuttia päivää kohden. Ajan voi jakaa päivän mittaan pienempiin liikuntajaksoihin. Näiden lisäksi tarvitaan myös tasapaino- ja lihaskuntoharjoituksia. (Pajala 2016, 17, 20-23,26,40-41.)

Ravitsemuksen osalta tärkeimpiä asioita kaatumisen ennaltaehkäisyssä ovat riittävän energian, proteiinin ja nesteiden saannin turvaaminen sekä ympärivuotinen D-vitamiinilisä. Virhe tai aliravitsemus itsessään on merkittävä riskitekijä kaatumiselle, mutta myös siitä johtuvat oireet voivat olla huomattava riski. Proteiinin saannilla taas pyritään turvaamaan lihasten toimintaa. (Pajala 2016, 17, 20-23,26,40-41.)

Kaatumisvaaran arvioinnissa pitää huomioida alkoholin käyttöä myös niissä tapauksissa joissa ei ole epäilystä liikkäytöstä. Apuna alkoholin käytön arvioinnissa käytetään AUDIT-C6 - testiä. Testauksen aikana on luontevaa käydä keskustelua alkoholista ja sen kulutuksesta. Iäkkään kaatumisten yhteydessä pitää aina selvittää alkoholin osuus kaatumiseen. Vähäinenkin alkoholimäärä saattaa saada aikaan kaatumisen, vaikka henkilöllä ei olisikaan alkoholin liikkäytöstä. (Pajala 2016, 47, 177-178.)

AUDIT-C6 -testissä rastitetaan omaa käyttöä lähinnä oleva vastausvaihtoehto. Kysymyksissä käsitellään alkoholin käytön määriä ja käyttötiheyttä, jokainen kysymys on pisteytetty pisteillä 0-4. Rajana suurkulutukselle pidetään naisilla viittä pistettä tai enemmän, miehillä kuutta pistettä tai enemmän. Testin pisteet lasketaan yhteen ja pisterajat ylittäneille suositellaan tehtäväksi uusi kattavampi kymmenenkohtaiset AUDIT 10 -testi. (Pajala 2016, 47, 177-178.)

Mikäli iäkäs on kaatunut ja hän ottaa esille kärsivänsä tasapaino-ongelmista tai kokevansa kaatumispelkoa, olisi toivottavaa käyttää ”lyhyttä kaatumisvaaran arviointia”. Tuloksesta ilmenee jatkotoimien tarve. Mikäli henkilöllä on taustalla useampia kaatumisia vuoden sisällä kotona, hoivakodissa tai sairaalassa, tulisi hänet ohjata lääkärin vastaanotolle laajempaa kaatumisvaaran arviointia varten. (Pajala 2016, 17-18.)

Kaatumisvaaran arvioinnissa tulee kartoittaa myös koti ja sen ympäristö vaaratekijöineen. Kodin riskitekijöidenkartoitus ja mahdolliset kodinmuutostöiden suunnittelut vaativat moniammatillista osaamista. Kartoituksessa kerrataan aiemmin tapahtuneet kaatumistapaukset ja iäkkään omat ajatukset seikoista jotka hankaloittavat selviytymistä päivittäisissä askareissa, sekä ympäristössä liikkua. (Pajala 2016, 50.)

Kaatumisvaaran kartoitusta toteutetaan havainnoimalla iäkkään rutiininen mukaista toimintaa kodissa ja lähiympäristössä. Kartoituksessa huomioidaan turvallisuustekijät, sekä kaatumiselle

otolliset paikat. Lisäksi pyydetään iäkkään henkilökohtainen arviointi kaatumisen pelosta ja pelon aiheuttajasta, sekä kartoitetaan hänen omaa haluaan ja voimavarojaan kodin turvallisuustoimien toteuttamiseen, sekä omaisten auttamishalukkuutta. (Pajala 2016, 50.)

Toimintasuunnitelma laaditaan aina yhteistyössä iäkkään, sekä hän omaistensa kanssa. Keskustelun avulla voidaan selkeyttää toimien tärkeyttä ja kertoa miten toimien avulla voidaan käytännössä ennaltaehkäistä iäkkään kaatumista kotonaan. Iäkkään ja omaisten kanssa keskustellaan myös turvallisuutta kohentavien toimien toteutuksesta ja sovitaan kuka tekee, milloin ja miten tehdään, sekä kuinka tilannetta tullaan seuraamaan jatkossa. (Pajala 2016, 50.)

Lyhyessä kaatumisvaaran arviointilomakkeessa, joka on suunnattu kotona asuville iäkkäille, käsitellään kaatumishistoriaa, päivittäistä toimintakykyä ja tasapainokykyä. Pisteet lasketaan yhteen ja niiden avulla voidaan arvioida onko kaatumisvaara kuinka paljon kohonnut. Tulokset ovat jaoteltu lievästi kohonneeseen riskiin, kohonneeseen riskiin ja erittäin korkeasti kohonneeseen riskiin. (Pajala 2016, 146-148)

Hoivapalveluiden ja sairaaloiden lyhyessä lomakkeessa käydään lävitse kaatumishistoriaa, lääkitystä, henkistä tilaa ja kognitiota, sekä muistia. Arviointilomakkeen tulokset jaotellaan samoin kuin kotona asuville suunnatussa lomakkeessa. Molemmissa lomakkeissa lasketaan osioiden pisteet yhteen ja määritellään kaatumisvaara, sekä toimenpiteet jatkoa ajatellen. (Pajala 2016, 146-148)

Laajassa kaatumisvaaran arvioinnissa selvitetään kaatumishistoriaa, kaatumispelkoa, jalkoja ja jalkineita, lääkitystä, sairauksia, aistitoimintoja ja muistia sekä inkontinenssia. Näiden lisäksi arvioidaan myös iäkkään ravitsemusta ja alkoholin käyttöä, hänen mielialaa, avuntarvetta, toimintakykyä, kävelyä, ympäristöä, liikunta-aktiivisuutta, sekä omaa toimintaa. Tulokset jaetaan samoin kuin lyhyessä kaatumisvaaran arviointilomakkeessa. Arviointi toimii työvälineenä toimintasuunnitelmassa ja seurannassa. Arvioinnin ja kirjaamisen pitää olla huolellista, jotta kaikki ammattiryhmät sekä työntekijät voivat hyödyntää arviointitietoja. Kokonaispistemäärän avulla todetaan iäkkään kaatumisvaara. Tämän jälkeen tulosten vaatimat toimenpiteet tulisi tehdä niin nopealla aikataululla kuin mahdollista. (Pajala 2016, 149-24)

2.4 Turvallisuuskävely

2.4.1 Turvallisuuskävelyn taustaa

Turvallisuuskävely on kokemuspohjainen lähestymistapa turvallisuusasioihin. Menetelmän pohjana toimivat oppimista käsittelevät tutkimukset. Turvallisuuskävely on kokemuksellinen koulutusmenetelmä, jonka avulla voidaan kartoittaa rajatun alueen turvallisuutta, sekä edistää

sitä ennestään. Onnistuneimmillaan turvallisuuskävely on mieleenpainuva kokemus, joka johdattaa toimenpiteisiin, nostattaa yhteishenkeä ja synnyttää positiivista keskustelua turvallisuudesta. (Tuisku & Arvonen 2006, 3-4; Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 3.)

Turvallisuuskävely kuuluu turvallisuuskulttuuriin ja sen suunnitteluun. Sen avulla pyritään vaikuttamaan ihmisten asennoitumiseen, tietopohjaan ja taitoihin. Pyrkimyksenä on saada jokainen pohtimaan henkilökohtaisella tasolla toimintaansa. Osallistujia voidaan ohjata ottamaan vastuuta heidän omassa arjessaan tapahtuvista toimista, tuomaan esiin uusia ratkaisukeinoja turvallisuuden edistämiseksi. Turvallisuuskävelyssä edetään konkreettisella tasolla tapahtuviin toimenpiteisiin ja luodaan uskoa muutoksiin. Turvallisuuskävelyä voidaan käyttää myös taustana riskianalyyysien työstämisessä. (Tuisku & Arvonen 2006, 3.)

Lähtökohtana turvallisuuskävelyllä voi olla yhteisön tai yrityksen turvallisuussuunnittelu ja turvallisuuskulttuurin vahvistaminen. Tavoitteena voidaan pitää esimerkiksi turvallisuuskulttuurin lisäämistä, asenteissa tapahtuvia muutoksia, turvallisuustietouden ja taitojen kasvattamista, nykytilan selvittämistä ja riskien selkeyttämistä, muutoksiin varautumista ja turvallisuus asioiden huomiointia arjen keskellä. Kannustaminen ennaltaehkäisevään toimintaan, sekä omatoimisen varautumiseen sitouttaminen nähdään tärkeäksi. Myös onnettomuudet ja niiden vähentämiseen liittyvät tekijät voidaan nostaa esille. (Tuisku & Arvonen 2006, 7.)

Turvallisuuskävely ei toimi pelkästään vetäjien voimin, vaan kävelyn onnistumiseksi tarvitaan myös alueen tuntevia henkilöitä. Osallistuvien henkilöiden toivotaan olevan sellaisia, jotka käyttävät aluetta tai kulkevat alueella mielellään jopa päivittäin. Turvallisuusnäkökulmasta katsottuna laajempaa näkemystä alueesta saadaan, kun mukaan otetaan myös muita tahoja, kuten alueen omistaja, edustaja tai muu vastaava taho. Ryhmäkoon turvallisuuskävelyllä tulisi pysyä maltillisena. Suosituksena olisi pitää osallistujamäärä noin 20 henkilössä. (Step by step for a safer and more secure Göteborg 2008, 5.)

Turvallisuuskävelyn sisältö laaditaan kunkin yhteisön tai yrityksen tarpeita ajatellen. Siihen voi sisältyä valmiussuunnitteluun, riskikartoitukseen, suojelu- ja pelastustoimintaan, sekä toimitilaturvallisuuteen liittyviä tekijöitä. Se voi pitää sisällään henkilöturvallisuuteen, rikosturvallisuuteen, tietoturvallisuuteen liittyviä asioita, sekä ympäristön suojelullisia seikkoja, tietoisuuden kasvattamista ensiavusta ja valmistautumista poikkeuksellisiin tilanteisiin. (Tuisku & Arvonen 2006, 8.)

Toteutuspaikkoina turvallisuuskävelyissä ovat yhteisön tai yrityksen ympäristö tai työskentelytilat. Henkilön joka vetää turvallisuuskävelyä tulee olla tietoinen millainen turvallisuuskulttuuri heillä vallitsee, millaiset resurssit ovat käytettävänä ja millaisiin tavoitteisiin halutaan

päästä. Koolle voidaan kutsua myös suunnittelutyöryhmä joka kostuu turvallisuudesta vastaavista henkilöistä, sekä muista asiaan kuuluvista henkilöistä. (Tuisku & Arvonen 2006, 10.)

Turvallisuuskävelyn vetäjä tai työryhmä suunnittelee turvallisuuskävelyn tavoitteet, menetelmät ja toteutuspaikan. Päätösten mukaan rakennetaan kävelyreitti ja kävelyä valmistevien tehtävienjako vetäjien tai työryhmän kesken. Vetäjän suunnittelutehtäviin kuuluu myös tietojen hankinta kävelyn kohdealueesta, kävelyreitit kartan tekeminen ja ohjeistukset kävelyn eri vaiheisiin. Vetäjän tulee myös huolehtia tiedotuksesta ja osallistujien ohjeistamisesta. Lisäksi tulee pohtia turvallisuuskävelyn toteuttamisesta, tapahtuuko turvallisuuskävely ryhmänä vai kävelypareina. Lopuksi vetäjän tulee kerätä kehittämisideoita ja laatia loppuraportti. (Tuisku & Arvonen 2006, 10.)

2.4.2 Turvallisuuskävely- konseptin tiedonhankintamenetelmät

Työssämme tiedonhankintamenetelminä käytimme erilaisia palvelumuotoilun menetelmiä, kuten havainnointia ja haastattelua jotka ovat etnografisia tutkimusmenetelmiä. Havainnointia toteutimme Metsäkaltevan aluetta tarkastelevilla havainnointikävelyillä. Haastattelun toteutimme tiedonhankintavaiheessa Metsäkaltevan asukas yhdistykselle.

Etnografisessa tutkimuksessa aineistoa hankitaan havainnoimalla, teemahaastatteluja apuna käyttäen, sekä erilaisia dokumentteja hyödyntäen. Etnografiassa onkin paljon yhtäläisyyksiä laadullisen tutkimuksen kanssa, mutta olennaisin ero piilee tutkijan tekemässä kenttätöyssä. Etnografiassa tutkija pyrkii saamaan syvällisen näkemyksen tutkittavasta kohteestaan eläytymällä tutkimuskohteensa elämään kenttätöysoikentelyssään, saadakseen tutkimuskohteeseensa syvällisen ymmärryksen. (Kananen 2014, 9.)

Tutkimuskohdetta nimitetään etnografiassa kulttuuriksi. Eläessään osana kulttuuria tutkija saa ymmärrystä kohteensa ajattelumaailmasta, sekä maailman jäsentelytavasta. Etnografian edellytyksenä onkin kohdekulttuurin kanssa eläminen sovitun jakson ajan. Etnografian juuret löytyvät antropologiasta ja historiassa etnografian tutkimuskohteet olivatkin sijainniltaan kaukana olevia kulttuureita. Tällä hetkellä kulttuurilla käsitetään kaikki yhteisöt jota ihmiset ovat muodostaneet. Kulttuurilla voidaankin tarkoittaa esimerkiksi lähiöyhteisöä. (Kananen 2014, 9.)

Havainnointi tapahtuu aina tässä hetkessä, tutkija on osallisena ilmiössä, jota hänen on tarkoituksena ymmärtää omien kokemuksiensa pohjalta. Ihmiset havainnoivat arjessaan jatkuvasti sitä erikseen tiedostamatta ja tekevät havaintojensa pohjalta päätelmiä. Havainnointia pidetään suositeltavana menetelmänä, mikäli muilla tavoilla ei kyetä saamaan riittävästi tietoa, tai tietoa ei pidetä luotettavana. Havainnointi on menetelmänä hyvä, kun halutaan tuoda esille hiljaista tietoa tai toimija ei kykene kuvaamaan omaa toimintaansa. Menetelmä toimii

myös tilanteissa tai olemassa olevaa tietoa ei ole tai sitä on niukasti. Omassa ympäristössään tapahtuvan ilmiön hyötynä on sen aitous. (Kananen 2014, 79.)

Havainnoinnin apuvälineenä käytetään tiedonkeruun työkaluja, joista suositeltavimpana pidetään päiväkirjamenetelmää. Tutkijan tehtävänä on perinteisessä havainnoissa tehdä valintaa mitä kirjataan talteen ja mihin huomio kiinnittyy ilmiötä tarkastellessa. Etnografisessa havainnoinnissa tutkija viettää aikaa kentällä, tämän jälkeen hän yleensä analysoi havaintojaan. Analysointivaiheen jälkeen palataan jälleen kentälle, sillä aineistosta nousee pinnalle monesti kysymyksiä tai vaihtelevia näkökulmia, joihin haetaan tarkentavia vastauksia. (Kananen 2014, 80.)

Teemahaastattelua käytetään Suomessa haastattelutekniikoista eniten laadullisen tiedon keräämiseen. Teemahaastattelu on tutkijan aloitteesta ja hänen ehdoillaan tapahtuvaa keskustelua, joka tapahtuu hyvässä vuorovaikutuksessa haastateltavan kanssa. Tarkoituksena on pyrkiä selvittämään haastateltavana olevalta henkilöltä tai henkilöiltä heidän kiinnostuksenkohteitaan tutkimusalueen sisällä olevista asioista. Teemahaastattelussa määritellään etukäteen haastattelun aihealueet ja teemoitus. Menetelmässä ei kuitenkaan ole kysymyksille tarkkaa muotoa tai järjestystä. (Eskola & Vastamäki, 2015, 27-29.)

Haastattelijan vastuulla on seurata, että kaikki ennakkoon sovitut teema-alueet tulevat läpikäytyksi. Kysymysten laajuudet ja järjestykset vaihtelevat haastattelukohtaisesti. Haastattelijalla ei ole valmiita kysymyksiä, mutta mukana on hyvä pitää haastattelun tukena listaa asioista, joita on tarkoituksena käsitellä. Tilanteena avoin haastattelu muistuttaakin keskustelua. (Eskola & Vastamäki, 2015, 27-29.)

3 Hankkeen tavoitteet

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää Turvallisuuskävely - konsepti Hyvinkään kaupungin 24 Turvallista Tuntia Hyvinkää - organisaatioon kuuluvan koti- ja vapaa-ajan tapaturmia ehkäisevän työryhmän (KOVA) käyttöön. Konsepti kehitetään palvelumuotoilumenetelmällä yhteistyössä KOVA - työryhmän ja Metsäkaltevan asukasyhdistyksen kanssa. Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää turvallisuuskävelyn sisällöt ja menetelmät työryhmän käyttöön.

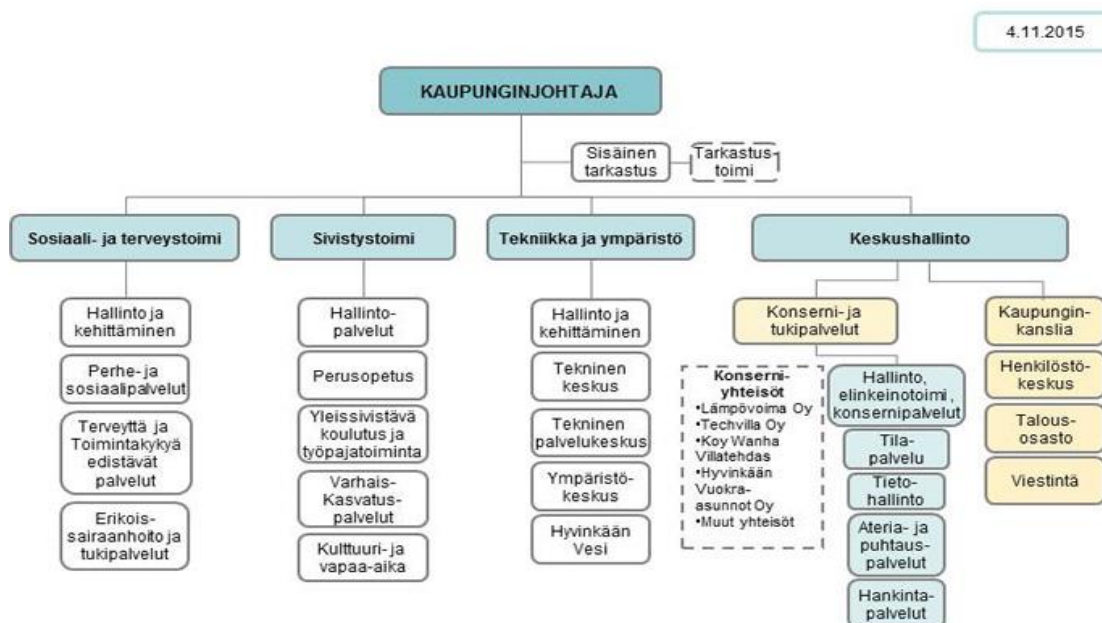
4 Hankkeen kohderyhmä, hyödynsaajat ja organisaatio

4.1 Hyvinkään kaupunki

Hyvinkään kaupunki sijaitsee Pohjois-Uudellamaalla, jolla on tarjota lähes 47000 asukkaalleen hyvät liikenneyhteydet ja loistavan sijainnin luonnon läheisyydessä. Kaupungissa on suuresta

kasvustaan huolimatta loistavat ulkoilureitit, uimala, sekä laskettelukeskus. Hyvinkään kaupunki haluaa antaa asukkailleen tasapainoista, sekä luonnonläheistä elämää. (Hyvinkäällä on hyvä huomen 2016.)

Kaupungin hallinto-organisaatio rakentuu alla olevan kuvion mukaisesti.

Kuvio 2: Hyvinkään kaupungin hallinto-organisaatio (Hallinto ja organisaatio 2016.)

Kaupungin korkein päätösvalta on 51-jäsenisellä kaupunginvaltuustolla, mikä valitaan joka neljäs vuosi kunnallisvaaleilla. Tehtävänäään valtuustolla on tehdä kaupungin talouteen ja rahoitukseen perustuvat päätökset, sekä vastata hallinnon rakenteista. Luottamushenkilöt muihin kaupungin toimielimiin valitsee kaupunginvaltuusto. Kaupungin hallituksen tehtäviä ovat valmistella valtuustossa käsiteltävät asiat, sekä vastata päätösten käyttöön panosta ja käytännön asioiden sujuvuudesta kaupungin sisällä. Valtuuston tehtävänä on valita kaupunginjohtaja. Kaupunginjohtajan tehtävä on toimia kaupunginvaltuustossa hallinnon ja muiden tehtävien johtajana. (Päätöksenteko 2016.)

4.1.1 Hyvinkään kaupungin turvallisuussuunnitelma

Hyvinkään kaupunki pitää turvallisuutta yhtenä koko kaupungin toimintaa ohjaavana arvona, turvallisuutta sekä viihtyvyyttä vaalitaan asukkaita ja kaupungissa vierailijoita ajatellen. Turvallisuustyöstä toteutetaan Hyvinkään kaupungilla jokaisella toimialalla, sitä koordinoi kaupungin turvallisuuspäällikkö yhdessä Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen, sekä Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen kanssa. Tätä työryhmää kuvaillaan kaupungin turvallisuussuunnitelmassa sihteeristöksi. (Turvallisuus 2016; 24 Turvallista Tuntia Hyvinkäällä 2016; Hyvinkään kaupungin turvallisuussuunnitelma 2014-2017, 2.)

Sihteeristö vastaa turvallisuussuunnitelmien toteutuksen koordinoinnista tehtyjen toimintasuunnitelmien mukaisesti, sekä vastaa myös toteutuksien raportoinneista. Heidän tehtäväänään on ylläpitää yhteydenpitoa eri viranomaisten välillä, esimerkkinä Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. (Hyvinkään kaupungin turvallisuussuunnitelma 2014-2017, 2.)

Turvallisuussuunnitelmassa ilmenee eri turvallisuustyön kärkihankkeita, niiden esittelyt, tarkoitukset, tavoitteet, kuka vastaa työn raportoinnista, mikä taho on vastuutoimijana ja mikä toimijana. Esimerkkinä yleisen turvallisuuden parantamisen taustalla on yleisten alueiden fyysinen turvallisuus, sekä turvallisuudentunteen huomioiminen aluesuunnittelussa. (Hyvinkään kaupungin turvallisuussuunnitelma 2014-2017, 6.)

Turvallisuussuunnitelman tavoitteena on parantaa turvallisuutta kaupungin täydennysrakentamisessa, tarkoituksena huomioida asemakaavoituksessa niin turvallisuuslähtökohdat kuin hyljaiset signaalit. Toimialojen johtoryhmät vastaavat tavoitteen kuukausittaisista raportoinneista ohjausryhmälle ja sihteeristölle. Vastuutoimijana on tekninen keskus, sekä muina toimijoina Itä-Uudenmaan poliisilaitos, Keski-Uudenmaan pelastuslaitos ja Liikenneturva. (Hyvinkään kaupungin turvallisuussuunnitelma 2014-2017, 6.)

Turvallisuussuunnittelun johtoryhmä käsittelee turvallisuussuunnitelman linjaukset, joiden esittely on sihteeristön vastuualuetta. Suunnitelma on hyväksytty vuonna 2014, sen on sovittu olevan neljävuotinen suunnitelma Hyvinkään kaupungin toteutuksessa olevasta turvallisuustyöstä, jonka toteutusta seurataan joka neljäs kuukausi ohjausryhmän toimesta. (Hyvinkään kaupungin turvallisuussuunnitelma 2014-2017, 13.)

Hyvinkää on osana Maailman terveysjärjestön (WHO) Safe Communityä, mikä tarkoittaa Hyvinkään kaupungin olevan WHO:n tunnustama turvallinen kunta. Tämä kertoo kaupungin toimivan aktiivisesti riskipaikkojen kartoittamiseksi ja tapaturmien torjumiseksi, mikä lopputuloksena vähentää tapaturmia kaupungissa. Hyvinkäällä tämä toimintamalli tunnetaan nimellä 24 Turvallista Tuntia Hyvinkäällä. (Turvallisuus 2016; Kokko 2013, 2.)

4.1.2 24 Turvallista Tuntia Hyvinkäällä

24 Turvallista Tuntia Hyvinkäällä toimii edesauttaakseen turvallisuusajattelun positiivisuutta, sekä turvallisuustyötä erityisesti ennaltaehkäisyn nimissä. Asukkaiden osallistaminen toimintaan on toivottavaa. Tällöin asukkailla on mahdollisuus nähdä ja ymmärtää turvallisuutta heikentäviä riskejä ja toimia näiden riskien poistamiseksi. (24 Turvallista Tuntia Hyvinkäällä 2016.)

Toiminta on alkanut kokeilu- ja pilottihankkeena vuonna 1998-2000. Pilotista toteutettiin yhteistyössä Stakesin, Työterveyslaitoksen ja Liikenneturvan kanssa. Pilotista saatiin paljon positiivista kokemusta, toiminta nähtiin kannattavaksi jatkaa pysyvänä toimintana. (Kokko 2013, 3.)

Saadakseen Safe Community tunnustuksen, tulee kunnan toiminnan perustua kumppanuuteen ja yhteistoimintaan, joilla kehitetään turvallisuutta kunnassa. Samalla käynnissä pitää olla pitkänaikavälin ohjelmia turvallisuuden edistämiseksi, joissa tulee huomioida molemmat sukupuolet, kaikki asuinalueet, ikäryhmät, riskiryhmät. Näiden ohjelmien tulee perustua tutkittuihin tietoihin. Ohjelmilla tulee olla vaikuttavuuden selvittämiseksi arviointimenetelmät. Kunnalla tulee olla järjestelmä, josta nähdään tapaturmiin johtaneet syyt, niiden määrät sekä osallistua kansallisiin ja kansainvälisiin Safe Community verkoston toimintoihin. (Kokko 2013, 5.)

24 Turvallista tuntia Hyvinkäällä- organisaatio rakentuu johtoryhmän turvallisuussuunnitelmasta, johtoryhmän, pelastuslaitoksen, poliisilaitoksen sekä seurakunnan ohjausryhmästä, kaupunginhallituksen ja lautakunnan kaupunginvaltuustosta. Tästä organisaatio haarautuu perusturvaan, sivistystoimeen, tekniikkaan ja ympäristöön, keskushallintoon sekä kuntalaisfoorumiin. Näiden alta löytyy erilaisia työryhmiä, jotka on lueteltu alla.

- Liikenneturvallisuustyöryhmä ja Askel-työryhmä
- Ehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö sekä lähisuhdeväkivallan ehkäisyn työryhmä
- Kodin ja vapaa-ajan tapaturmien ennaltaehkäisyryhmä
- 0-25-vuotiaiden palvelut, Nuorten ohjaus ja palveluverkosto NOP, Nuorisopalvelus Nupa / nuorten työpajatoiminta Hope
- Ikäihmisten hyvinvointityöryhmä (WeDo, tapaturmien ehkäisy, Kotona kokonainen elämä)
- Lasten ja nuorten kova ja tapaturmien ehkäisytyöryhmä
- Liikunta tuo terveyttä ja turvallisuutta- työryhmä
- Safe Community (kansainvälinen ja kansallinen turvallisuustyön verkosto, tapaturmien tilastointi). (Hyvinkään kaupungin turvallisuussuunnitelma 2014-2017, 16.)

Vuosittain kaupunki laatii 24 Turvallista Tuntia Hyvinkäällä toimintakertomuksen, käsittely tapahtuu ohjausryhmässä, mikä toimittaa tämän eteenpäin kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustoon. (Hyvinkään kaupungin turvallisuussuunnitelma 2014-2017, 13.)

Kaupunki on tunnistanut toiminnan haasteiksi niin taloudelliset resurssit kuin henkilöstön rekrytoimisen toimintaan ja tähän motivoimisen. Samoin haastetta tuottaa viestintä, tapatur-

mien tilastointi sekä verkostojen laajentaminen. Tästä huolimatta kaupunki on linjannut turvallisuussuunnittelun olevan tavallista työtä, eikä ylimääräistä työtä muun työn ohella. Turvallisuussuunnittelu vain toteutetaan eri lailla eri viranomaisten, järjestöjen ja kaupungin asukkaiden kanssa. (Kokko 2013, 18-19.)

4.2 Metsäkaltevan asuinalue

Metsäkaltevan kuvaillaan olevan kaupunkikylä Hyvinkäällä joka on lähellä luontoa. Asuinalue sijaitsee reilun kolmen kilometrin päästä kaupungin keskustasta. Alueen rakentaminen alkoi vuonna 2013 Hyvinkäällä pidettyjen asuntomessujen myötä. Tuolloin alueen suunnittelun tavoitteina oli kaupunkimaisuuden luominen, hyvien palveluiden takaaminen, hyvät liikenneyhteydet ja maaston, sekä ilmaston hyödyntäminen asuinalueen toteuttamisessa. Asuinalueelle on toteutettu hyvät palvelut kuten päiväkotit, lähikauppa, koulu ja esikoulu, seurakuntakeskus sekä Metsäkaltevan oma toimintapuisto. (Metsäkalteva 2016.)

Kaupungin suunnitelmana on luoda alueesta kokonaisuus, jossa yhdistyy niin laatu kuin viihtyvyys. Suunnitelmaa toteutetaan käytännössä yhtenäisen värimaailman ja suunnitteluperiaatteiden avulla julkisissa tiloissa. Omaleimaisuus ja kodikkuus ohjaavat omakotialueiden suunnittelua. Alueelle on suunniteltu asemakaavaa selventävä rakennustapaohje, jonka tavoitteena on luoda Metsäkaltevasta omannäköinen ja yhteneväinen kokonaisuus, unohtamatta vaihtelevuutta. Ohjeiden avulla pystytään takaamaan alueen rakentajille tasavertaiset lähtökohdat, rakennusajasta riippumatta. (Lähiympäristön laatu 2016.)

Alkuperäisen Metsäkaltevan alueen yleissuunnitelman mukaan alueelle on suunniteltu 800 omakotitalotonttia, sunnilleen 90 yhtiömuotoista tonttia, liike- ja toimistotiloja, sekä työpaikkarakentamista. Suunnitelman mukaan alueella asuisi noin 6000 asukasta vuoteen 2030 mennessä. Palvelut on suunniteltu alueen keskusta, suunnitelmassa kuvataan lisäksi viheralueverkoston monipuolista käyttöä, joiden tarkoituksena on taata hyvät kulkuyhteydet Hyvinkään keskusta, Vantaanjoen ja Palojoen varteen, sekä Palopuron suunnalle. (Yleissuunnitelma 2016.)

Viimeisimmät yhteenlasketut tiedot Metsäkaltevan alueen väestöstä esitetään yhteisluke-
massa alueista Mutilankorpi ja Metsäkalteva. Asukkaita näillä alueilla on yhteensä 390, joissa sukupuolijakauma on tasainen miesten ja naisten välillä. Ikäjakaumassa on eniten 25-64-vuotiaita ja vähiten 16-24-vuotiaita. Toiseksi suurin ikäryhmä ovat päiväkotikäiset lapset, eli 0-6-vuotiaat. (Hyvinkään kaupungin suunnittelija (vs. talouspäällikkö), sähköposti 20.9.2016.)
Väestörakenteen perusteella alueella asuu paljon nuoria lapsiperheitä.

5 Turvallisuuskävely - konseptin kehittämisen prosessi

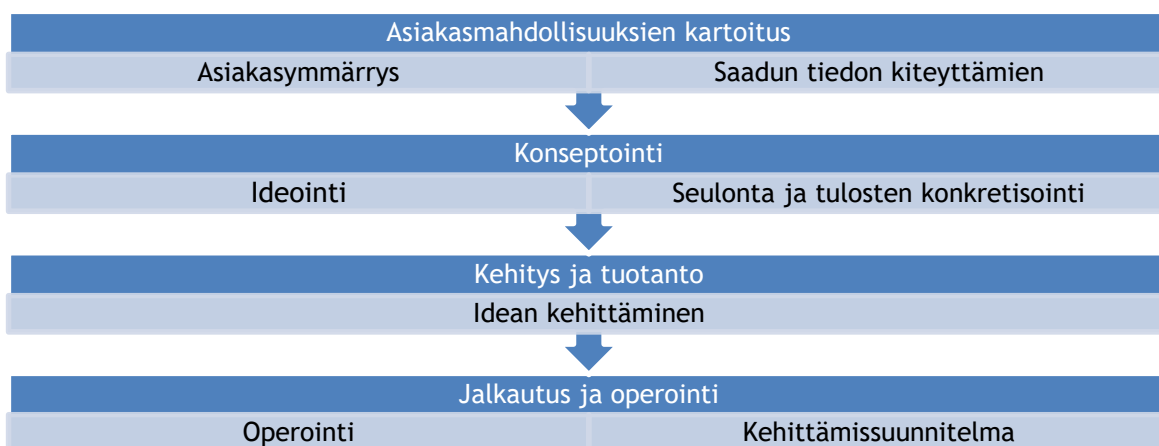
5.1 Palvelumuotoilu kehittämisen lähestymistapana

Kehittämisen lähestymistapana hyödynsimme palvelumuotoilumenetelmää. Työssämme tämä näkyy uuden palvelun luomisena, yhteistyössä asiakkaan kanssa. Kehittäminen ei ole pelkästään valmiin mallin luomista kuulematta asiakasta. Opinnäytetyössämme vastaamme Hyvinkään kaupungin tarpeeseen toteuttaa turvallisuuskävelyitä jatkossa osana kaupungin turvallisuussuunnitelmaa.

Hyvän palvelun tavoitteena on luoda hyödyllinen, käyttökelpoinen ja johdonmukainen konsepti, jonka asiakas näkee tarpeellisena, tehokkaana ja erilaisena. Tavoitteena on päästä toivottuihin tuloksiin. Työssämme tämä näkyy kokonaisvaltaisesti itse työn suunnittelussa, sekä haluna toteuttaa yhteistyötä työntilaajan kanssa tiiviisti. (Saco & Concalves 10-19.)

Palvelu on jotain, mitä ei voi koskea, eritellä, varastoida tai omistaa. Se on kokonaisuus, jota on vaikea kuvailla, sen laatua ei voida yksiselitteisesti kuvata. Tämä kertoo meille palvelun olevan jotain, mitä asiakas kokee, se voi olla myös jotain mitä tapahtuu. Palvelu on monimuotoista ja hyvin erilainen asia verraten tuotteeseen. Tuote on fyysinen, varastoitava ja se tuotetaan usein valmiina asiakkaalle. (Moritz 2005, 28-30.)

Palvelumuotoiluprosessi käynnistyy asiakasymmärtämisen hankkimisesta, ympäristöstä johon palvelu luodaan, sekä palvelun tuottajan ja asiakkaan ideoiden jakamisesta. Tulokset analysoidaan ja kiteytetään, niiden pohjalta valitaan parhaat ajatukset ja ideat työn suunnittelu-pohjiksi. Työssä tärkeää on konseptointi, jonka pohjana on innovatiivisuus ja ratkaisujen luominen. Tämän jälkeen voidaan luoda erilaisia prototyyppejä palvelusta, esitellä niitä asiakkaalle ja kehittää suunnitelmaa heidän ajatusten pohjalta. Suunnitelma luodaan lopulta näkyväksi ennen varsinaista palvelun toteutusta. (Moritz 2005, 123.)

Taulukko 1: Palvelumuotoiluprosessi (Moritz 2005, 123.)

Opinnäytetyössämme työmme kehittämislähtökohtana toimi palvelumuotoilu yllä olevan taulukon mukaisesti. Asiakasmahdollisuuksien kartoittamisessa otimme huomioon asiakasymmärryksen havainnoimalla, haastatteleamalla ja tapaamalla asiakasta. Saatuja tietoja kiteytettiin niin affinity diagrammin, mind- mapin kuin tapaamisten auki kirjaamisen avulla.

Konseptoinnin ideointivaiheessa käytimme pohjana saamaamme asiakasymmärrystä sekä jatkoideoimme konseptia erityisesti KOVA- työryhmän kanssa jakamalla ajatuksia tapaamisissamme. Ideoiden pohjalta syntyi turvallisuuskävelyn pilotti, josta keräsimme palautetta keskustelun ja palautelomakkeen avulla. Saadun palautteen pohjalta jatko kehitimme pilotista valmiin konseptin. Jalkautus ja operointi vaiheessa loimme raportin osallistujille saaduista pilottikävelyn tuloksista, tämän lisäksi esittelimme konseptin KOVA- työryhmälle keväällä 2017.

5.2 Asiakasymmärryksen hankkiminen

Asiakasymmärrystä hankimme KOVA- työryhmältä Hyvinkään kaupungintalolla tapahtuvissa kokouksissa, sekä Metsäkaltevan asukasyhdistykseltä haastatteleamalla. Ajankohdallisesti tiedonhankinta ajoittui syksyille 2016, tarkemmat päivämäärät ilmenevät tekstissä. Asiakasymmärryksen hankinnassa kiteytettiin asukasyhdistyksen haastattelu hyödyntäen affinity diagrammia.

Asiakkaan näkökulmaa hankittiin kaupungin edustajien puolelta työryhmän kokousten puitteissa, sähköpostitse ja puhelimitse tapahtuneella yhteydenpidolla.

5.2.1 Tiedonhankinta KOVA- työryhmältä

Työhön liittyvä ensimmäinen tapaaminen oli Hyvinkään kaupungin kaupungintalolla 15.2.2016 klo. 9 alkaen. Tuolloin paikalla oli Hyvinkään kaupungin 24 Turvallista Tuntia Hyvinkäällä organisaation KOVA- työryhmän edustajia ja Laurea-ammattikorkeakoulun lehtori, sekä opinnäytetyötä työryhmän kanssa aloittavat terveydenhoitajaopiskelijat. KOVA- työryhmään kerrottiin tuolloin kuuluvan kaupungin puolesta koulutoiminnan suunnittelija, terveydenhoitaja, toimistoinsinööri, palveluohjauksen koordinaattori, liikuntasiihteri, kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja sekä pelastustoimen edustaja.

Tapaamisessa KOVA- työryhmän edustajat kertoivat kaupungin olevan halukas järjestämään asuinalueille turvallisuuskävelyjä turvallisuuden edistämiseksi. Tähän mennessä ei Suomessa moni kunta tai kaupunki ollut tehnyt vastaava, lukuun ottamatta Espoota, Vantaata ja Helsingiä. (Turvallisuuskävelyt 2016.)

Ensimmäisellä tapaamisella kartoitettiin, mikä turvallisuuskävely on, sekä sen toteutusajan-kohta. Tuleva Turvallisuuskävely - konsepti olisi osa kaupungin turvallisuussuunnitelmaa, jossa kuvataan kaupungin suunnittelevan vastaavien kävelyiden toteuttamista asukkaiden kanssa. Ensimmäisessä tapaamisessa luotiin opinnäytetyölle aikataululliset raamit, toiveena oli kävelyn toteutus syksyllä 2016. Raportin sovittiin olevan valmiina keväällä 2017.

KOVA- työryhmä painotti, että opiskelijoilla on hyvin vapaat kädet pilotin toteutukseen, apua voisi tarpeen mukaan pyytää työryhmältä. Opinnäytetyön alussa keskityttiin työn teoreettiseen viitekehykseen, jonka pohjalta työtä lähdettäisiin rakentamaan yhteistyössä työryhmän kanssa. Opiskelijoiden päätettäväksi jätettiin pilottikävelyn toteutuspaikka, sekä menetelmät.

Tapasimme kaupungin turvallisuuspäällikön 10.6. klo. 14:10, tarkoituksena oli tuoda ilmi opinnäytetyön edistyminen kokonaisuudessaan, sekä minkälaisia tietoja kaupungin toimesta tarvitsemme. Olimme erityisen kiinnostuneita kaupungin ja Metsäkaltevan väestötiedoista sekä tapaturmatilastoista joita halusimme käyttää yhteisöanalyysin tekemiseen.

Turvallisuuspäällikkö ohjasi meitä kääntymään tapaturmatilastojen suhteen Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tekemien tapaturmatilastojen puoleen, koska kaupungilla ei ole omia tilastoja. Tapaamisessa turvallisuuspäällikkö ilmaisi oman kiinnostuksensa osallistua pilottikävelyn. Tapaaminen oli pikainen ja siirryimme hänen ohjaamien tilastojen pariin.

5.2.2 Metsäkaltevan alueen havainnoiminen

Kävimme 27.8.2016 havainnoimassa Metsäkaltevan aluetta. Kävelylle lähdimme klo. 11.00, lopetimme kävelyn klo. 12 mennessä. Havainnoinnissa hyödynsimme hiljaista havainnointia. Halusimme erityisesti tarkastella millainen alue on, miten alueelle löydetään, palveluiden saatavuutta, valaistusta, kevyen- ja moottoriliikenteen väyliä ja rakennustyömaiden turvallisuutta. Teimme muistiinpanot havainnoinnista ja otimme valokuvia. Saadut havainnot kiteytimme affinity diagrammin avulla. Muistiinpanot teimme ranskalaisviivoin muistivihkoihimme.

Havainnoitaviksi aiheiksi valitsimme

- Alueen rakenne (valaistus, yleisnäkymä alueesta, eri ikäryhmien liikkumismahdollisuudet, virikkeet)
- Kevyen- ja moottoriliikenteen väylät (liikennemerkkit ja opasteet, suojatiet, liikenteen melu)
- Alueen palvelut (päiväkoti, koulu, kauppa)
- Rakennustyömaiden turvallisuus (aidoitus, varoitusmerkit)
- Oma yleisvaikutelma alueesta

Havainnointiin olimme varanneet aikaa puolitoista tuntia. Matkoihin aikaa kului puoli tuntia yhteensä, sekä tunti itse alueen havainnointiin. Saadut tulokset havainnoinnista löytyvät kapaleessa 6.1.

Turvallisuuskävelyn pilotin havainnointilomake

Päivämäärä: _____ Havainnoija: _____

ALUEEN RAKENNE	Kunnossa	Puutteita	Toimenpiteet/huomiot
Siisteys			
Kunnossapito			
Viheralueet			
Viihtyvyys			
Tienviitat			
Kivetetyt alueet			
Portaat			
Esteettömyys			
Levähdyspaikat			

KEVYT LIIKENNE	Kunnossa	Puutteita	Toimenpiteet/huomiot
Keskeiset liikenneväylät			
Epäviralliset kulkureitit			
Kulkumahdollisuus eri vuodenaikoina			
Valaistus kevyen liikenteen väylillä			
Näkyvyys suojateillä			
Suojateiden riittävyys			
Sallitut väylät pienmoottoriajo-neuvoille			
Melutaso			

Mukaillen Turvallisuskävely Opas järjestäjälle ja osallistujalle 2011.

www.laurea.fi

Kuvio 3: Ensimmäinen versio havainnointilomakkeesta

Toteutimme toisen havainnointikävelyn 12.10.2016 klo. 12 alkaen, kävelyn lopetimme klo. 14. Mukanamme oli luomamme havainnointilomakkeen ensimmäinen versio (Kuvio 3). Kyseisellä havainnointikävelyllä tarkastelun alla oli erityisesti miten lomakkeen käyttö onnistuu valituilla reiteillä, miten havaintojen kirjaaminen luonnistuu kävelyn lomassa, sekä kuinka hyvin havainnointilomake vastaa reittien tarpeita. Kiteytimme tämän kävelyn samoin kuin edellisenkin eli affinity diagrammin avulla.

5.2.3 Asukasyhdistyksen teemahaastattelu

Metsäkaltevan asukasyhdistyksen puheenjohtaja ja varainkerääjä tavattiin 20.9.2016 klo. 16 alkaen Laurea-ammattikorkeakoululla Hyvinkäällä. He osallistuivat haastatteluun, teemahaastattelussa meillä oli käytössä valmiita kysymyksiä, mutta myös teemoja keskustelun ylläpitämiseksi. Kysymyksiä olimme luoneet varmuuden vuoksi saadaksemme riittävästi tietoa alueesta ja taaksemme tarpeellisten aiheiden läpikäynnin.

Keskeisiä teemoja joista halusimme tietoa alueelta, oli koettu turvallisuus, yhteisöllisyys alueella, alueen voimavarat, heikkoudet ja toteutusajatukset turvallisuuskävelyn pilotille. Haastattelun dokumentoimme kirjaamalla vastaukset muistiinpanoihimme. Tulosten analysoinnissa hyödynsimme affinity diagrammia.

Apulistana meillä oli seuraavat kysymykset:

- Teemahaastatteluun osallistuvien tiedot
- Ajatuksia alueesta? Ajatuksia Hyvinkäältä?
- Alueen palvelut, mitä nyt on, mitä tarvitaan?
- Löytyykö alueelta kohtaamispaikka?
- Miten väestö näyttää? Ikäjakama?
- Kokemuksia asukkaiden yhteisöllisyydestä alueella?
- Miten näkevät alueen turvallisuuden?
- Onko asukasyhdistyksellä jo olemassa olevaa tietoa alueen kehittämisen etenemisestä?
- Mihin paikkoihin toivoo turvakävelyn keskittyvän?
- Pilottiin osallistumismahdollisuuksien kartoitus? Entä tulosten läpikäyntiin?
- Muita toiveita tai kysymyksiä aiheesta?

Haastattelun ohella keskustelua herätti turvallisuuskävelyn reitti. Asukasyhdistykseltä saimme parannusehdotuksia alkuperäisen reittisuunnitelman kehittämiseksi. Reittejä muokattiin asukasyhdistyksen tekemien ehdotuksien mukaisemmaksi, huomioiden reittien pituus ja lähtöpisteinä toimiva Aamutuulen päiväkotit.

Teemahaastattelun jälkeen jatkoimme keskustelua turvallisuuskävelystä ja Metsäkaltevan alueesta. Turvallisuuskävelyyn liittyen asukasyhdistys kertoi haluavansa tarjota osallistujille lämmintä juomaa sekä pientä purtavaa kävelyn jälkeen. Näimme tämän olevan mukava ajatus, pyysimme asukasyhdistystä olemaan yhteydessä Aamutuulen päiväkodin rehtoriin tarjoilumahdollisuuksien selvittämiseksi.

5.2.4 Aineiston kiteyttäminen

Asiakasymmärryksen kiteyttämisessä olemme auki kirjoittaneet KOVA-työryhmän tapaamiset kappaleeseen 5.2.1. Työryhmältä saadut ohjaukset ja toiveet ovat olleet suoraviivaisia, joiden kiteyttämiseen emme ole käyttäneet erilaisia analysointimenetelmiä. Tähän olemme päätyneet siksi, ettei meillä ollut tapaamisissa käytössä tiedonhankintamenetelmiä vaan tapaamisissa olemme lähinnä keskustelleet turvallisuuskävelyn konseptista heidän tahtisesta.

Kiteyttämisvaiheessa olemme hyödyntäneet affinity diagrammia Metsäkaltevan asukasyhdistyksen teemahaastattelun ja alueelta saatujen havaintojemme analysointiin. Asukasyhdistyksestä haastatteluun osallistui puheenjohtaja ja varainkerääjä. Moritz (2005, 203) kertoo affinity diagrammin tarkoittavan saadun aineiston saattamista tulkittavaan muotoon, mitkä ohjaavat myöhempiä hankkeen suunnittelutyötä. Affinity diagrammissa korostuu aineiston tiivistäminen helposti käsiteltävään muotoon.

Konkreettisesti tämä näkyi työssämme niin, että hyödynsimme post- it lappuja affinity diagrammissa. Post- it lappuihin kirjasimme havainnot pelkistäen, ryhmittäen, ventiloiden saatua aineistoa, joiden pohjalta työstimme alustavia ideoita. Analyysin pohjalta nousseet tärkeät huomiot olivat lopullisen turvallisuuskävelyn suunnitteluohjaimia. Avaamme tulokset kappaleessa 6.1.

5.3 Konseptoinen

Työn konseptointivaiheessa hyödynnetään ideointia uusien ajatusten, ideoiden ja ratkaisujen luomiseksi. Tämän lisäksi tarvitaan seulontaa ja konkretisointia, joiden pohjalta voidaan valita parhaat ratkaisut sekä keskeisimmät ideat. Konkretisoinnin tuloksena voidaan kehittää valittua ideaa eteenpäin. (Moritz 2005, 132.)

Opinnäytetyössämme konkretisointia haimme keskustelemalla ja jakamalla ajatuksia (Moritz 2005, 208) KOVA- työryhmän tapaamisissa, hyödyntämällä asukasyhdistyksen aluetietoisuutta ja saamalla heiltä tietoa alueesta teemahaastattelun voimin. Näiden pohjalta koottiin parhaat ideat ja suunnitelmat konkretisoinnin lopputulokseen, mikä oli meidän työssämme turvallisuuskävely Metsäkaltevan asuinalueelle.

Konseptointi vaiheessa pidimme mielessä KOVA-työryhmän toiveet, sekä asukasyhdistyksen ajatukset itse kävelystä. Konseptoinnin pohjana oli KOVA- työryhmän toive toteuttaa turvallisuuskävely Metsäkaltevassa 20 henkilölle jakaen tämän kahteen eri reittiin kattavampien tulosten saamiseksi alueelta. Ideoinnissa keskeisessä roolissa pidimme työryhmän kanssa pidetyissä tapaamisissa esille nousseita ehdotuksia sekä asukasyhdistyksen teemahaastattelun pohjalta nousseita seikkoja.

5.3.1 Ideointi

Ideoinnissa hyödynnetään asiakkaalta eri menetelmin saatua tietoa työn kehittämiseksi. Tietoa tarvitaan asiakkaan tarpeiden, toimintamahdollisuuksien ja palvelun toimintaympäristön mahdollisuuksien ja rajoitteiden selvittämiseksi. Tietoa voidaan kerätä asettumalla asiakkaan rooliin palveluympäristöön, haastattelujen, varjostamisen, havainnoinnin, kyselyn tai sidoryhmä- ja käyttöympäristökuvausten avulla. (Idea- ja varhaisvaiheen kehittäminen 2016.)

Ideoinnissa hyödynsimme KOVA- työryhmältä saatuja ajatuksia ja asiakasymmärrystä. Tapaamisissa pääsimme työryhmän kanssa jakamaan ajatuksia turvallisuuskävelyn liittyen, siten pystyimme luomaan yhtenäisen näkemyksen turvallisuuskävelyn suunnittelusta ja konseptista. Näiden pohjalta saimme tietoa työryhmän toiveista ja ideoista turvallisuuskävelyn konseptiin. Ideoiden pohjalta näkyi myös miten työryhmä voi käytännötasolla jatkossa toteuttaa konseptia. Tapaamisissa käsitelimme työn etenemistä ja kirjasimme ylös työryhmän ajatuksia konseptista. Keskusteluissa toimme esiin myös ajatuksiamme ja toimintaehdotuksia työn etenemiseksi.

3.9.2016 osallistuimme KOVA- työryhmän tapaamiseen. Tapaamisen tarkoituksena oli tehdä katsaus turvallisuuskävelymme etenemiseen. Kerroimme että olimme tutustuneet hankeen etenemisen kannalta olennaiseen teorian tietoon, käyneet havainnoimassa Metsäkaltevan alueella, sekä olleet yhteydessä Metsäkaltevan asukasyhdistykseen. Ilmoitimme tarvitsevamme tietoa Metsäkaltevan väestöpohjasta, sovimme meidän yhteyshenkilöksemme KOVA-työryhmässä toimivan Hyvinkään koulutoiminnansuunnittelijan.

Tapaamisessa pohdittiin miten tapahtuma tulisi toteuttaa dokumentoinnin, loppukeskustelun ja keskustelun purun osalta, tapahtuman toteutus jäi ideoinnin jälkeen edelleen avoimeksi sekä opiskelijoiden pohdittavaksi. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen paloinsinööri ehdotti turvallisuuskävelyssä käytettäväksi havainnointikortteja, joilla saataisiin kiinnitettyä katsetta tiettyihin seikkoihin, esimerkiksi valaistukseen.

Sovimme turvallisuuskävelyn aloitus ja lopetuspaikan. Toiveena oli aloittaa ja lopettaa kävely Aamutuulen päiväkotiin. Opiskelijoiden tehtäväksi jäi varata tilat päiväkodista ottamalla yhteyttä päiväkodin rehtoriin. Turvakävelyn toteutuspäiväksi sovittiin torstai 3.11.2016 klo. 15.00 alkaen.

KOVA- työryhmä esitti toiveen, että turvallisuuskävelyn kutsuttaisiin mukaan heidän lisäksi Aamutuulen päiväkodin rehtori, Metsäkaltevan asukasyhdistyksen väkeä, Hakalan koulun turvallisuusvastaava, rehtori sekä Hyvinkään kaupungin tekniikan- ja ympäristötoimialan väkeä. KOVA- työryhmä ilmaisi toiveen virallisen kutsun lähettämisestä, jotta heille jäisi käyttöön kutsupohjanmalli.

KOVA- työryhmä nosti esille mahdollisen haasteen, kuinka saadaan kävelyn osallistumaan kaikki alueen turvallisuuteen vaikuttavat henkilöt. Lisäksi turvallisuuskävelyn pohjalta nousevan tiedon jatkohyödyntäminen puhutti ryhmää. Tapaamisessa meitä muistutettiin turvaväli-

neiden tärkeydestä turvallisuuskävelyssä. Turvaliivit ja lisävalaistus nähtiin tarpeellisina välineinä turvallisuuden näkökulmasta kävelylle, nämä sovittiin myöhemmin järjestävän työryhmän kautta.

Yhteyshenkilömme KOVA-työryhmästä neuvoi meitä sähköpostitse kääntymään kaupungin suunnittelijan (vs. talouspäällikön) puoleen saadaksemme tietoa Metsäkaltevan väestöstä ja sen ikäjakaumasta. Olimme suunnittelijaan (vs. talouspäällikköön) yhteydessä 20.9. sähköpostitse, hän ilmoitti meille alueen tiedot samalta päivältä. Talouspäällikön viransijainen kehotti meitä olemaan tarpeen mukaan häneen yhteydessä, mikäli tarvitsemme lisätietoa väestöstä. Tarvetta lisätiedoille ei ilmennyt.

Tapasimme sovitusti Hyvinkään koulutoiminnansuunnittelijan Hyvinkään kaupungintalolla 27.9.2016 klo. 14-15.00. Tapaamisen tarkoituksena oli läpikäydä turvakävelyn käytännönjärjestelyihin liittyviä seikkoja. Tapaamisessa sovimme, että turvakävelyn kutsu lähetetään sähköpostitse koulutoiminnansuunnittelijalle, joka välittää ne edelleen tapahtumaan kutsutuille KOVA- työryhmälle, Hyvinkään kaupungin edustajille, Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen edustajalle sekä Keski-Uudemaan pelastuslaitoksen edustajalle.

Meidän tehtäväksemme jäi huolehtia kutsun toimittamisesta Metsäkaltevan asukasyhdistykselle. Sovimme että kutsuihin laitetaan sitova ilmoittautumispäivä noin kahta viikkoa ennen tapahtumaa. Ilmoittautumisajan tarkoituksena oli saada tarkkaa tietoa osallistujamäärästä, sekä mahdollistaa vielä uusien kutsujen lähettämisen, mikäli osallistujamäärä olisi jäänyt haultua vähäisemmäksi.

Sovimme koulutoiminnansuunnittelijan vastaavan turvakävelyssä tarvittavien turvaliivien, sekä taskulamppujen toimittamisesta turvakävelyn aloituspaikalle, eli Aamutuulen päiväkodille. Keskustelimme myös tilanteen markkinoimisesta, päätimme meidän ilmoittavan juttuvinkin Hyvinkään paikallislehteen, Aamupostiin. Koulutoiminnan suunnittelija ehdotti hänen yhteystietojen lisäämisestä juttuvinkkiin Aamupostille.

Paikallislehdelle lähetettiin sähköpostitse juttuvinkki turvallisuuskävelystä. Jätimme lisätietoja varten meidän sekä koulutoiminnansuunnittelijan yhteystiedot mahdollisia lisäkysymyksiä varten. Yhteydenotosta ei seurannut jatkotoimenpiteitä.

Kävelyllä tarvittavasta materiaalin tulostuksesta vastasi KOVA- työryhmä. Lupasimme tuottaa heille sähköisessä muodossa havainnointilomakkeet tulostettavaksi ja laminoitavaksi. Lisäksi työryhmä lupasi toimittaa permanenttitussit havaintojen kirjaamista varten turvallisuuskävelylle.

Keskustelimme myös alustavasta osallistujamäärästä. Tapahtumaan arveltiin osallistuvan KOVA -työryhmästä noin viidestä kuuteen henkilöä, liikennesuunnittelutyöryhmästä yhdestä kahteen henkilöä, Hyvinkään kaupungin turvallisuuspäällikkö, Hakalan koulun rehtori ja turvallisuusvastaava, Aamutuulen päiväkodin rehtori, sekä poliisin ja pelastuslaitoksen edustajat.

KOVA- työryhmän tapaamisessa 3.11.2016 tiedotimme tehdystä tilavarauksesta Aamutuulen päiväkotiin. Tilat varattiin käyttöömme 3.11.2016 klo. 15- 18.00 väliseksi ajaksi. Välitimme tietoa eteenpäin Metsäkaltevan asukasyhdistykseltä, he ilmoittivat meille haluavansa tarjota lämmintä juotavaa tilaisuuden jälkeen.

Tapaamisessa esille nousi KOVA- työryhmän puolelta huoli, että turvallisuuskävelyyn kaupungin ulkopuolelta osallistuvat kohdistaisivat ajatuksensa enemmän alueen keskeneräisyyteen jolloin turvakävelyn johtoajatus hämärtyisi. Tämän pohjalta ehdotettiin hiljaisen kävelykierron toteuttamista. KOVA- työryhmä koki tarpeelliseksi kokoontua turvallisuuskävelyn aloituspaikalla tuntia ennen tapahtuman alkua. Työryhmä ilmoitti olevansa itse yhteydessä Aamutuulen päiväkodin rehtoriin sopiakseen pidennetystä tilanvarauksesta. Työryhmä olisi halunnut miettiä etukäteen alueen kipupisteistä ja samalla meillä oli mahdollisuus kertoa tarkemmin työryhmälle opinnäytetyömme prosessista.

Esittelimme tapaamisessa uudet reittisuunnitelmat ne muokkaantuivat asukasyhdistyksen ajatusten pohjalta huomioiden kuitenkin reittien toimivuuden, aloitus- ja lopetuspaikan, sekä kävelyn keston. Näytimme havainnointilomakkeen ensimmäisen version (Kuvio 3) sekä mallikutsum (Liite 1). Kerroimme kävelevämme reitit etukäteen havainnointilomakkeen kanssa, testaten sen toimivuutta kävelynyhteydessä. Aikaisemmin ehdotetut itsenäiset turvallisuuspelikortit hylkäsimme aikatauluhaasteiden ja laajan havainnointilomakkeen vuoksi. Siirsimme havainnointilomakkeeseen ajatuksia, jotka oli suunniteltu ideakortteihin, kuten valaistuksen havainnointi turvallisuuskävelyllä.

Keski-Uudenmaan paloinsinööri nosti esiin huolen miten havainnointilomake toimisi käytännössä kahdella eri reitillä. Lupasimme palata tähän ja miettiä toimivampaa ratkaisua. Havainnointilomake muodostui toimivammaksi konkretisointivaiheessa.

Keskustelussa tulosten kirjaamisesta mietimme KOVA- työryhmän kanssa keskitymmekö mahdollisten havaittujen turvallisuuspuutteiden korjaamiseen. Teimme yhdessä rajauksen, että tulokset esitetään sellaisenaan kuin ne saamme ja käytämme saatuja tuloksia enemmän konseptin kehittämiseen. Tähän päädyttiin opinnäytetyön luonteen ja aikataulutuksen vuoksi.

Tapasimme kävelyn jälkeen vielä KOVA- työryhmää 12.12.2016 klo. 9 alkaen Hyvinkään kaupungintalolla, jossa esittelimme turvallisuuskävelyn, palautekeskustelun ja -lomakkeiden tuloksia. Näiden pohjalta keskustelu kääntyi tulevaan konseptiin, työryhmä toivoi selkeää listausta, miten turvallisuuskävelyitä jatkossa voitaisiin toteuttaa. Työryhmä ehdotti listaukseen nostettavaksi viisi tai kymmenen tärkeintä seikkaa, joiden pohjalta varsinaista kävelyä voisi toteuttaa.

5.3.2 Seulonta

Hyödynsimme työnseulonassa SWOT- analyysia. SWOT juontaa juurensa englanninkielisistä sanoista Strengths, joka tarkoittaa vahvuuksia, Weaknesses, joka kuvaa heikkouksia, Opportunities mikä kuvastaa mahdollisuuksia sekä Threats, jolla tarkoitetaan uhkia. SWOT-analyysi on merkittävä työväläinen analysoidessa toimintaympäristöä, sekä opittuja asioita kokonaisuudessaan. Sen avulla kyetään ohjamaan prosessia sekä opitaan havaitsemaan kriittisiä kohtia. SWOT-analyysissä tekijät jaotellaan sisäisiin ja ulkoisiin tekijöihin. Sisäisiin tekijöihin lukeutuvat vahvuudet ja heikkoudet. Ulkoisia tekijöitä ovat puolestaan uhat ja mahdollisuudet. (SWOT-analyysi, 2016.)

SWOT-analyysi saattaa olla hyvin omakohtainen näkemys. Eri ihmiset päätyvät hyvin harvoin yhteneväiseen analyysiin, vaikka heillä olisi käytettävänä yhtenevät tiedot organisaatiosta toimintaympäristöineen. Tämän johdosta SWOT-analyysin tulokset ovatkin etupäässä suunta- viivoja, eikä tiukkoja ohjeistuksia. Kriteerien lisääminen osatekijöihin, sekä näiden tekijöiden korostaminen lisäävät analyysin tarkoituksenmukaisuutta. (SWOT-analyysi, 2016.)

SWOT- analyysissä mietimme miten konsepti rakentuu käytännössä työryhmän käyttöön, poh- tien konseptin sisäisiä vahvuuksia, heikkouksia sekä ulkoisia mahdollisuuksia ja uhkia. Sisäi- sissä tekijöissä vahvuuksina näimme yhteistyön sujumisen eri osapuolten välillä sekä avoimen ja luottamuksellisen ilmapiirin. Vahvuudeksi nousi myös selkeä tarve työlle, eli turvallisuuskä- velyn konseptin luominen. Sen kehittäminen tietopohjaan nojaten toimi johdonmukaisesti.

Turvallisuuskävelyn konseptointi SWOT-analyysiä hyödyntäen		
	<u>Vahvuudet</u>	<u>Heikkoudet</u>
Sisäisen	<ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyö • Avoimuus tuottajien, toimeksiantajan ja asiakkaan välillä • Kehitysmyönteisyys • Tietopohja • Luottamuksellinen ilmapiiri • Tarvepohjainen työ 	<ul style="list-style-type: none"> • Turvallisuuskävelyn reitti • Havainnointilomake • Tulosten luotettavuus → pieni tulosten otanta • Yhteisistä pelisäännöistä poikkeaminen • Kipupisteisiin tarttuminen

Ulkoisen	<u>Mahdollisuudet</u>	<u>Uhat</u>
	<ul style="list-style-type: none"> • Asiakkaiden vaikutusmahdollisuudet • Yhteisöllisyys • Tulosten hyödyntäminen • Turvallisuustietouden lisääminen • Ennakoiva lähestymistapa 	<ul style="list-style-type: none"> • Inhimilliset tekijät <ul style="list-style-type: none"> ○ Viime hetken muutokset ○ Ryhmädynamiikka • Toteutusmahdollisuudet • Aiheen rajaus • Viestintä

Taulukko 2: SWOT-analyysi

Heikkouksia turvallisuuskävelyn konseptissa oli meidän näkemyksen mukaan reittien suunnittelu, erityisesti miten reitit voidaan jatkossa toteuttaa, asuinalueen tarpeet ja kipupisteet huomioiden. Samasta syystä myös havainnointilomakkeen luominen näyttäytyi heikkoutena, sillä reittikohtaisen suunnittelun vuoksi sen toistettavuus ei ole mahdollinen. Meidän toteuttamassamme turvallisuuskävelyssä heikkoutena oli selkeästi tulosten luotettavuus pienen otannan vuoksi. Emme myöskään tartsuneet riittävän tehokkaasti alueen kipupisteisiin ja puutteelliset ryhmänjohtamistaidot johtivat hiljaisen kierroksen rikkoutumiseen, näin poikesimme yhteisistä pelisäännöistä.

Jatkossa konseptia käytettäessä sen käyttöön liittyy ulkoisia mahdollisuuksia ja uhkia. Konseptin käytössä on mahdollista kehittää asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia ja rakentaa yhteisöllisyyttä sen pohjalta. Yhtenä mahdollisena ideana on myös toteuttaa kävelyitä ennakoivasti uusilla asuinalueilla. Toteutettujen turvallisuuskävelyiden pohjalta voidaan hyödyntää saatuja tuloksia turvallisuuspuutteiden korjaamiseen, samalla lisätä turvallisuustietoisuutta asuinalueilla ja asukkaille. Turvallisuustiedon lisääntyessä voi asukkaiden tietoisuus ympäristön epäkohdista ja riskeistä lisääntyä, siten he osaavat toimia tilanteissa turvallisuutta edistäen, kuten tiedottamalla havaituista puutteista vaikuttavalle taholle.

Mahdollisia uhkia konseptin käytössä aiheutuu inhimillisistä tekijöistä, joita voi olla unohdukset, myöhästymiset, aikataulu ja viime hetken muutokset, nämä voivat vaikuttaa osallistujamäärään ja käytännön toteutukseen. Aikataululliset tekijät vaikuttavat kävelykierroksen nopeuteen tai ihmisten mahdollisuuteen osallistua tapahtumaan.

Inhimillisiin tekijöihin vaikuttaa myös ryhmädynamiikka. Ryhmädynamiikassa voi olla omat haasteensa jo pelkästään suunnitteluvaiheessa, sillä näkemykset voivat olla poikkeavia kuten mitä tuloksia haetaan, miten niihin voidaan puuttua ja miten haluttuihin tuloksiin päästään. Ryhmädynamiikalla on merkitystä myös turvallisuuskävelyn aikana ja palauteskustelussa. Tämä vaikuttaa myös siihen onko ryhmällä luottamuksellinen ilmapiiri, missä omia näkökulmia voi luotettavasti tuoda esiin.

Uhkana jatkossa voi olla toteutusmahdollisuuksien osalta käytännön järjestelyt ja tekijät turvallisuuskävelyn toteutukseen. Turvallisuuskävelyn toteuttaminen vaatii paljon suunnittelutyötä, mikä voi luoda aikataullisia haasteita. Välineiden hankinta ja niihin liittyvät kustannukset voivat olla uhkana toteutumiselle.

Aiheen rajaus on haastavaa, sillä huomioon tulee ottaa turvallisuuskävelyn lähtökohdat, aluekohtaisuus, mitä tuloksia halutaan saavuttaa ja mitkä ovat käytössä olevat resurssit. Turvallisuuskävelyn toteuttajan rajaus voi olla uhkana, sillä tulee miettiä kuka toteuttaa turvallisuuskävelyn ja mikä on käytössä oleva aikataulu. Rajauksessa on tehtävä myös linjauksia esimerkiksi reittivalinnoissa, havainnointilomakkeen laajuudesta, sekä mihin kipupisteisiin voidaan alueella tarttua.

Viestinnässä voi ilmetä haasteita eri osapuolten tavoittamisessa, päällekkäisten yhteydenottojen ja viesteihin reagoimisen osalta. Näitä uhkia voidaan välttää luomalla selkeät pelisäännöt ja turvallisuuskävelyn järjestäjällä olisi hyvä olla suunnitelma, kuka vastaa viestinnästä turvallisuuskävelyn liittyen. Tätä varten voisi luoda esimerkiksi oman sähköpostilistan järjestäjille, jotta sama tieto tavoittaisi kaikki osapuolet.

5.3.3 Konkretisointi

Palvelumuotoilussa konkretisointi tarkoittaa tulevan palvelun ennakoivaa, perusteltua ja ymmärrettävää kuvausta. Tämä voidaan toteuttaa luomalla prototyyppisiä, eli koemalleja ennen varsinaisen palvelun käyttöönottoa. Konkretisointia pystytään toteuttamaan havainnoimalla tai testaamalla palvelua, skenaarioiden luomisella, mallintamisella tai visualisoimalla. (Idea- ja varhaisvaiheen kehittäminen 2016.) Työssämme konkretisointivaiheessa loimme turvallisuuskävelyn pilotin, minkä pohjalta kehitimme valmiin konseptin.

3.10.2016 pidettävässä KOVA- työryhmän tapaamisessa työryhmä toi esiin ajatuksia siitä, keitä olisi aiheellista kutsua tapahtumaan. Mukaan toivottiin erityisesti itse työryhmän jäseniä, Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen paloinsinööri, Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen ylikonstaapeli, Aamutuulen päiväkodin ja Hakalan koulut rehtorit sekä turvallisuusvastaavat, heidän lisäksi vielä asukasyhdistyksen jäseniä. Samalla heräsi toive saada paikallinen media mukaan tapahtumaan.

Suunnittelun seuraavassa vaiheessa keskityimme turvallisuuskävelyssä tarvittaviin välineisiin. Keskeisimmät olivat kävelyn tarvittava säänkestävä dokumentointilomake, sekä kirjausvälineet, kartat, kamerat, turvaliivit ja lamput. Välineiden lisäksi tapahtumaa varten tarvitsimme tilavarauksen Aamutuulen päiväkodista. Tilavarauksen teimme suoraan päiväkodin rehtorin kautta puhelimitse 26.9.2016.

Tapahtuman aloitusinfossa halusimme näyttää käytettävän havainnointilomakkeen ja reitin, minkä vuoksi pyysimme päiväkodin rehtoria antamaan meille mahdollisuuden heijastaa tietokoneelta tiedot. Sovimme meidän ottavan oman kannettavan tietokoneen tätä varten mukaan ja päiväkodin rehtori varmistaisi päiväkodin puolesta käyttöömmekä projektoria ja liitännät tietokoneeseen sitä varten.

Havainnointilomakkeen suhteen teimme viimeisen kokeiluversion 3.11.2016 käydyn KOVA-työryhmän tapaamisen jälkeen. Suunnittelimme yhtenäisen havainnointilomakkeen (Liite 2), mitä oli mahdollisuus käyttää molemmilla reiteillä niin, että reittikohtaiset havainnot olisivat selkeämmin näkyvissä. Kustannusten pitämiseksi mahdollisimman pieninä, liitimme havainnointilomakkeeseen myös kävelyn kartan (Liite 3) jolloin tulostettavien ja laminoitavien lomakkeiden määrä jäi mahdollisimman pieneksi. Pyysimme KOVA-työryhmän mielipidettä kävelyn havainnointilomakkeesta 19.10.2016 sähköpostitse, työryhmä hyväksyi havainnointilomakkeen käytettäväksi.

Tapahtumaa varten luotiin myös mallikutsu (Liite 1), jota voisi myöhemmin vapaasti muokata konseptia hyödyntäessä. Kutsu luotiin valmiiksi tekstitiedostona, eikä pelkkänä sähköpostina osallistujille. Kutsussa keskeistä oli tapahtuman lyhyt esittely, tapahtumapaikka ja -aika, itse kävelyn käytettävä aika, ilmoittautumisaika sekä järjestäjät joihin voi olla yhteydessä halutessaan lisätietoa tapahtumasta.

Kuva 1: Kuvia havainnointikävelyä 1

Kuva 2: Kuvia havainnointikävelytä 2

Kertasimme vielä kutsujen lähettämisen osallistujille. Aikaisemman sopimuksen mukaisesti KOVA- työryhmässä vaikuttava koulutoiminnan suunnittelija lähetti kutsun eteenpäin Hyvinkään kaupungin toimijoille sekä Keski- Uudenmaan pelastuslaitokselle ja Itä-Uudenmaan poliisilaitokselle. Meidän tehtävämme oli välittää kutsu asukasyhdistykselle sekä olla yhteydessä turvallisuuskävelyn tiimoilta paikalliseen mediaan.

Tapahtuman kustannuksia meille opiskelijoille koitui lähinnä matkustukseen käytettävien auton bensakulutuksen verran. Affinity diagrammissa käytettävät post- it laput kustansivat meille yhteensä 8,90 €. Hyvinkään kaupungin puolesta kustannuksia olivat tulosteet, niiden laminointi ja kilometrikorvaukset turvallisuuskävelyn pilottiin saapuvilta autoilijoilta.

5.4 Kehitys ja tuotanto

Toteutimme konseptin kokeilun 3.11.2016 klo. 15 alkaen Aamutuulen päiväkodilla Metsäkaltevan asuinalueella. Yhteiseen aloitukseen varasimme aikaa 15 minuuttia, jonka aikana oli tarkoitus käydä läpi turvallisuuskävelyn eteneminen PowerPoint esityksen avulla. Ennen kävelyn virallista aloitusta koulutoiminnan suunnittelijan KOVA- työryhmästä oli tarkoitus tuoda kävelyn tarvittavat heijastinliivit, havainnointilomakkeet (Liite 2) sekä taskulamput Aamutuulen päiväkodille. Opiskelijoiden tehtävänä oli jakaa välineet kahdelle erilliselle pöydälle, jolloin välineitä olisi 10 kappaletta ryhmää kohden ja varmistaa, että osallistujilla olisi kaikki tarvittavat välineet mukana ennen kävelyllä lähtöä.

Kävelyn suunnittelimme toteutuvan kahdessa eri ryhmässä, kahdella eri reitillä. Reittien työnimet olivat Kravunkaarenreitti ja Lehtikorvenreitti. Reittien vetäjiksi valitsimme Kravunkaarenreitille Tanjan ja Lehtikorvenreitille Sonian.

Osallistujat näkisivät reittien kartat Power pointilta ennen lähtöä, sekä havainnointilomakkeen takasivulta kävelyn aikana. Havainnointilomake ja sen täyttö käytiin läpi ennen reiteille lähtöä. Havainnointilomakkeesta osa oli upotettuna alustuksen PowerPoint esitykseen, helpottaakseen havaintojen kirjaamisen hahmottamista.

Esityksessä oli tarkoitus kertoa pilottikävelyn tapahtuvan kahdessa ryhmässä, matkan pituuden mikä oli suunniteltu jäävän alle kahteen kilometriin. Osallistujia informoitiin kävelyyn käytettävästä ajasta, joka oli 45 minuuttia. Alustuksessa kerrottiin kävelyn tapahtuvan ns. hiljaisena kierroksena, tarkoittaen etteivät osallistujat puhuisi tekemistään havainnoistaan kävelyn aikana.

Ryhmäjaon ajateltiin tapahtuvan päiväkodilla ennen välineiden jakoa. Ryhmäjaossa pyrimme huomioimaan, että saisimme molempiin ryhmiin tasaisesti asukasyhdistyksen jäseniä sekä kaupungin edustajia. Ryhmäjaon halusimme toteuttaa osoittamalla osallistujalle hänen ryhmänsä. Ryhmäjaon jälkeen ryhmän vetäjien tehtäväksi jäi huolehtia välineiden jaosta.

Turvallisuuskävely alkoi tämän jälkeen. Kierroksen luonnostelimme niin, että osallistujat kulkisivat ryhmänvetäjän perässä, matkankulun tapahtuessa hitaimman kävelijän vauhtiin. Kierroksen aikana osallistujat saivat halutessaan pyytää vetäjiä ottamaan valokuvia haluamistaan kohdista, heidän ei tarvinnut käyttää omia matkapuhelimia tätä varten. Havainnointilomaketta osallistujat täyttivät reittien varrella. Kävelyyn oli varattu aikaa pysähtymisille havaintojen kirjaamisen helpottamiseksi.

Kierroksen jälkeen aioimme kokoontua Aamutuulen päiväkodilla omissa kierrosryhmissä, joissa kävisimme läpi kierroksen kulkua ja havaintoja. Keskusteluun oli varattu aikaa 15-20 minuuttia. Keskustelun pohjana halusimme käyttää havainnointilomaketta, mihin kirjaisimme saatuja tuloksia tukkimiehen kirjanpidolla ”kunnossa/ei kunnossa” periaatteella. Loppukeskustelun nauhoitimme, joka myöhemmin auki kirjoitettiin. Turvallisuuskävelyn tulosten kiteyttämismisvaiheessa hyödynsimme mind- mappia.

Keskustelun jälkeen osallistujat pääsivät nauttimaan Metsäkaltevan asukasyhdistyksen tarjoamasta lämpimästä juomasta ja välipalasta. Tämän jälkeen ajatuksena oli käydä karkeasti esiin nousseita havaintoja turvallisuuskävelyiltä. Tulosten läpikäynnin jälkeen osallistujia pyydettiin täyttämään palautelomake (Liite 4), jonka he saivat jättää nimettöminä niille tarkoitettuun kirjekuoreen. Osallistujia kiitettiin mielenkiinnosta työtämme kohtaan ja kerroimme olemamme heihin yhteydessä tulosten tiimoilta.

5.5 Jalkautus ja operointi

Turvallisuuskävelyn tulokset ja saadut palautteet esiteltiin KOVA- työryhmälle 12.12.2016. Tuloksia oli kuulemassa osa työryhmästä. Esittelimme turvallisuuskävelyn tulokset PowerPoint esityksen avulla, johon olimme koonneet taulukot kappaleesta 6.4. ja nostaneet esiin merkittävimmät havainnot tarkempaan tarkasteluun. Palautteet esittelimme lyhyenä yhteenvetona. Tapaamisessa esitellyt tulokset eivät synnyttäneet tulosten pohjalta keskustelua, mutta jälkipuintina esiin nostettiin tiedonkulun kehittämisen tarve konseptia ajatellen.

Turvallisuuskävelyn tulokset lähetettiin Metsäkaltevan asukasyhdistykselle kirjallisena tiedotteena sähköpostitse 24.1.2017 (Liite 5). Konsepti esiteltiin kokonaisuudessaan KOVA- työryhmälle 13.3.2017. Samana päivänä konsepti esiteltiin myös Hyvinkään kaupungin johtoryhmälle.

KOVA- työryhmä piti konseptia selkeänä ja koki sen vastaavan tarkoitustaan. Työryhmä näki konseptin tarpeellisena ja uskoivat sen tulevan käyttöön Hyvinkään kaupungissa. Kaupungin johtoryhmä kommentoi konseptissa korostuvan kaupungin arvot ja myös he näkivät konseptin olevan hyvä työväline turvallisuuden kehittämisessä Hyvinkään kaupungin asuinalueilla.

6 Tulokset

6.1 Metsäkaltevan alueen havainnoimisen tulokset

Metsäkaltevan alueelle tekemämme hiljaisen havaintokierroksen 27.8.2016 jälkeen kiteytimme havaintomme affinity diagrammilla. Käytännössä nostimme post- it lapuille esiin muistiinpanoistamme nousseita huomioita. Näiden pohjalta etsimme yhtäläisyyksiä havainnoista ja yllättäviä seikkoja alueelta.

Affinity diagrammin jälkeen päällimmäisiksi havainnoiksi alueelta nousivat alueen rakenteesta keskeneräisyys, messualueen siisteys verrattuna keskeneräiseen Kravunkaareen ja Lehtikorpeen, viihtyisät puistoalueet ja liikkumismahdollisuuksia rajoittava heikko julkinen liikenne. Valaistuksen suhteen havaintoja oli mahdoton tehdä valoisan vuorokauden ajan vuoksi, koska katulamput eivät olleet päällä.

Messualueella kevyen- ja moottoriliikenteen väylät olivat rauhallisia, eikä liikenteen meluhaittoja ollut havaittavissa. Keskeneräisillä alueilla liikkuminen oli toisinaan haastavaa teiden keskeneräisyyden ja päällystämättömyyden vuoksi.

Olimme kerätyn ennakkomateriaalin perusteella siinä käsityksessä, että alueella olisi enemmän palveluita. Havainnointikävelyllämme huomasimme kuitenkin, ettei alueella ollut lähikauppaa, eikä erillistä koulua. Aamutuulen päiväkodin löysimme helposti sen keskeisen sijainnin ansiosta. Myöhemmin meille selvisi, että päiväkodin yhteydessä järjestetään myös perusopetusta 1. ja 2. luokkalaisille oppilaille.

Rakennustyömaat olivat silminnähtävien hyvin rajattuja ja ne olivat hyvin merkattuja ja aidattuja. Havainnointikävelyämme aikana emme huomanneet merkittävää häiriötä rakennustyömaista alueelle. Kuitenkin rakennustyömailta kantautui hetkittäisiä melupiikkejä ja esteettinen haitta on väistämätön.

Yleisnäkömältään Metsäkalteva näyttöytyi meille laajana ja viihtyisänä alueena. Aluksi alueen rajoja oli haasteellista hahmottaa, sillä osa tieviitoista puuttui ja opastus oli puutteellista. Keskenäisyydestään huolimatta koimme alueen voivan tulevaisuudessa kehittyä varsin viihtyisäksi ja miellyttäväksi asuinalueeksi.

Toisen havainnointikävelyämme toteutimme 12.10.2016. Testasimme tuolloin ensimmäistä havainnointilomakettamme (Kuvio 3) käytännössä. Yhteensä kävelyyn käytimme kaksi tuntia, kävelen molemmat suunnitellut reitit.

Kävelyiltä havaintoja ei noussut edellisen kävelyn tapaan, keskityimme havaintojen kirjaamiseen ja siihen miten kirjaaminen sujuu kävelynlomassa. Kiteyttämisen jälkeen huomasimme, että lomaketta oli haastava käyttää kahdella eri reitillä.

Kaikki havainnoitavia aiheita ei esiintynyt molemmilla reiteillä, kuitenkin ne olivat välttämättömiä pitää lomakkeessa jotta saataisiin merkittävät seikat nousemaan molemmilta reiteiltä esille. Haasteeksi nousi myös, miten tehdyt havainnot saadaan eroteltua reittikohtaisiksi.

Positiivista oli havaintojen helppo kirjaus laminoitulle lomakkeelle, joka toimi riittävän tukevana kirjoitusalusena. Tussit tarttuivat ja erottuivat lomakkeesta hyvin, eivätkä merkinnät lähteneet pyyhkimällä pois. Havainnointilomakkeen koimme helposti luettavaksi kävelynkin lomassa.

6.2 Asukasyhdistyksen teemahaastattelun tulokset

Syyskuussa 20.9. toteutetun teemahaastattelun kiteytetyissä tuloksissa nousi esiin huolet liikenteestä, etenkin kevytmoottoripyörien osalta. Liikenteessä huolta herätti rekkaliikenne ja jalankulkijoiden turvallisuus. Jalankulkijoiden osalta turvattomuutta herätti useat ”läheltä piti”- tilanteet, jalkakäytävien puute ja huono näkyvyys näköesteiden vuoksi. Ympäristössä

muita huolta herättäviä asioita olivat vesialueet, pelkoa herätti erityisesti niiden läheisyys asuinalueeseen.

Asukasyhdistys näki alueen olevan uusi, minkä vuoksi yhteisön todettiin toimivan yhteen hiileen. Alueella on heidän mielestään paljon lapsiperheitä, asukkaat ovat pitkälti samassa elämäntilanteessa mikä tiivistää yhteisöä entisestään. Asia nähtiin myös alueen vahvuutena.

Palveluiden puute ja erityisesti alakoululaisten koulumatkan turvallisuus olivat häiritseviä tekijöitä, se olikin alueen ehdoton heikkous. Alakoulun ensimmäiset luokat toimivat päiväkodin yhteydessä alueella, kolmannelta luokasta eteenpäin opetus järjestetään toisella asuinalueella. Heille järjestetään opetusta Hakalan koulussa Hyvinkäällä. Häiriöksi koettiin lisäksi liikenteen melu. Asukasyhdistys kuvaa alueella liikkuvan ajoittain useitakin ajoneuvoja läheisellä parkkialueella.

Kuva 3: Kuvaa läheiseltä parkkialueelta

Alueen vahvuuksiksi nousivat yhteisöllisyys ja siisteys. Asukasyhdistyksen näkökulmasta alueen asukkailla on halu kehittää aluetta hyväksi paikaksi asua. Alueella on yhteisiä hankkeita turvallisuuden parantamiseksi, he hakevat tietoa alueen tulevista muutoksista.

Asukasyhdistyksessä nähtiin pilottikävely hyvänä ajatuksena, heillä oli selkeä halu osallistua tämän toteutukseen. Keskustelun pohjalta mietittiin asukasyhdistyksen edustajien kanssa turvallisuuskävelyn pilotin reittiä. Heiltä saatujen ehdotusten pohjalta reittejä muokattiin laajemmiksi, ottaen kuitenkin huomioon reitin pituus ja lähtöpiste, eli Aamutuulen päiväkot.

6.3 Turvallisuuskävelyn tulokset

Osallistujamäärä jäi suunniteltua vähäisemmäksi, joten kävely toteutui yhdellä reitillä. Reitiksi valikoitui Messualue ja Kravunrinne. Turvallisuuskävelyn osallistujia oli kahdeksan henkilöä, joista jokainen vastasi havainnointilomakkeeseen, sekä otti osaa turvallisuuskävelyn loppukeskusteluun.

Havainnointilomakkeet olivat osittain puutteellisesti täytettyjä. Lomakkeista ilmeni, että niistä puuttui kohta joka olisi mahdollistanut vastauksen silloin kun vastausta ei ollut tiedossa, tai asia ei ollut havainnoitavissa. Tulokset aukaistaan tässä kappaleessa lomakkeen pääotsikoittain. Toimenpiteet/huomiot- otsikon alla on kirjattuna osallistujien havaintoja suorine lainauksineen.

Alueen rakenne otsikon alla oli kysymyksiä alueen siisteydestä, kunnossapidosta, viheralueista, tienviitoista, viihtyvyydestä, levähdyspaikoista, portaista ja esteettömyydestä. Alueen rakenteessa ilmeni Kravunrinteen keskeneräisyys, alueella olevat väliaikaiset tienviitat sekä kävelyteiden puuttuminen. Messualueella ei nähty merkittäviä puutteita alueen rakenteessa. Huomioitavaa Messualueella oli levähdyspaikkojen ja vesialueiden turvattomuudessa.

ALUEEN RAKENNE	Kunnossa Messualue	Kunnossa Kravunrinne	Puutteita Messualue	Puutteita Kravunrinne	Toimenpiteet/huomiot
Siisteys, vastaajia 7 hlö	6	2	-	3	"ei ole viihtyisä", "ei valmis alue".
Kunnossapito, vastaajia 5 hlö	4	1	-	3	"rakenteilla, keskeneräinen", "rakenteilla oleva alue", "betoniporsaat tiellä".
Viheralueet, vastaajia 6 hlö	2	1	-	4	"Keskeneräinen alue", "rakentaminen kesken alueella".
Tienviitat, vastaajia 6 hlö	5	-	-	4	"Tienviitat väliaikaisia" "kadut ja kävelytiet puuttuvat".

Viihtyvyys, vastaajia 6 hlö	5	2	-	4	
Levähdyspaikat, vastaajia 4 hlö	2	-	2	3	"ei valmis", "puuttuu levähdyspaikat".
Portaat, vastaajia 4 hlö	3	1	-	2	"ei portaita", "lätäköt ei turvallisia".
Esteettömyys, vastaajia 4 hlö	4	1	-	2	"ei ole valmis alue".

Taulukko 3: Turvallisuuskävelyn tulokset: alueen rakenne

Seuraavaksi havainnoitavana oli päiväkodin alue ja leikkipaikat. Päiväkodin alue ja leikkipaikat näyttäytyivät pääasiassa turvallisina. Positiivisena nähtiin päiväkodin hyvä aidoitus, porttien lukitus ja leikkialueen siisteys. Haasteina koettiin kulkureitit, läpiajo alueella ja päiväkodin lisääntynyt iltakäyttö. Kommenteissa nostettiin esiin pulkkamäen jäätyminen ja sen liukumasuunta aidatun tolpanjuureen.

Päiväkodin alue ja leikkipaikat	Kunnossa Messualue	Kunnossa Kravunrinne	Puutteita Messualue	Puutteita Kravunrinne	Toimenpiteet/huomiot
Päiväkodin alueen viihtyvyys, vastaajia 7 hlö	6		1		"Messualue ok".
Päiväkodin ympäristö, vastaajia 7 hlö	6		1		"Haasteena päiväkodin lisääntynyt iltakäyttö", "opasteiden puuttuminen".
Kulkureitit päiväkodille,	4		4		"Haasteena läpiajo", "autopaikkojen puuttuminen", "parkkialueet",

vastaajia 8 hlö					”rakentamien”, ”aidoitus”, ”liikenteen seka- vuus”.
Päiväkodin portin lukitus, vastaajia 8 hlö	8				
Päiväkodin aidoitus, vastaajia 8 hlö	8				”Hyvin aidoitettu”
Leikkialueen siisteys, vastaajia 8 hlö	8				
Leikkialueen ympäristö, vastaajia 8 hlö	6	2			”Pulkkamäki jäätyy aidatun tolpan juureen”, ”pulkkamäen suunta!”
Kulkureitit leikkialueelle, vastaajia 7 hlö	6	1			”Parkkipaikat”

Taulukko 4: Turvallisuuskävelyn tulokset: päiväkodin alue ja leikkipaikat

Seuraavana käsiteltiin moottoriliikenne. Moottoriliikenne herätti ajatuksia Kravunrinteen alueella keskeneräisyyden vuoksi. Huomiota herättivät kapeat tiet, mäkilähdöt ja roskat. Teiden kunto, parkkipaikat ja turvallinen pysäköinti koettiin puutteellisena Kravunrinteellä. Messualueen puutteena nähtiin parkkipaikkojen puuttuminen, mutta suurimassa osassa vastauksista autoteiden kunto nähtiin olevan kunnossa.

Moottoriliikenne	Kunnossa Messualue	Kunnossa Kravunrinne	Puutteita Messualue	Puutteita Kravunrinne	Toimenpiteet/huomiot
------------------	--------------------	----------------------	---------------------	-----------------------	----------------------

Autoteiden kunto, vastaajia 6 hlö	4			6	"keskeneräiset tiet", "rajat", "roskat", "kesken kauttaaltaan".
Liikenteen melutaso, vastaajia 4 hlö	2	2	1	1	"huomiota kiinnitettävä viheralueiden riittävyteen → luonnollinen meluste" "huomio työmaaliikenteen meluun".
Parkkipaikat, vastaajia 6	2		3	6	"Asuinalueilla ei parkkipaikkoja", "päiväkodilla riittämätön parkkitila", "yleisiä p-paikkoja vähän", "kadunvarsi-pysäköinti?".
Näkyvyys parkkipaikalle, vastaajia 5	3		1	4	"Kravunrinteellä ei ole", "tiet kapeat"
Turvallinen pysäköinti-tienvarteen, vastaajia 6 hlö	1		3	5	"kapeat tiet, "mäkinen alku", "kapeat tiet", "ahtaat tilat", "huomioitava rakentaessa sallittua".
Pysäköinti-paikalle johtavan tien kunto, vastaajia 4 hlö	3			1	"ok", "ainoa yleinen virallinen", "päiväkodin parkkipaikkana käytetään kävelyaukioita", "ei ole pysäköintiä".

Taulukko 5: Turvallisuuskävelyn tulokset: moottoriliikenne

Moottoriliikenteen jälkeen tarkasteltiin kevytliikennettä. Kevytliikenne koettiin puutteelliseksi alueen keskeneräisyyden vuoksi. Alueella havaittiin isoa soraa, ei suojateitä, ei kevyen liikenteen väyliä kaikkialla, eikä talvikunnossa pitoa. Vastaajista puolet viestitti Messualueen

valaistuksen ja näkyvyyden suoja- ja tiellä olevan kunnossa. Kulkumahdollisuudet eri vuodenaikoina nähtiin olevana kunnossa.

Kevyt liikenne	Kunnossa Messualue	Kunnossa Kravunrinne	Puutteita Messualue	Puutteita Kravunrinne	Toimenpiteet/huomiot
Kävelyteiden kunto, vastaajia 7 hlö	3			6	"ei kävelyteitä", "alue kesken", "isoa soraa hirveä ajaa pyörällä", "ei löydy joka paikasta", "liian karkea pinnoite".
Pyöräilymahdollisuudet, vastaajia 6 hlö	2		2	6	"kesken", "isot kivet", "liian karkea pinnoite", "alueella keskeneräisyyttä".
Valaistus kevyen liikenteen väylillä, vastaajia 6	4	2	1	4	"ei kevyenliikenteen väyliä", "osittain puutteita".
Näkyvyys suoja- ja tiellä, vastaajia 6	4	1		5	"ei ole, merkintöjä", "kesken", "mikä suoja- ja tie??", "ei ole"
Kulkumahdollisuus eri vuodenaikoina, vastaajia 4 hlö	4			2	"ei talvikunnossapitoa".
Epäviralliset kulkureitit, vastaajia 2 hlö	2	1	1		"työmaaliikenne lasten epävirallisella kevyenliikenteen väylällä".

Taulukko 6: Turvallisuuskävelyn tulokset: kevyt liikenne

Toiseksi viimeisenä havainnointilomakkeen kohtana olivat asuintalojen pihat ja sisäänkäynnit. Messualueita aiheen tiimoilta pidettiin pääosin turvallisena. Kehitettävää huomattiin pimeiden kulmien ja piha-alueiden turvallisuudessa tarkastellessa asiaa lasten näkökulmasta. Erityisesti vesialueet, kapeat tiet ja korkeat aidat huomioitiin turvallisuusriskiksi. Kravunrinteellä tilanne nähtiin vastakkaisena alueen keskeneräisyyden ja alueen rakennustyömaiden vuoksi. Valaistus koettiin riittävänä, mutta keskeneräisyyttä korostettiin vastauksissa.

Asuin talojen pihat ja sisäänkäynnit	Kunnossa Messualue	Kunnossa Kravunrinne	Puutteita Messualue	Puutteita Kravunrinne	Toimenpiteet/huomiot
Asuinalueen siisteys, vastaajia 7 hlö	5	3		4	"rakenteilla", "alue kesken", "ajoissa rakennusjäte pois alueelta".
Asuinalueen viihtyvyys, vastaajia 7 hlö	5	1	1	4	"rakennustyömailta", "rakentaminen", "alue kesken".
Asuinalueen valaistus, vastaajia 5	4	4		2	"valaistus kesken alueella", "katuvalot ok".
Piha-alueen turvallisuus lapselle, vastaajia 7	3		3	4	"jalkakäytävien puute", "kesken", "huomio vesialueet", "korkeat aidat, lapsi voi juosta tielle", "vesialueet".
Roskien keräysasiat, vastaajia 6 hlö	4		2	6	"alue ei valmiina", "ei ole eikä tule!".
Pihateiden kunto, vastaajia 6 hlö	5			6	"kesken".

Pimeät kulma asuinalueella, vastaajia 5	2	1	3	2	"yksi pimeä kulma", "korkeat aidat", "kapeat tiet".
---	---	---	---	---	---

Taulukko 7: Turvallisuskävelyn tulokset: asuin talojen pihat ja sisäänkäynnit

Viimeisenä aiheena käsiteltiin ulkoilureitit. Ulkoilureittien kohdalla puutteita havaittiin selkeämmin. Positiivisena pidettiin ulkoilureittien kuntoa, vastauksissa muistutettiin, ettei alueelle ole suunniteltu virallisia ulkoilureittejä eikä kunnossapitoa.

Ulkoilureitit	Kunnossa Messualue	Kunnossa Kravunrinne	Puutteita Messualue	Puutteita Kravunrinne	Toimenpiteet/huomiot
Ulkoilureittien kunto, vastaajia 7 hlö	4	3	2	3	"isosora", "latuja ei tehdä".
Ulkoilureittien ylläpito, vastaajia 5 hlö			5	2	"valaistus", "roskikset", "ei talvikunnossapitoa", "valaistus", "roskikset", "onko ylläpitoa?".
Ulkoilumahdollisuus eri vuodenaikoina, vastaajia 5	1		4	1	"ei aurata", "ei talvisin liikuntamahdollisuuksia", "latuja odotellaan", "ei talviliikuntamahdollisuutta".
Valaistus ulkoilureiteilla, vastaajia 7	3	1	4	1	"Ei valo-ja", "pylväät virossa", "valaisin rikki", "osa valaisusta puuttuu".
Ulkoilureittien opasteet, vastaajia 6 hlö			5	4	"ei opasteita", "en huomannut (opasteita)", "ei ole", " Kravunrinteen ja

					Messualueen raja pyörätiet”, ”ei opasteita”, ”en huomannut (opasteita)”.
Levähdyspaikat ulko-reittien varrella, vastaajia 5 hlö			5		”puisto ok”, ”ulkopuolella ei”, ”ei pysty hahmottamaan”, ”ei näkynyt”, ”liikuntapalvelut ei ole suunnitellut eikä ylläpidä alueella ulkoilureittejä”.

Taulukko 8: Turvallisuuskävelyn tulokset: ulkoilureitit

Vastaajat olivat kirjanneet myös seuraavia havaintoja:

- ”Kaltevantien liikenne →Nopeutta alas + liikennemerkit”
- ”Toivottavasti tästä tulee käytänne”
- ”Yleiset P-alueet puuttuu (ongelmana eniten päiväkodin ympäristö)”
- ”Hulevesialtaat, louhokset varsinkin. Vesiaiheet liian vaarallisia lapsille.”

Loppukeskustelu käytiin välittömästi turvallisuuskävelyn pilotin jälkeen Aamutuulen päiväkodilla. Keskustelu nauhoitettiin osallistujien luvalla ja tämä litteroitiin auki tulosten käsittelyn selkeyttämiseksi. Keskustelussa ilmaistiin paljon itse aluetta koskevia seikkoja, eikä keskustelussa juurikaan käsitelty tehtyä kävelyä tai konseptin kehittämistä. Keskustelussa tartuttiin esimerkiksi alueen julkisenliikenteen aikatauluihin, tieliikennenopeuksiin joiden suhteen alueella on pyritty lähestymään päättäviä tahoja.

Keskustelua käytiin jonkin verran turvallisuuskävelyn pilotin lähestymistavasta. Esiin nostettiin erityisesti toive saada havainnointilomake etukäteen nähtäväksi. Havainnointilomakkeeseen nähtiin tarpeelliseksi luoda enemmän vapaata kirjoitustilaa osallistujien omille havainnoille.

Tulevissa turvallisuuskävelyissä toivottiin keskittyvän enemmän alueen kipupisteisiin. Kipupisteiden löytämiseen alueelta toivottiin tiiviimpää yhteistyötä alueella asuvien henkilöiden ja turvallisuuskävelyn järjestäjien välillä. Keskustelussa mietittiin, että jatkossa olisi parempi hyödyntää enemmän asukkaiden aluetuntemusta, erityisesti reittien suunnittelussa.

Yhdessä tekemisen sekä alueeseen vaikuttamisen uskottiin olevan tehokkaampaa, jos turvallisuuskävelyyn osallistuisi enemmän vaikuttavia tahoja ja alueen asukkaita. Tämän pohjalta uskottiin myös mahdollisuuden vaikuttaa turvallisuusepäkohtiin ripeämmin. Keskustelussa heräsi ajatus jatkoa ajatellen, että vastaavanlaisia turvallisuuskävelyitä tehtäisiin ennen kuin tyhjiä tontteja myytäisiin. Kaupungin toivottiin ennakoivan uusia asuinalueita rakentaessa, jolloin turvallisuuskävelyn pohjalta voitaisiin tiedotta alueen tulevia asukkaita todetuista turvallisuusriskeistä ennen alueelle muuttoa.

Haasteeksi nostettiin tiedonkulun vaikeudet asukkaiden ja päättäjien välillä. Toivottiin, että asukkailla olisi tietoa, keihin he voisivat olla yhteydessä mikäli he huomaavat alueella merkittäviä turvallisuusriskejä. Asia nähtiin olemassa olevana haasteena.

Tulosten läpikäyntiä selkeytettiin mind mapin avulla. Mind map tarkoittaa miellekarttaa, jonka avulla kerättyä tietoa voidaan jäsentellä ja/tai esittää graafisessa muodossa. Tarkoituksena on luoda kokonaisuus aihepiirin keskeisistä käsitteistä, joita voidaan täsmentää ja avata selkeämpään muotoon käsitekartassa. Miellekarttaa voidaan tiedon esittämisen ohella hyödyntää oppimisen apuvälineenä, jolloin saatua tietoa on helpompi säilyttää ja hyödyntää. (Käsitekartta (Mind map) 2016.)

Mind-mappia hyödynnettiin tulosten tarkastelemisen kiteyttämiseksi. Mind-mapin tulosten merkittävyys koettiin vähäiseksi. Haasteena nähtiin erityisesti puutteellisesti täytetyt havainnointilomakkeet ja samojen vastausten toisto useammassa kohdassa. Selkeämmin vastaukset oli nähtävillä yhteenvedon kautta yllä olevissa taulukoissa joihin koottiin vastaukset numeraalisesti yhteen. Mind-mapin pohjalta varmistettiin, ettei tuloksista jäänyt mitään oleellista huomaamatta.

6.4 Turvallisuuskävelyn arvioinnin tulokset

Turvallisuuskävelyyn osallistujat arvioivat palautekyselylomakkeeseen (Liite 4). Kaikki kahdeksan osallistujaa ja yksi myöhemmin paikalle saapunut henkilö vastasivat lomakkeeseen. Vastauslomakkeita saimme yhdeksän kappaletta.

KOVA- työryhmän edustusta pidettiin vähäisenä ja tieliikennetyöryhmän puuttuminen koettiin harmilliseksi, tälle toisaalta annettiin ymmärrystä kiireiden vuoksi. Kävelyyn osallistujista osa toivoi kävelylle enemmän aikaa, osa toivoi että havainnointilomake olisi toimitettu etukäteen tutustuttavaksi. Ennen turvallisuuskävelyä osa vastaajista koki tilanteen hämmentäväksi. Huomiota kiinnitettiin myös turvaliivien puuttumiseen.

Vastaajista osa sen sijaan pitivät kävelyn esittelyä ja pohjatietoa hyvänä. Järjestäjien nähtiin suoriutuneen konseptin suunnittelusta hyvin. Kolme vastaajaa koki ohjeistuksen hyvänä. Kriittiköä ei kohdistunut kävelyn ohjeistukseen vaan havainnointilomakkeeseen, joka nähtiin hankalana hahmottaa. Osallistujat toivoivat, että lomaketta olisi käyty ryhmänä paremmin läpi ennen kävelylle lähtöä tai lähetetty ennakkomateriaalina osallistujille. Hiljainen kierros huomattiin toimimattomaksi tässä tapauksessa.

Kierroksen toimivuuden koki hyväksi neljä vastaajaa. Palaute kohdistui aikataulullisiin tekijöihin. Kävelyn osallistujista osa toivoi, että kävelyn ja rasteille pysähtymiseen käytetty aika olisi ollut pidempi, osan mielestä kävelyaika oli sopiva. Palautteessa toivottiin kävelyreitit tarkempaa pohdintaa jatkossa. Järjestäjien olisi toivottu puuttuvan tiukemmin muodostuneisiin keskusteluryhmiin kävelyn aikana.

Loppukeskustelua pidettiin pääosin hyvänä ja avoimena. Keskustelun nauhoitus koettiin tarpeellisenä ja hyvänä asiana. Keskusteluun olisi toivottu enemmän vaikuttavia tahoja kaupungin puolelta.

Yhteenvetona palautteessa korostui ennakkomateriaalin tarve, erityisesti havainnointilomake, vieraan alueen rakenne ja havainnointi koettiin vaikeaksi ilman ennakkotietoja. Samalla toivottiin enemmän alueellista painotusta ja selkeämpiä havainnointikohteita. Kehitettävää olisi myös virkamiesten edustamisroolin osalta. Hyvänä kehittämisenäkökulmana nähtiin turvakävelyiden toteutus esimerkiksi kahdesti vuodessa eri vuodenaikoina ja eri aikaa päivästä, eri turvallisuusnäkökulmien havainnoimiseksi.

6.5 Turvallisuuskävelyn tulosten yhteenveto

1. Alueen rakenne

Alueen rakenne koettiin Messualueella pääasiassa kunnossa olevaksi. Turvallisuusnäkökulmasta nousivat huoleksi vesialueiden turvattomuus. Kravunrinteellä alueen keskeneräisyys nousi merkittävämmäksi turvallisuushaksi puuttuvien tieviittojen ja katujen, sekä kävelyteiden puuttumisen vuoksi.

2. Päiväkodin alue ja leikkipaikat

Päiväkodin alue ja leikkipaikat koettiin turvallisuusnäkökulmasta olevan pääasiassa kunnossa. Kulkureitit päiväkodille, päiväkodin alueella tapahtuva moottoriajoneuvojen läpiajo ja lisääntynyt iltakäyttö koettiin haasteina turvallisuudelle. Päiväkodin läheisyydessä havaittiin jäänyt pulkkamäki mikä suuntautui aidatun tolpanjuuren, herättäen huolta turvallisuudesta. Päiväkodin hyvä aidoitus, porttien lukitus ja alueen siisteys lisäsivät alueen turvallisuutta.

3. Moottoriliikenne

Moottoriliikenteen turvallisuutta tarkasteltaessa kapeat tiet ja teiden huonokuntoisuus nousivat huolenaiheeksi erityisesti Kravunrinteellä. Parkkipaikkojen puuttuminen loi turvattu-
muutta pysäköintiin, sama turvallisuusuhka koettiin myös Messualueella. Messualueella huolta herätti kävelyaukion käyttö pysäköintipaikkana.

4. Kevyt liikenne

Keveyeen liikenteen väylät, valaistus näillä väylillä ja näkyvyys suojatielle koettiin kunnossa olevaksi Messualueella. Pyörällä kulkeminen nähtiin haasteellisena, sillä alueella oli vielä paljon isoa soraa, eikä teitä ollut vielä täysin päällystetty. Kravunrinteellä keskeneräisyytensä vuoksi, ei vielä ollut kevyen liikenteen väyliä. Valaistus alueella jossa kevyttä liikennettä on, koettiin olevan kunnossa.

5. Asuin talojen pihat ja sisäänkäynnit

Messualueella asuin talojen pihat ja sisäänkäynnit nähtiin siisteinä, viihtyisinä ja hyväkuntoisina. Huolta alueella herätti yksi pimeä kulma ja korkeat aidat, mitkä heikensivät näkyvyyttä alueella. Kravunrinteellä rakennustyöt sen sijaan saivat alueen siisteyden ja viihtyvyyden näkymään puutteellisina, kuten myös piha-alueiden turvallisuuden lapsille jalkakäytävien puuttumisen ja vesialueiden vuoksi. Kravunrinteellä havainnointiin olevan kuitenkin hyvä valaistus.

6. Ulkoilureitit

Messualueella ulkoilureittien kunto oli kunnossa niin Messualueella kuin Kravunrinteellä. Ylläpitoa näillä reiteillä ei ollut, mikä myös hankaloittaa liikkumista eri vuodenaikoina. Opasteita reiteille ei ollut, tähän selityksenä lienee, ettei Hyvinkään kaupunki ole suunnitellut alueelle virallisia ulkoilureittejä.

7 Turvallisuuskävelyn- konsepti

7.1 Turvallisuuskävely - konseptin osat

Turvallisuuskävely- konseptiin kuuluu kävelyn prosessikuvaus ja turvallisuuskävelyn muistilista. Turvallisuuskävelyn prosessi sisältää järjestämis-, suunnittelu-, toteutus-, ja arviointiprosessin. Turvallisuuskävelyn muistilistassa esitellään turvallisuuskävelyn tarkka sisältö ja menetelmät.

Kuvio 4: Turvallisuskävely - konsepti

7.2 Turvallisuskävelyn järjestämisprosessi

Turvallisuskävelyn järjestämisen prosessia voidaan pitää turvallisuskävelyn esivalmisteluna. Ensimmäisenä askeleena on työryhmän kokoaminen ja vastuualueiden jakaminen työryhmän sisällä. Tällä voidaan selkeyttää järjestämisen prosessia ja helpottaa työn suunnittelua. Työryhmää kootessa voidaan samalla hahmottaa ja kutsua mukaan tarvittavia yhteistyökumppaneita esimerkiksi asukasyhdistykset, ammattikorkeakoulut tai alueen päiväkotit.

Tarpeen tunnistamisella tarkoitetaan syytä miksi turvallisuskävelyä ollaan aikeissa toteuttaa. Taustalla voi olla esimerkiksi asuinalueelta noussut tarve, asuinalueen turvallisuuden kartoittaminen, kaupungin turvallisuussuunnitelmaan kuuluva turvallisuskävely tai mahdollisen määräaikaisen turvallisuskävelyn toteutus.

Työryhmän tulisi tutustua asuinalueeseen ennen kävelyn tarkempaa suunnittelua. Huomioitava asioita voi olla esimerkiksi alueen väestömäärä, väestön ikäjakauma tai eri kulttuurit. Tässä vaiheessa olisi hyvä miettiä miten tietoa kerätään ja mihin saatu tieto taltioidaan. Tietoa voidaan kerätä muun muassa tilastojen, karttojen tai havainnoinnin avulla.

Myös yhteydenotto eri tahoihin tulisi tapahtua ennen turvallisuskävelyn suunnitteluprosessia. Jos alueella toimii asukasyhdistys, olisi se hyvä saada mukaan tulevaan suunnitteluprosessiin. Asukasyhdistyksen paikallistuntemus on tärkeä seikka asuinalueen riskien kartoituksessa.

7.3 Turvallisuskävelyn suunnitteluprosessi

Turvallisuskävelyn suunnitteluprosessissa huomioitavia aiheita on useita. Ensimmäisenä tulisi suunnitella turvallisuskävelyn reittiä. Yhtä asuinalueetta kohden olisi suositeltavaa toteuttaa vain yksi reitti, huomioiden vuodenaika, asuinalueen kipupisteet ja kävelyn aloitus, sekä lopetustila. Aloitus- ja lopetuspaikkaa valitessa tulisi miettiä reitin pituutta ja aikataulutusta.

Reittikohtaisen ideoinnin alkuvaiheessa voisi miettiä, keitä halutaan kävelylle osallistuviksi ja kuinka monta osallistujaa on mahdollista ottaa mukaan reitille. Samalla tulisi miettiä millainen havainnointilomake sopii kyseiselle reitille, materiaali ja kirjaamisvälineet huomioiden. Ideointivaiheessa voidaan suunnitella reittikarttaa ja miettiä tarvittavat välineet mukaan turvallisuuskävelylle. Välineitä voivat olla esimerkiksi huomioliivit ja taskulamput.

Turvallisuuskävelyn sisältöjä voi esimerkiksi olla alueen rakenne, kevyenliikenteen väylät, suojatiet ja valaistus. Sisältöjä on hyvä rajata alueen kipupisteet huomioiden. Näiden pohjalta luodaan kävelyssä käytettävä havainnointilomake.

Osallistujat kutsutaan tapahtumaan ja tarpeen mukaan heitä voidaan etukäteen pyytää ilmoittautumaan turvallisuuskävelylle. Näin voidaan varmistaa välineiden riittävyys. Tarpeen mukaan osallistujille voidaan välittää etukäteismateriaalina havainnointilomake, sekä reittikartta.

Turvallisuuskävelyn kehittämiseksi ja palvelun laadun varmistamiseksi osallistujilta suositellaan pyydettäväksi palautetta. Palautetta voidaan pyytää niin kirjallisesti kuin suullisesti sekä tarpeen mukaan hyödyntää myös sähköisiä menetelmiä. Suullinen palautekeskustelu olisi suositeltavaa nauhoittaa palautteen hyödyntämisen helpottamiseksi myöhemmässä vaiheessa.

7.4 Turvallisuuskävelyn toteutus- ja arviointiprosessi

Turvallisuuskävelyn alussa järjestäjän tulee huolehtia tarvittavien välineiden jakamisesta osallistujille. Kävelyn sujumuuden takaamiseksi ehdotamme hiljaisen kierroksen järjestämistä, jotteivät osallistujien mielipiteet vaikuta muihin ja heidän vastauksiinsa. Hiljaisella kierroksella ryhmän ohjaaminen on helpompaa. Turvallisuuskävelyn jälkeen osallistujilla tulisi olla tiedossa mahdollinen yhteinen keskustelutilaisuus ja palautteen keruu. Samalla osallistujille olisi hyvä informoida miten he saavat tiedokseen kävelytulokset.

Turvallisuuskävelyn jälkeen järjestäjä tekee tuloksista ja palautteesta yhteenvedot, jonka apuvälineenä voi käyttää litterointia, numeraalista auki purkua tai erilaisia laadullisia tai määrällisiä menetelmiä. Tulosten pohjalta tulisi miettiä toimenpiteitä, mahdollisten turvallisuushkien korjaamiseksi. Työryhmän vastuulla on myös tiedottaa tuloksista aikaisemmin sovitulla tavalla, sekä mahdollisista toimenpiteistä joihin tulosten pohjalta päädytään.

Tätä turvallisuuskävelyn- konseptia voidaan hyödyntää sellaisenaan vastaavia turvallisuuskävelyitä järjestäessä Hyvinkään kaupungin eri asuinalueilla. Konseptia voi tarpeen mukaan myös jatko kehittää alueellisten tarpeiden ja kaupungin muuttuvien olosuhteiden mukaan. Kaupunki voi halutessaan kehittää konseptia niin, että turvallisuuskävelyitä voidaan järjestää myös uusille kehitteillä oleville asuinalueille.

7.5 Turvallisuuskävelyn muistilista

Turvallisuuskävelyn muistilista kuvaa turvallisuuskävelyn sisältöä ja menetelmiä. Muistilista rakentuu turvallisuuskävelyn prosessien mukaisesti neljään vaiheeseen. Muistilista antaa ohjeet turvallisuuskävelyn toteuttamiseen vaihe vaiheelta.

Turvallisuuskävelyn järjestämisen prosessi

1. Työryhmän kokoaminen
 - Vastuualueiden jakaminen (viestintä ja tiedottaminen, tiedonhaku)
 - Yhteistyökumppanit (ammattikorkeakoulut, alueella toimivat palvelut kuten päiväkotit, koulu, kaupat)

2. Tarpeen tunnistaminen
 - Asuinalueelta noussut tarve turvallisuuskävelylle
 - Asuinalueen turvallisuuden kartoittamisen tarve
 - Kaupungin turvallisuussuunnitelmaan kuuluva turvallisuuskävely
 - Määräaikaisen turvallisuuskävelyn järjestäminen

3. Työryhmän tutustuminen asuinalueeseen
 - Väestömäärä
 - Väestön ikäjakauma
 - Eri kulttuurit
 - Maantieteelliset tekijät
 - Talous
 - Tietojen ja havaintojen keruu ja taltiointi
 - ym.

4. Työryhmän yhteydenotot eri tahoihin
 - Alueen asukasyhdistys
 - Asukkaiden aluetuntemuksen hyödyntäminen

Turvallisuuskävelyn suunnitteluprosessi

1. Reitin suunnittelu
 - Vuodenaika huomioiden
 - Yksi reitti kävelyä kohden
 - Kävelyn aloitus- ja lopetustilan valinta
 - Alueen kipupisteet

2. Turvallisuuskävelyn reittikohtainen ideointi

- Osallistujat
 - Tarvikkeet
 - Alustavat suunnitelmat seuraavista:
 - Havainnointilomakkeet
 - Kirjoitusvälineet
 - Huomioliivit
 - Taskulamput
 - Reittikartat
3. Turvallisuuskävelyn sisällön suunnittelu
- Sisältöjen rajaukset, esimerkkejä alla
 - Alueen rakenne
 - Kevyen liikenteen väylät
 - Moottoriliikenteen väylät
 - Eri ikäryhmien turvallisuus
 - Valaistus
4. Havainnointilomakkeen suunnittelu
- Reittikohtainen havainnointilomake
 - Säänkestävää materiaalia
 - Tilaa havainnoijan omille havainnoille
5. Kutsut osallistujille / ilmoittautuminen
- Ennakkomateriaalina havainnointilomake ja reittikartta
 - Mallit kutsusta (Liite 1), havainnointilomakkeesta (Liite 2) ja kartasta (Liite 3)
6. Palautteen keruun suunnittelu
- Kirjallinen ja suullinen palaute
 - Luottamuksellinen ilmapiiri
 - Mahdollisuus nimettömään palautteeseen (paperi / sähköinen)
 - Keskustelun nauhoitus

Turvallisuuskävelyn toteutusprosessi

1. Aloitus

- Kävelyn ohjeistuksen antaminen kävelyn aloitusvaiheessa
- Osallistujien ryhmäjako
- Välineiden jakamien osallistujille
 - Havainnointilomake, kynät

- Kävelyn taltiointivälineet (esim. valokuvaaminen, videointi)
- Turvaliivit, lisävalaistus

2. Toteutus

- Kävelyn toteutus hiljaisena kierroksena
- Kävelyn tauottaminen tarpeen mukaan esim. ennalta sovitut pysähtymispaikat tai osallistujan toive
 - Mahdollistaa havaintojen kirjaamisen
- Kävelyn taltiointi
 - Valokuvaus, videointi
- Aikataulun noudattaminen

3. Kävelyn päättäminen

- Paluu ryhmänä aloituspaikalle tai sovitulle kävelyn lopetuspaikalle
- Välittömän palautteen keruu osallistujilta
 - Taltiointi äänitteellä tai videoinnilla
 - Pyydetään taltioitava palaute esim. kirjallinen
- Osallistujille tieto miten tuloksista ja jatkotoimenpiteistä tiedotetaan
- Tilaisuuden päättäminen

Turvallisuuskävelyn arviointiprosessi

- Kävelyn jälkeen yhteinen keskustelutilaisuus
 - Palautteen keruu
 - Osallistujille tiedoksi, miten tuloksista tiedotetaan
 - Esimerkkinä kaupungin verkkosivuille tulokset
 - Tulosten ja palautteen yhteenveto
 - Tallenteiden hyödyntäminen tulosten ja palautteen yhteenvedossa
 - Mahdolliset jatkotoimenpiteet tulosten pohjalta
 - Kävelyn järjestäjän vastuu viedä saatua tietoa eteenpäin
 - Työryhmän tiedotus saaduista tuloksista
 - Mahdollisista jatkotoimenpiteistä tiedottaminen

8 Pohdinta

8.1 Opinnäytetyön pohdinta

Opinnäytetyön prosessi alkoi tammikuussa 2016. Opinnäytetyön aihe tarjottiin ohjaavan opettajan toimesta. Helmikuussa 2016 tavattiin ensimmäisen kerran työntilaaaja, KOVA- työryhmä.

Prosessin tuloksena syntyi turvallisuuskävelyn konsepti työryhmän käyttöön. Työntilaaajan toiveena opinnäytetyölle oli luoda mahdollisimman selkeä konsepti, jota työryhmä voisi jatkossa hyödyntää toteuttaessaan turvallisuuskävelyitä Hyvinkään asuinalueilla.

Työssämme keskeistä oli testata tämän tyyppisen turvallisuuskävelyn hyödyllisyys ja kehityskelpoisuus jatkotyöstämistä varten työryhmän tarpeisiin. Uskoimme lähtökohtaisesti työstämme hyötyvän Hyvinkään kaupungin, sekä pilotointialueemme asukkaiden. Meillä oli mahdollisuus lähentää kaupungin edustajia ja kuntalaisia, jotta he voisivat jatkossa toimia tiiviimässä yhteistyössä alueen turvallisuuden kehittämisen nimissä.

Konsepti luotiin palvelumuotoilumenetelmää ja teoriapohjaa hyödyntäen. Opinnäytetyön teoriapohja on varsin laaja, käsittäen yhteisölähtöistä terveydenedistämistä, tapaturmat Suomessa sekä turvallisuuskävelyn teoriaa. Tämän kaltainen toiminnallinen opinnäytetyö vaatii kattavan teoriapohjan aiheen monimuotoisuuden vuoksi.

Laajaa teoriapohjaa tarvittiin työssä erityisesti palvelumuotoilu- sekä turvallisuuskävelyprosessin kattavan ymmärryksen takaamiseksi. Teoriapohjaa olisi voinut syventää erityisesti tapaturma käsitteen avaamiseksi, eri tapaturmatyyppien ja niiden ennaltaehkäisyn ymmärtämiseksi. Nykyiseen rajaukseen päädyttiin aikataulullisten tekijöiden vuoksi. Työssä nostettiin esille keskeisimmät tekijät, joiden avulla saavutettiin opinnäytetyön kannalta riittävä tietopohja turvallisuuskävelyn konseptin luomiseksi.

Asiakasymmärrystä hankittiin eri menetelmin kuten haastattelemalla, havainnoimalla ja osallistumalla tapaamisiin yhdessä työntilaaajan kanssa. Asiakkaan näkökulmaa työhön saimme kerättyä tapaamisissa KOVA- työryhmän kanssa. Konseptia luodessa työryhmän mahdollisuudet järjestää turvallisuuskävelyitä tulevaisuudessa ja heidän toiveet konseptin suhteen olivat keskiössä.

Työryhmän sisällä oli toisinaan hieman erilaisia näkemyksiä ja toiveita konseptin sisällöstä, minkä vuoksi konseptia luotaessa tasapainoteltiin aiheen rajauksen ja konseptin tavoitteiden kanssa. Aiheen rajauksessa keskeistä opinnäytetyössä oli aikaisemminkin mainitut aikataululliset seikat, joihin lukeutuu niin opinnäytetyöprosessiin varattu opintopistemäärä ja työryhmän toive opinnäytetyön valmistumisesta viimeistään keväällä 2017. Hyvällä rajauksella opinnäytetyö valmistui sovitussa aikataulussa.

Kokonaisuudessaan opinnäytetyö vastasi työn tavoitetta ja työn tuloksena syntyi Turvallisuuskävely - konsepti. Konsepti mahdollisti uusien turvallisuussuunnittelun mahdollisuuksia Hyvin-

kään kaupunkiin. Konseptin toteutuksessa huomioitiin KOVA- työryhmän toiveet ja näkemykset, jotta lopputulos vastaisi mahdollisimman hyvin asiakkaan tarpeita ja olisi työryhmälle räätälöity.

Vastaavanlaisia asuinalueiden turvallisuuskävelyitä on tällä hetkellä Suomessa järjestetty vain Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla. (Turvallisuuskävelyt 2016.) Tämän vuoksi valmiita malleja tai selkeää kaavaa ei ollut saatavilla konseptin luomisvaiheessa. Jokainen kaupunki ja niiden jokainen asuinalue ovat ainutlaatuisia, jonka vuoksi on tärkeää keskittyä aluekohtaiseen suunnitteluun turvallisuuskävelyiden toteutuksessa. Raamit ovat samankaltaiset, mutta turvallisuuskävely tulisi toteuttaa kunkin alueen kipupisteet huomioiden. Raamit on avattu konseptin kuvaus kappaleessa 7 Turvallisuuskävelyn - konsepti.

Jatkossa opinnäytetyötä voi hyödyntää vastaavanlaisten turvallisuuskävelyiden toteutukseen. Konseptia ei kuitenkaan voi sellaisenaan käyttää aluekohtaisten seikkojen takia, joihin lukeutuu reittisuunnittelu, kartta ja havainnointilomake jotka tulisi painottaa huomioimaan alueen kipupisteet. Tämän vuoksi konseptissa luotiin lista keskeisimmistä tekijöistä ja työvaiheista KOVA- työryhmälle turvallisuuskävelyiden järjestämiseen.

Opinnäytetyössä käytetty havainnointilomake sai kritiikkiä sen laajuuden vuoksi, minkä vuoksi jatkossa olisi havainnointilomakkeen suhteen oleellista keskittyä sen tiivistämiseen ja tarttua vahvemmin toteutettavan turvallisuuskävelyn kipupisteisiin. Alueen kipupisteiden havaitsemisessa on tärkeää hyödyntää asuinalueen asukkaiden aluetietämystä. Tämän avulla saadaan selkeämmin esille juuri asukkaita puhuttavat turvallisuusuhat. Havainnointilomaketta voisi ajatella lähetettävän etukäteen osallistujille. Kun osallistujat pääsisivät tutustumaan havainnointilomakkeeseen etukäteen, voisi sen käyttö turvallisuuskävelyllä olla luontevampaa ja selkeämpää, jolloin havaintojen kirjaamisen voisi olla helpompaa.

Työryhmän sisältä toivottiin opinnäytetyön toteuttavan turvallisuuskävelyn yhdelle asuinalueelle, kahdelle eri reitille. Tämä ei kuitenkaan toteutunut opinnäytetyössä vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Kahden reitin toteutuksessa haasteita toi havainnointilomakkeen luominen. Oli varsin haasteellista luoda yksi yhtenäinen havainnointilomake, jolla pystyttäisiin huomioimaan molempien reittien kipupisteet.

Yhtenäisen havainnointilomakkeen etuna olisivat ehdottomasti olleet yhtenäisemmät ja vertailukelpoisemmat tulokset. Kuitenkin toteutuneessa turvallisuuskävelyssä toisen reiteistä jäätyä pois oli osa lomakkeen kohdista ylimääräisiä, sillä vastaavia kipupisteitä ei esiintynyt toteutuneella reitillä. Jatkossa turvallisuuskävelyitä suunniteltaessa olisi tärkeää luoda yksi reitti ja siihen painottuva havainnointilomake kattavampien ja selkeämpien tulosten saamiseksi.

Tämä turvallisuuskävelyn konsepti on luotu toteutettavaksi valmiille asuinalueille, mutta jatkokkehitysideana toteutuneen kävelyn loppukeskustelussa heräsi ajatus hyödyntää turvallisuuskävelyitä ennakoivasta turvallisuuskävelynäkökulmasta. Jatkossa konseptia voisi työstää kehittämään rakenteilla olevien asuinalueiden turvallisuutta, toteuttamalla turvallisuuskävelyä kaavoitetuille asuinalueille, joissa rakentaminen ei ole vielä alkanut ja alueella ei ole asukkaita. Näin kaupungilla olisi valmiina tietoa mahdollisista tulevista turvallisuushista ja he voisivat tiedottaa tiedossa olevista riskeistä alueelle muuttavia asukkaita tai korjata ja kehittää aluetta ennen lopullisia rakennussuunnitelmia. Turvallisuuskävelyitä voitaisiin mieltää järjestettäväksi myös erilaisissa julkisissa rakennuksissa tai tilaisuuksissa, esimerkiksi kouluissa, osana turvallisuuskasvatusta.

8.2 Kehittämisehdotukset

Kehittäisimme opinnäytetyössämme käytettyä havainnointilomaketta lisäämällä siihen ”en osaa vastata”- kohdan. Näin ollen tulosten luotettavuus helpottuisi ja voitaisiin selkeämmin huomata, onko jonkin kohta jäänyt vastaajalta täysin huomaamatta vai onko kyseessä asia, jota hän ei osaa sillä hetkellä havainnoida. Lisäksi jo aikaisemmin mainittu reittikohtaisuus olisi otettava havainnointilomaketta suunniteltaessa vielä paremmin huomioon.

Samoin jatkossa havainnointilomakkeen täyttöä ajatellen reitin varrelle olisi hyvä varata selkeät pysähtymispaikat havainnoitavan asian tai alueen lähelle. Liikkeessä, vaikkakin hitaassa, havaintojen kirjaaminen voi olla haastavaa. Havaintojen kirjaamiseen annetussa ajassa tulisi lisäksi huomioida sää, vuodenaika ja mahdolliset kirjoitusalueet.

Turvallisuuskävelyä suunniteltaessa, voitaisiin mieltää myös sähköisten menetelmien hyödyntämistä. Esimerkiksi mobiiliapplikaation luominen turvallisuuskävelyille voisi helpottaa havaintojen kirjausta, niiden välittämistä turvallisuuskävelyä järjestävälle taholle sekä myös tulosten tarkastelua. Vastaavaa menetelmää voisi ajatella käytettävän myös palautteen keruussa. Sähköisissä menetelmissä tulee kuitenkin ottaa huomioon niiden suunnitteluun liittyvät tekijät kuten kustannukset, testaamiset sekä tarkoituksenmukaisuus. Samalla tulee mieltää kuka vastaa menetelmän luomisesta, sen päivittämisestä ja toimivuudesta.

Yllä mainittujen kehittämisehdotusten lisäksi turvallisuuskävelyiden toteutumisen kannalta olisi kannattavinta, jos Hyvinkään kaupungilla olisi yksi toimiala, joka vastaisi turvallisuuskävelyiden toteuttamisesta koko kaupungissa. Tällöin toimialalla olisi helpompi kehittää konseptia ja kehittyä turvallisuuskävelyiden toteutuksessa. Tämä toisi valtavan lisäedun siinäkin mielessä, etteivät toteutuksesta vastaavat henkilöt vaihtuisi, joten turvallisuuskävelyillä olisi selkeä jatkumo.

8.3 Opinnäytetyön eettiset lähtökohdat

Terveystieteiden etiikassa painotus on ihmisarvon ja itsemääräämisoikeuden kunnioittamisessa. Terveystieteiden toimintaan ei kuulu epäinhimillinen toiminta, vaan työssä tulee suojella tasavertaisesti kaikkien ihmisten terveyttä ja suojella heidän elämäänsä. Työn tulee pohjautua tutkittuun tietoon ja kliiniseen osaamiseen. Näiden lisäksi työssä tulee toimia salassapitovelvollisuutta noudattaen, kunnioittaa kollegiaalisuutta ja muita ammattiryhmiä. Terveystieteiden henkilöstön on eettisesti tärkeää huolehtia myös omasta hyvinvoinnista ja tiedostaa omat rajansa. (Terveystieteiden yhteinen arvopohja, yhteiset tavoitteet ja periaatteet 2001, 4.)

Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu noudattaa tiedeyhteisössä tunnustettuja toimintamalleja, joita ovat muun muassa rehellisyys, huolellisuus sekä tarkkuus tutkimustyössä ja tulosten käsittelyssä. Tutkimustyössä käytetään tieteellisen tutkimuksen standardien mukaisia eettisiä menetelmiä tiedonhankinnassa, tutkimuksessa sekä arvioinnissa. Muiden tutkijoiden töitä arvostetaan viittamalla heidän teksteihinsä asianmukaisesti. Tutkimuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja raportoinnissa noudatetaan tieteelliselle tiedolle asetettuja vaatimuksia ja tutkimusvaiheet raportoidaan ja tallennetaan asiaankuuluvasti. (Hyvä tieteellinen käytäntö. 2014.)

Tämä työ toteutettiin eettisiä periaatteita noudattaen. Opinnäytetyömme lähtökohdaksi oli tuottaa Turvallisuuskävely - konsepti, jonka avulla Hyvinkään kaupunki voi edistää turvallisuustyötä kaupungissa. Turvallisuus on jokaisen kuntalaisen oikeus, jota tulee kunnioittaa ja vaalia.

Tiedonhankinnassa, tutkimuksessa ja arvioinnissa käytettiin tutkimustyön kriteerien mukaisia menetelmiä. Työssä on selkeästi erotettavissa muiden tutkijoiden työt asianmukaisin viittauksin. Opinnäytetyö läpäisi myös plagiointiohjelmalla tehdyn tarkastuksen.

Opinnäytetyössämme tiedonhankintamenetelmissä korostui vapaaehtoisuus ja henkilötietosuojat. Emme tuoneet julkisissa vaiheissa opinnäytetyöhömmme osallistuneiden nimiä ja heidän osallistuminen työn eri vaiheisiin kuten haastatteluun ja turvallisuuskävelyn prototyypin testaukseen oli vapaaehtoista.

Prototyypin testauksessa havainnointilomakkeeseen vastaaminen ja palaute oli mahdollista tuottaa anonymisti. Osallistujat saivat halutessaan kirjoittaa nimensä lomakkeisiin, mutta tätä ei osallistujilta edellytetty missään vaiheessa. Suullinen palaute nauhoitettiin, mutta sen auki litteroinnissa tuotiin ilmi ainoastaan kommentit ja henkilöt esitettiin tunnistamattomina. Suullisen palautteen nauhoituksen ja litteroinnin avulla palaute pysyi muuttumattomana, eikä tieto vääristynyt.

Nauhoite poistettiin auki litteroinnin jälkeen. Havainnointilomakkeet ja palautelomakkeet säilytettiin suljetussa kirjekuoressa niiden käsittelyyn asti. Lomakkeet hävitettiin asianmukaisesti tiedon tallentamisen jälkeen. Opinnäytetyössä saatuja tietoja, tuloksia ja palautteet taltioitiin tuloksia väärentämättä tai kaunistelematta.

Opinnäytetyön projektin ajan tiedostimme lisäksi omat rajamme ja jouduimme tekemään rajauksia työssä tämän johdosta. Pystyimme kuitenkin toimimaan hyvässä yhteistyössä KOVA-työryhmän ja Metsäkaltevan asukasyhdistyksen kanssa, antaen arvostusta toistemme ideoille ja näkemyksille.

8.4 Tulosten pohdinta

8.4.1 Asukasyhdistyksen teemahaastattelun tulosten pohdinta

Toteutuneessa teemahaastattelussa tukena oli kattava lista apukysymyksiä, minkä vuoksi voidaan miettiä, oliko kysymys enää niinkään teemahaastattelusta. Keskustelu oli kuitenkin luontevaa, eikä niinkään apukysymysten pohjalta käytyä haastattelua. Tarkat apukysymykset olisi voitu korvata laajemmilla teemoilla ja käydä keskustelua niiden pohjalta.

Haastattelusta nousi esiin alueen kipupisteet selkeästi ja turvallisuuskävelyn sisällön suunnittelu helpottui tätä myöten huomattavasti. Reittisuunnittelu tarkentui paljon asukasyhdistyksen huomioiden mukaiseksi, mutta turvallisuuskävelyn aikataulun ja aloitus- ja lopetuspaikan huomioimisen vuoksi heidän ehdottamansa reitti ei toteutunut sellaisenaan. Teemahaastatteluun osallistui vain kaksi asukasyhdistyksen jäsentä, joten laajempaa näkökulmaa olisi saanut alueesta isommalla osallistujamäärällä haastatteluun.

Asukasyhdistyksen näkökulma jäi haastattelun tienoolta varsin suppeaksi. Opinnäytetyössä olisi voitu hyödyntää asukasyhdistyksen näkökulmaa ja aluetuntemusta myös työn muissa vaiheissa, jotta heidän näkökulmansa alueesta olisi näyttäytynyt selkeämmin. Esimerkiksi toista havainnointikävelyä toteuttaessa asukasyhdistys olisi voitu kutsua mukaan, näin myös havainnointilomake itsessään olisi tullut heille tutuksi ja tätä olisi voitu muokata paremmaksi varsinaista turvallisuuskävelyä varten.

8.4.2 Turvallisuuskävelyn tulosten pohdinta

Kaikkiin havainnointilomakkeisiin vastattiin, mutta jokaiseen kysymykseen ei. Tuloksissa käsitellään ainoastaan Metsäkaltevan alueen Messualueita ja Kravunrinnettä. Lehtikorven reitti ei toteutunut vähäisen osallistujamäärän vuoksi.

Messualueella vastauksista voidaan nostaa esiin alueen onnistunut toteutus ja turvallisuus. Positiivisena seikkana havaittiin erityisesti päiväkodin alueen turvallisuus, mihin voi vaikuttaa hyvin toteutunut aidoitus ja hyvä näkyvyys alueella. Riskeinä nähtiin parkkipaikalla tapahtuva läpiajo ja pulkkamäen jäätyminen, sekä sen suuntautuminen tolpanvarteen.

Lasten tapaturmien ehkäisyssä on merkittävällä sijalla lasten tehokas valvonta, ympäristön turvallisuus, sekä erilaiset turvavälineet liikenteessä. Sairaalahoidon vaatimista tapaturmista suurimman osan muodostavat kaatumisen tai putoamisen aikaansaamat vammat. Seuraavaksi yleisin syy sairaalahoidon tarpeeseen seitsemän vuotta täyttäneille ovat liikenteen aiheuttamat tapaturmat, sekä alle kouluikäisillä senkaltaiset vammat jotka ovat muodostuneet elottomista voimista ympäristössä. (Pienten lasten tapaturmien ehkäisy 2016; Lasten ja nuorten tapaturmat 2016.)

Tuloksissa esiin nostettu turvallinen aidoitus ja hyvä näkyvyys, jotka helpottavat varmasti päiväkotilasten ja alakoululaisten valvontaa. Kuitenkin esille nostetut riskit ovat teorian tiedon pohjalta tyypillisiä tapaturmatekijöitä lapsille. Törmäykset elottomaan ympäristötekijään, kuten tolppaan muodostavat uhan valvonnasta huolimatta. Turvallinen ja virikkeellinen ympäristö on merkittävä tekijä lasten turvallisuudessa ja siihen olisi kannattavaa panostaa.

Aidoitus estää parkkipaikalla tapahtuvan päiväkotilasten ja alakoululaisten liikkumisen päivähoito- tai koulupäivän aikana. Alakoululaiset saattavat liikkua yksin koulumatkoja, jolloin heidän turvallisuuskasvatukseen ja turvavälineisiin tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Läpiajon kieltävä liikennemerkki sekä alueelle kohdistuva liikennevalvonta voisivat myös lisätä päivähoito- tai koulupäivämatkan turvallisuutta.

Liikkeenkasvatuksessa merkittäväksi tekijöiksi nousee tavoitteellinen lähestymistapa, ongelmien ratkaisu, toiminnallisuus, lokaalius, jatkuvuus sekä kotien kanssa tapahtuva yhteistyö. Liikennekasvatus on tuloksellisista, kun toteutus tapahtuu yhteistyössä yhteisön kanssa. Suunnitteluvaiheessa tulisi kiinnittää huomiota paikkakuntakohtaiset tekijät ja ympäristöön vaikuttavat ajankohtaiset seikat. Turvallisuus liikenteessä rakentuu sen käyttäjistä, käytettävistä välineistä ja vallitsevista olosuhteista. (Liikennekasvatus 2017; Liikenneturvallisuus ja valvonta 2017.)

Alueen keskeneräisyys tuo esiin tarpeen uhan tiedottamisesta ja turvallisuuskasvatuksen tärkeydestä. Alueella liikkua erityisesti kevyen liikenteen väylillä tulisi kiinnittää erityistä huomiota olosuhteiden vuoksi. Heijastimen käytön avulla voidaan lisätä kevyen liikenteen väylillä kulkevien näkyvyyttä, sillä alueella on vielä paljon rakentamista eli isoja työkoneita ja raskasta liikennettä. Kravunrinteellä erityisesti keskeneräisyys heijastui kaikkiin vastauksiin ja tämä näkyi turvallisuutta heikentävänä tekijänä.

Alue oli vielä rakennusvaiheessa, minkä vuoksi siellä oli puutteita teidenviitotuksissa, suoja-teissa ja liikenneväylissä. Keskenräisyydestään huolimatta turvallisuuskävely toi alueesta esiin turvallisuusuhkia, jotka on hyvä huomioida asukkaiden arjessa sekä alueen loppuun saat-tamisen yhteydessä. Arjessa erityisesti rakennuskoneet ja raskas liikenne tuovat uhkia varsin-kin lasten liikkumiseen.

Kravunrinteen olosuhteet huomioiden, jokaisen alueella kulkevan tulisi kiinnittää erityistä huomiota oman ja muiden turvallisuuden edistämiseen. Autoilijoiden näkökulmasta etenkin pimeät kulmat, lasten liikkuminen alueella ja työmaaliikenne ovat tekijöitä, joiden vuoksi va-rovaisuus on ehdottoman tärkeää. Tuloksissa ilmeni kevyen liikenteen väylien puutteellisuus, minkä vuoksi jalankulkijoiden jatkuva huomiointi alueella on mielestämme jokaisen autoilijan tärkein tehtävä.

Tieliikennelaki velvoittaa autoilijaa sovittamaan tilannenopeutensa liikenneturvallisuutta edistäen, mikä käytännössä tarkoittaa autoilijaan tarkastamaan kaiken muunkin ohella mm. teiden kunnon, sään ja näkyvyyden. (Tieliikennelaki 3.4.1981/267, 23 §.) Teiden kunto ja pin-tamateriaali nähtiin vastauksissa puutteellisina. Näiden seikkojen vuoksi alueella autoilijoiden tulisi kiinnittää erityistä huomiota oman ajoneuvonsa tilannenopeuksiin turvallisen ympäristön takaamiseksi. Teiden kunto edesauttaa turvallista liikkumista ennaltaehkäisemällä esimerkiksi kompastumisia ja kaatumisia. Kevyenliikenteenväylät lisääisivät liikenneturvallisuutta ja liiken-teen sujuvuutta. Nämä seikat tulevat varmasti kehittymään positiivisesti alueen valmistuessa.

Liikenneympäristö tuo lapselle haasteita hänen havainnointikykynsä ja taitojen kehityksasteen johdosta. Auton etäisyyden ja nopeuden arviointi on lapselle vaikeaa. Lapsen huomio kiinnit-tyy myös liikenteen havainnoimisen lisäksi usein muihin seikkoihin. Nopeusrajoitukset, liiken-nevalot, hidasteet, alikulkusillat ja paikoitusalueet ovat merkittävässä osassa lasten liikenne-turvallisuudessa, erityisesti piha-alueilla, leikkipuistojen ja päiväkotien läheisyydessä. (Liiken-neympäristö 2016.)

Koska nopeusrajoituksilla on todettu olevan merkitystä erityisesti lasten liikenneympäristön hahmottamiseen, moottoriliikenteen nopeusrajoituksen laskeminen voisi vaikuttaa positiivisesti turvallisuuteen. Myös turvalliset paikoitusmahdollisuudet lisääisivät mahdollisesti näkyvyyttä sekä kuljettajille että jalankulkijoille.

Hyvinkään kaupungin verkkosivuilla nostetaan esiin alueen suunnittelussa otettavan huomioon hyvät liikkumamahdollisuudet kaupungin keskustaan kuin ympäröivään luontoonkin, minkä vuoksi turvallisuuskävelyllä nostettiin esiin myös ulkoilumahdollisuudet ja ulkoilureittien tur-vallisuus. (Metsäkalteva 2016.) Yllätyksenä selvisi turvallisuuskävelyn jälkeen, ettei alueelle

ole suunniteltu virallisia ulkoilureittejä. Turvallisuuskävelyn yhteydessä kävelty reitti poikkesi näin ollen epävirallisella kulkureitillä, eikä suunnitellulla ulkoilureitillä. Yllättävyyttä lisäsi se, ettei työntilaaaja ollut huomionnut tätä havainnointilomakkeen esittelyn yhteydessä. Suunnitteluvaiheessa olisi voinut varmistaa ulkoilureittien olemassaolon alueella.

Hyvinkään kaupungin verkkosivuilla nostetaan esiin alueen suunnittelussa otettavan huomioon hyvät liikkumamahdollisuudet kaupungin keskustaan kuin ympäröivään luontoonkin, minkä vuoksi turvallisuuskävelyllä nostettiin esiin myös ulkoilumahdollisuudet ja ulkoilureittien turvallisuus. (Metsäkalteva 2016.)

Yllätyksenä selvisi turvallisuuskävelyn jälkeen, ettei alueelle ole suunniteltu virallisia ulkoilureittejä. Turvallisuuskävelyn yhteydessä kävelty reitti poikkesi näin ollen epävirallisella kulkureitillä, eikä suunnitellulla ulkoilureitillä. Suunnitteluvaiheessa meidän olisi pitänyt varmistaa Metsäkaltevan alueen ulkoilumahdollisuudet ja varmistaa myös, että onko alueella virallisia ulkoilureittejä.

8.4.3 Tulosten luotettavuuden pohdinta

Opinnäytetyössä on käytetty palvelumuotoilun eri menetelmiä, kuten asiakasymmärryksen hankinnassa teemahaastattelua ja havainnointia. Tulosten luotettavuutta voidaan tarkastella niiden uskottavuuden, tutkimustulosten siirrettävyyden, varmuuden ja vahvuuden avulla. Uskottavuutta voidaan varmentaa haastateltavilta saatujen tietojen oikeellisuudesta ja varmistamalla heiltä saadun tiedon vastaavan heidän käsityksiään. Tutkimustulosten siirrettävyydessä taas voidaan tarkastella, voidaanko saatuja tuloksia hyödyntää vastaavanlaisissa tilanteissa. Varmuutta ja vahvistusta voidaan mitata tarkastelemalla niin tutkijoiden ennakkokäsityksiä kuin vertaamalla vastaavanlaisten turvallisuuskävelyiden tuloksia keskenään. (Järvenpää 2006, 37.)

Työssämme tiedonhankintamenetelminä käytimme havainnointia ja teemahaastattelua. Alueen havainnoimisessa tulokset ovat havainnoijien subjektiivisia näkemyksiä ja kokemuksia. (Havainnointi 2017.) Toisen henkilön toteuttaessa vastaavanlaisen havainnoinnin, tulokset voisivat olla hyvinkin erilaisia. Havainnointi menetelmänä oli hyödyllinen alueen hahmottamisen ja alueymmärryksen lisäämisessä. Menetelmä oli uusi, minkä vuoksi sen käytössä oli haasteita. Havainnot tallennettiin kirjaamalla ja valokuvin, mutta monipuolisemmilla tallennusmenetelmillä tulokset olisivat voineet olla kattavammat. Videotallenne olisi antanut tulosten kiteyttämiseen kattavampaa materiaalia, jolloin myös alueella kuuluvat äänet ja erilaiset yksityiskohdat olisivat tallentuneet ja tallenteeseen olisi voinut palata uudestaan.

Havainnointi tiedonkeruumenetelmänä voi tuoda haasteita tulosten erittelyyn ja tulkintaan. Etuna menetelmässä on sanaton tiedonkeruu, havainnot ovat tilanteeseen sidottuja. (Havainnointi 2017.) Havainnoinnissa tulokset olivat muistiinpanojen, valokuvien ja muistinvaraisia, mikä saattoi heikentää havaintojen laajuutta ja luotettavuutta, tiedonsaanti on täysin niiden varassa.

Kiteyttämisvaiheessa hyödynnettiin affinity diagrammia. Affinity diagramin avulla saatettiin aineisto helposti käsiteltävään ja tulkittavaan muotoon. Kirjasimme havainnot pelkistäen, ryhmittäen, ventiloiden saatua aineistoa, minkä pohjalta työstettiin alustavia ideoita. Kiteyttämisvaiheen luotettavuuteen saattoi vaikuttaa henkilökohtaiset näkemyksemme esille nostettavista seikoista. Luotettavuutta kuitenkin lisäsi, että kävimme havainnoimassa alueella kahdesti, havainnoinnit eivät tuottaneet ristiriitaisia tuloksia.

Turvallisuuskävely - konsepti on siirrettävissä muihin konteksteihin erityiset seikat huomioiden, vaikka yleensä naturalistisessa paradigmassa esitetään etteivät yleistyksyet ole saavutettavissa olevia. (Eskola & Suoranta 1998). Varmuutta luotettavuudelle olemme saaneet siten, että konseptissa luotu lista keskeisimmistä tekijöistä ja työvaiheista ei ole sidottu ennakoimattomiin aluekohtaisiin tekijöihin. Aluekohtaisesti huomioitavia seikkoja ovat erityisesti konseptin ulkopuolelle jäävät turvallisuuskävelylle luotava kartta ja havainnointilomake.

Yllämainitut seikat huomioiden, on tärkeää toteuttaa asuinalueen turvallisuuskävely juuri kyseisen alueen kipupisteisiin nojaten. Konseptia on myös mahdollista jatko kehittää heränneiden tarpeiden mukaan, sillä se ei ole sidoksissa yhteen alueeseen tai aluerakenteeseen. Konseptin jalkautuksessa huomioitiin yksiselitteinen ja konseptin visualisointi, jotta turvallisuuskävely pystyttäisiin toteuttamaan henkilöistä riippumatta konseptin mukaisella tavalla.

Vastaavanlaisia asuinalueiden turvallisuuskävelyitä on tällä hetkellä Suomessa järjestetty vain Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla. (Turvallisuuskävelyt 2016.) Tämän vuoksi valmiita malleja tai selkeää kaavaa ei ollut saatavilla konseptin luomisvaiheessa, eikä myöskään konseptia voitu suoraan verrata mihinkään valmiiseen työhön. Vahvistuvuus merkitsee tilannetta, jossa tulokset tukevat toisiaan. (Eskola & Suoranta 1998). Varmuutta tuloksiin toi kuitenkin se, että saimme toisiaan tukevia tuloksia alueelle toteutuneista kävelyistä, haastatteluista ja palautelomakkeista.

8.4.4 Asukasyhdistyksen teemahaastattelu

Opinnäytetyössämme konkretisointia haimme keskustelemalla ja jakamalla ajatuksia asukasyhdistyksen kanssa. (Moritz 2005, 208) Pystyimme hyödyntämään asukasyhdistyksen aluetietoisuutta ja saimme heiltä tietoa alueesta teemahaastattelun avuin. Tietojen pohjalta kokosimme yhteen parhaat ideat, ajatukset ja suunnitelmat joita hyödynsimme konkretisoinnin

lopputulokseen, eli meidän työssämme turvallisuuskävelyn toteutukseen. Valitsimme havainnoinnin rinnalle haastattelun, sillä useamman toisiaan kannattelevan menetelmän käyttö voi kohentaa tutkittavan kohteen kuvausta. (Eskola & Suoranta 1998).

Tulosten luotettavuutta heikentävänä tekijänä on vähäinen osallistujamäärä, asukasyhdistyksestä haastatteluun osallistui kaksi henkilöä. Useammin toteutuneella haastattelulla kyetään osoittamaan aineistonkeruumenetelmän tarkkuutta. (Eskola & Suoranta 1998). Vastajat nousivat esiin heidän kokemiaan keskeisiä seikkoja turvallisuuskävelyyliin liittyen, suuremmalla vastaajamäärällä tulokset olisivat voineet olla kattavampia ja yksityiskohtaisempia, sekä antaa monipuolisempaa näkemystä alueesta. Koska vastaajia oli suhteessa vähän, tuloksien luotettavuutta lisäten haastattelun olisi voinut suorittaa myös uudestaan muille asukasyhdistyksen jäsenille.

Toista haastattelua järjestettäessä olisi ollut mahdollisuus, että asukasyhdistyksen jäsenet olisivat keskustelleet toteutuneesta haastattelusta keskenään mikä olisi voinut vaikuttaa toisen haastattelun tuloksiin. Tämä taas ei olisi tuonut opinnäytetyön toteutuksen kannalta lisäarvoa. Rajoitteena toisen haastattelun toteutumiselle oli aikataululliset yhteensopimattomuus haasteet.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on haasteellista tehdä ennakkoon laskelmia riittävästä aineistosta. Ohjeistuksena on todettu, ettei aineistoa pidä haalia liikaa. Riittävyden arvioinnissa voidaankin analysoida huolella ensin suppeampi aineisto ja haastaa tuloksia kattavammassa aineistossa. (Eskola & Suoranta 1998). Työssä käytettiin toisiaan kannattelevia menetelmiä, jotta saataisiin kattavampia tuloksia ja löydettäisiin tuloksista toisiaan vahvistavia johtopäätöksiä.

Toteutuneella haastattelulla vastaajilla oli yhtenäiset vastaukset, mikä lisää tulosten luotettavuutta. Haastattelun taltiointi olisi ollut parempi toteuttaa nauhurin avuin, jolloin pienetkin yksityiskohdat eivät olisi olleet muistiinpanojen ja muistin varassa. Toisaalta nauhuri olisi voinut rikkoa rauhallisen keskusteluilmapiirin luomalla jännitteitä haastattelijan ja haastateltavien välille.

8.4.5 Turvallisuuskävelyn tulokset

Terveystenhoitajan ammatillisen osaamisen kuvauksessa (2014, 4) terveydenhoitajalta edellytetään taitoa tehdä luovia ratkaisuja haastavien tai ennalta arvaamattomien tilanteiden hoidossa. Opinnäytetyötä tehdessä kohdattiin tilanteita joissa vaadittiin nopeaa reaktiota ja kykyä toimia ennakoimattomissa tilanteissa. Tällaisia tilanteita olivat esimerkiksi turvallisuuskävelyyliin ilmoittautuneiden vähäisen määrän johdosta tehty päätös kävellä ennakkoon suunnitellun kahden reitin sijasta ainoastaan yksi reitti. Tilanteessa jouduimme nopeasti puntaroimaan

haluamme työhön laajemman näkökulman alueesta ja saada aluekohtaisesti vähäisesti tuloksia tarkasteltavaksi, vai otamme vain yhden reitin näkökulmat huomioon ja hankimme siitä enemmän havaintoja.

Tulosten luotettavuuden ja selkeyden vuoksi päädyimme yhteen reittiin suuremman vastausotannan saamiseksi. Suuremmalla havainnoitsijamäärällä pyritään kohentamaan objektiivisuutta. Useampi havainnoitsija tai menetelmä voi rikastuttaa tutkittavan kohteen kuvausta. (Eskola & Suoranta 1998.)

Lisäksi havainnointilomakkeessa oli vastauksissa jätetty tyhjiä kohtia, mikä hankaloitti tulosten tulkintaa ja niiden yhteneväisyyttä. Tyhjien kohtien syytä on vaikeaa arvioida jälkikäteen, koska emme voi päätellä jäivätkö kyseiset kohdat huomaamatta lomakkeessa, vai oliko havainnoitava asia vaikea hahmottaa, vai eikö vastaaja havainnoinut esimerkiksi alueen siisteyttä lainkaan.

Yllä olevasta syystä johtuen olisi jatkossa havainnointilomakkeeseen syytä lisätä ”kunnossa” ja ”puutteita” vastausvaihtoehtojen lisäksi ”en osaa sanoa”. Vastaajan vastatessa ”en osaa sanoa” voidaan paremmin olettaa hänen huomanneen kysymyksen, mutta vastaamattomuus voi taas kertoa, ettei kysymystä ole huomioitu. Lisäksi jatkossa jos turvallisuuskävelyillä ilmenee paljon ”en osaa sanoa” vastauksia, voidaan myös havainnointilomakkeen täsmällisyyttä arvioida selkeämmin, onko kohta esimerkiksi ylimääräinen, vaikeasti ymmärrettävä tai vuodenaikaan sopimaton.

Loppukeskustelun aikana keskustelun ylläpitäminen turvallisuuskävelyn tulosten ja konseptin kehittämisen kannalta olisi johdettava jämäkämmin. Osallistujista kaikki eivät olleet äänessä, joten kaikkien osallistujien näkemykset eivät päässeet esille. Tämän vuoksi luotettavampien tuloksien ja kattavamman osallistujanäkemyksen saamiseksi olisi keskustelussa parempi jakaa puheenvuoroja.

Haastattelijan vastuulla on seurata, että kaikki ennakkoon sovitut teema-alueet käydään lävitse. Laajuus ja järjestys vaihtelevat haastattelukohtaisesti. Haastattelijalla ei ole valmiita kysymyksiä, mutta mukana on hyvä pitää haastattelun tukena listaa asioista joita on tarkoituksena käydä läpi. Avoin haastattelu on samankaltainen tilanne kuin keskustelu. (Eskola & Vastamäki, 2015, 27-29.)

Keskustelun vapaamuotoisuus saattoi olla oma tekijänsä luotettavan ilmapiirin luomisessa. Osallistujien oli helpompi antaa kritiikkiä, jonka pohjalta konseptia voitiin kehittää ja ottaa jatkosuunnittelua varten keskeisiä tekijöitä huomioon. Keskustelun nauhoitus helpotti yksityiskohtien muistamista keskustelusta, joten kaikki olennainen tuli huomioitua.

Keskustelun rinnalla käytettiin myös toista sitä tukevaa menetelmää. Havainnoijilla oli mahdollisuus jättää kirjallista palautetta turvallisuuskävelystä. Useampi menetelmä voikin kasvat-
taa saatujen tulosten luotettavuutta.

8.5 Oman työskentelyn pohdinta

Opinnäytetyössämme onnistuimme tavoitteessamme luoda turvallisuuskävelyn konsepti. Konseptin luomista toteutimme työn konkretisointivaiheessa turvallisuuskävelyn Metsäkaltevan asuinalueella 4.11.2016. Ennen toteutunutta turvallisuuskävelyä ja konseptin luomista perehdyimme teoreettisella tasolla turvallisuuteen käsitteenä ja turvallisuuskävelyn järjestämisen teoriaan.

Turvallisuuskävelyt olivat meille ennestään tuttuja erilaisten organisaatioiden turvallisuuskävelyiden osalta, mutta asuinalueille järjestettävät kävelyt olivat vieraita. Syynä tähän oli se, ettei vastaavia ole Suomessa järjestetty vielä monellakaan paikkakunnalla. Teoreettista ymmärrystä hankkiessamme keskityimmekin siihen, miten turvallisuuskävelyt toimivat ja millaisia asioita asuinalueilla olisi hyvä tarkastella turvallisuuskävelyn näkökulmasta.

Opinkäytetyöhön haettiin mahdollisimman tuoreita teoretietoja. Tämä kehitti tiedonhaku, refleksiivistä työtettä, kriittistä tekstin tarkastelua, sekä saadun tiedon arviointia. Innovatiivisuus, tiedonhaku ja lähdekriittisyys ovat merkittäviä seikkoja terveydenhoitajan työssä. Kansainväliseen näkemykseen pyrittiin käyttämällä opinnäytetyössä ulkomaalaista lähdekirjallisuutta. (Terveydenhoitajan ammatillisen osaamisen kuvaus 2014, 4.)

Olimme prosessin alussa varsin jännittyneitä, sillä aihe oli meille vieras. Halusimme opinnäytetyömme olevan toiminnallinen ja sellainen, jossa voimme haastaa itseämme sekä kokeilla rajojamme tulevana terveydenhoitajina. Tämä piti omaa kiinnostustamme opinnäytetyötä kohtaan yllä koko prosessin ajan. Taustalla oli ajatus, jossa turvallisuuskävelyt antavat meidän mielestämme terveydenhoitajalle uutta näkökulmaa turvallisuustyön kehittämiseen. Turvallisuuskävely voi olla mahdollisuus tulla lähemmäksi yhteisöä, jossa terveydenhoitaja työskentelee. Terveydenhoitajan toimiminen ja työskentely yhdessä yhteisön kanssa on keskiössä yhteisöllisen hoitotyön toteutuksessa. (Anderson & McFarlane 2011, 24.)

Aloittaessamme opinnäytetyöprosessiamme tarkoituksena oli hyödyntää meille ennestään tuttua projektityöskentelyn mallia. Projekti on tavoitteellinen, selkeästi rajattu, hyvin aikataulutettu ja selkeän aloituksen sekä lopetuksen omaava hanke. (Yhteinen yrittämien - projekti on se juttu! 2013.) Opinnäytetyön ohella käydyt palvelumuotoilun teoriaopinnot havahduttivat meidät miettimään prosessin kulkua ja sen tarkoitusta. Näimme palvelumuotoilun antavan

tämän kaltaisen turvallisuuskävelyn konseptin luomisprosessille selkeämmän työskentelytavan. Uskomme palvelumuotoilun tuoneen meidät lähemmäksi asiakasta, sekä antaneen paremmat puitteet konseptin kehittämiseen. Toisinaan koimme haasteelliseksi hyödyntää meille uutta työskentelytapaa, mutta näimme sen parempana vaihtoehtona kuin tavanomaisen projektin toteuttamisen.

Opinnäytetyömme vaati meiltä tarkkaa aikataulutuksen luomista. Työn tilaajan toiveena oli opinnäytetyön valmistuminen keväällä 2017. Toiveen pystyimme täyttämään, vaikka toisinaan teoriaopintojen ja työharjoittelun puitteissa opinnäytetyön edistyminen sekä meidän yhdessä tekeminen oli haastavaa eriävien työaikojen ja etäisyyden vuoksi. Työharjoittelujen ohella työstimme opinnäytetyötä molemmat omaan tahtiin, pitäen tiivistä yhteyttä sähköisesti. Konseptia kehitettiin yhteistyössä opinnäytetyön tilaajan kanssa, päävastuu toteutuksesta annettiin opiskelijoille. Kykenimme toimimaan oma-aloitteisesti, luottamuksellisesti ja vuorovaikutuksellisesti osana hanketyöryhmää.

Uskomme tulevien turvallisuuskävelyiden edistävän lähtökohtaisesti vapaa-ajan tapaturmien ennaltaehkäisyä Hyvinkään kaupungissa. Tapaturmat ovat lähtökohtaisesti merkittävämpiä kuolinsyitä Suomessa ja näistä suurin osa tapahtuu kotona tai vapaa-ajalla. (Tapaturman määritelmä 2016.) Tämän merkittävän seikan vuoksi asuinalueiden turvallisuuden kehittäminen ja tapaturmien ennaltaehkäisy ovat tärkeässä osassa turvallisuustyötä.

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen tutkimusraportissa (2014, 4) kuvataan terveydenhoitajan työhön sisältyvän taitoa ylläpitää muun muassa yhteisöjen, ympäristön, perheiden, sekä yksittäisten henkilöiden terveydentilaa. Terveystieteilijä kasvattaa heidän voimavarojaan. Työssä nostettiin esiin yhteisölähtöisen terveydenedistämisen tekijöitä, sekä käsiteltiin asuin ympäristön turvallisuus seikkoja. Tämän johdosta ammatillista kasvua tapahtuikin merkittävästi edellä mainituissa asioissa.

Lähteet

Julkaisemattomat lähteet

Hyvinkään kaupungin suunnittelija (vs. taluspäällikkö). 2016. Sähköposti 20.9.2016. Hyvinkään kaupunki. Hyvinkää.

Kirjalliset lähteet

Anderson, E. & McFarlane, J. 2011. Community as partner. Theory and practice in nursing. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins

Bracht, N. 1999. Health promotion at the community level. California: SAGE Publications, Inc.

Eskola, J. & Vastamäki, J. 2015. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. (toim.). Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 - Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Juva: PS-kustannus, 27-29.

Kananen, J., 2014. Etnografinen tutkimus - Miten kirjoitan etnografisen opinnäytetyön?. Jyväskylä: Suomen yliopistopaino Oy - Juvens Print

Pajala, S. 2016. Iäkkäiden kaatumisen ehkäisy. Tampere: Juvenes Print - Suomen yliopistopaino Oy

Perttula, J. 1995. Kokemuksen tutkimuksen luotettavuudesta. Kasvatus 1/1995, 40, 42.

Saari, P. & Hietanen, A. 2001. "Kuvaa yhteisöstä - Yhteisöanalyysi ja sen menetelmiä". Helsinki: Stakes

Tuisku, E. & Arvonen, S. 2006. Turvallisuuskävely - Varautumisen oppeja kokeilemalla. Porvoo: Suomen Palopäällyslitto

Sähköiset lähteet

24 Turvallista Tuntia Hyvinkäällä 2016. Hyvinkää. Viitattu 14.4.2016. <http://www.hyvinkaa.fi/kaupunki-ja-hallinto/turvallisuus/24-turvallista-tuntia-hyvinkaalla/>

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino. Viitattu 25.2.2017. <https://www-elliblibrary-com.nelli.laurea.fi/reader/9789517685047>

Eskola, S. 2008. Turvallisuus käsitteenä. Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos. Viitattu 7.6.2016. http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/74107/StratL3_10.pdf

Hallinto ja organisaatio 2016. Hyvinkää. Viitattu 14.4.2016. <http://www.hyvinkaa.fi/kaupunki-ja-hallinto/hallinto-ja-organisaatio/>

Havainnointi 2017. Tilastokeskus. Viitattu 4.1.2017. <https://www.stat.fi/virsta/tke-ruu/03/01/>

Hyvinkäällä on hyvä huomen 2016. Hyvinkää. Viitattu 14.4.2016. <http://www.hyvinkaa.fi/kaupunki-ja-hallinto/hyvinkaatietao/>

Hyvinkään kaupungin turvallisuussuunnitelma 2014-2017. 2014. Viitattu 20.4.2016. http://www.hyvinkaa.fi/globalassets/kaupunki-ja-hallinto/turvallisuus/liitteet/turvallisuussuunnitelma_valtuuston_hyvaksyma_2014.pdf

Hyvä tieteellinen käytäntö. 2014. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Viitattu 2.5.2017 <http://www.tenk.fi/fi/htk-ohje/hyva-tieteellinen-kaytanto>

Idea- ja varhaisvaiheen kehittäminen. 2016. Innokylä. Viitattu 20.12.2016. <https://www.innokyla.fi/web/malli167242>

lääkkäiden tapaturmat 2016. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Viitattu 20.8.2016. <https://www.thl.fi/fi/web/tapaturmat/tapaturmat-suomessa/tapaturmat-ikaryhmittain/iakkaiden-tapaturmat>

Järvenpää, E. 2006. Laadullinen tutkimus. Teknillinen korkeakoulu, tuotantotalouden osasto. Viitattu 4.1.2017. <http://www.cs.tut.fi/~ihtesem/k2007/materiaali/luento4.pdf>

Karttapalvelu 2016. Hyvinkään kaupunki. Viitattu 21.10.2016. <http://kartta.hyvinkaa.fi/>

Kokko, A. 2013. 24 Turvallista Tuntia Hyvinkäällä. Viitattu 22.4.2016. https://www.intermin.fi/download/39608_annika_kokko.pdf?79b3c7f61505d188

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelma vuosille 2014-2020. 2013. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 19.12.2016. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74772/JUL_2013_16_v%c3%a4risisuus_verkkoversio.pdf?sequence=1

Käsitekartta (Mind map). 2016. eNorssi. Viitattu 30.10.2016. <http://www.enorssi.fi/opetusmateriaalit/tyotapapankki-1/kasitekartta-mind-map>

Lasten ja nuorten tapaturmat 2016. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Viitattu 15.8.2016. <https://www.thl.fi/fi/web/tapaturmat/tapaturmat-suomessa/tapaturmat-ikaryhmittain/lasten-ja-nuorten-tapaturmat>

Lasten kuolemat. 2014. Tutkintaselostus. Viitattu 2.10.2016. http://www.turvallisuustutkinta.fi/material/attachments/otkes/tutkintaselostukset/fi/muutonnettomuudet/2012/AtKr3zBTr/Y2012-S1_Lasten_kuolemat.pdf

Liikennekasvatus 2017. Opetushallitus. Viitattu 12.2.20017. <http://www.oph.fi/kehittamishankkeet/liikennekasvatus>

Liikenneturvallisuus ja valvonta. 2017. Poliisi. Viitattu 12.2.2017. <https://www.poliisi.fi/liikenneturvallisuus>

Liikenneympäristö 2016. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Viitattu 12.2. <https://www.thl.fi/fi/web/tapaturmat/lapset-ja-nuoret/neuvola/pienten-lasten-tapaturmien-ehkaisy/liikenneymparisto>

Lähiympäristön laatu 2016. Hyvinkää. Viitattu 31.8.2016. <http://www.hyvinkaa.fi/asuinymparisto-ja-rakentaminen/uudet-asuinalueet/metsakalteva/lahiympariston-laatu/>

Metsäkalteva 2016. Hyvinkää. Viitattu 14.4.2016. <http://www.hyvinkaa.fi/asuinymparisto-ja-rakentaminen/uudet-asuinalueet/metsakalteva/>

Moritz, S. 2005. Service Desing - Practival access to an evolving field. Viitattu 19.9.2016. https://issuu.com/st_moritz/docs/pa2servicedesign

Päihteet työikäisten tapaturmissa 2016. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Viitattu 20.8.2016. <https://www.thl.fi/fi/web/tapaturmat/tapaturmat-suomessa/tapaturmat-ikaryhmittain/tyoikaisten-tapaturmat/paihteet-tyoikaisten-tapaturmissa>

Päätöksenteko 2016. Hyvinkää. Viitattu 14.4.2016. <http://www.hyvinkaa.fi/kaupunki-ja-hallinto/paatoksenteko/>

Saco, R. & Concalves, A. 2008. Service Desing: An Appraisal. Viitattu 12.9.2016. http://www.ida.liu.se/divisions/hcs/ixs/material/serviceinnovation_X_design10/2%20Additional%20readings/Goncalves_service%20design%20an%20appraisal.pdf

Step by step for a safer and more secure Göteborg 2007. Viitattu 1.9.2016. http://www.tryg-garemanskligare.goteborg.se/pdf/engelska/step_by_step.pdf

SWOT-analyysi 2016. Opetushallitus. Viitattu 19.12.2016. http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/laadunhallinnan_tuki/wbl-toi/menetelmia_ja_tyovalineita/swot-analyysi

Tapaturman määritelmä 2016. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Viitattu 18.7.2016. <https://www.thl.fi/fi/web/tapaturmat/tapaturmat-suomessa/tapaturman-maaritelma>

Tapaturmat Suomessa 2016. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Viitattu 18.7.2016. <https://www.thl.fi/fi/web/tapaturmat/tapaturmat-suomessa/tapaturman-maaritelma>

Tapaturmakuolemat työikäisillä 2016. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Viitattu 20.8.2016. <https://www.thl.fi/fi/web/tapaturmat/tapaturmat-suomessa/tapaturmat-ikaryhmittain/tyoikaisten-tapaturmat/tapaturmakuolemat-tyoikaisilla>

Tapaturmien hoidosta kertyvät sairaalahoitopäivät 2016. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Viitattu 18.7.2016. <https://www.thl.fi/fi/web/tapaturmat/tapaturmat-suomessa/tapaturmista-aiheutuva-sairaalahoito/tapaturmien-hoidosta-kertyvat-sairaalahoitopaivat>

Terveydenhoitajan ammatillisen osaamisen kuvaus - Terveydenhoitajakoulutuksesta valmistuvien osaamisalueet, tavoitteet ja keskeiset sisällöt 2014. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Viitattu 18.1.2017. http://www.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/Sosiaali_ja_terveys/Terveystoimintat/terveydenhoitajan_ammattillisen_osaamisen_kuvaus.pdf

Terveydenhuollon yhteinen arvopohja, yhteiset tavoitteet ja periaatteet. 2001. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 2.5.2017. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201504225746>

Terveydenhuoltolaki 30.12.2010/1326

Tieliikennelaki 3.4.1981/267

Turvallisuudessa on monta puolta 2016. Turvallinen kaupunki. Viitattu 7.6.2016. <http://www.turvallinenkaupunki.fi/johdatus-sivustolle/turvallisuudessa-on-monta-puolta>

Turvallisuus 2016. Hyvinkää. Viitattu 14.4.2016. <http://www.hyvinkaa.fi/kaupunki-ja-hallinto/turvallisuus/>

Turvallisuussuunnittelu 2016. Sisäministeriö. Viitattu 19.12.2016. https://www.intermin.fi/fi/turvallisuus/yleinen_jarjestys_ja_turvallisuus/turvallisuussuunnittelu

Turvallisuuskävelyt 2016. Helsingin kaupunki. Viitattu 1.9.2016. <http://www.hel.fi/www/turva/fi/ymparisto/asuinalueen-turvallisuus/turvallisuuskavelyt/>

Työikäisten tapaturmat 2016. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Viitattu 20.8.2016. <https://www.thl.fi/fi/web/tapaturmat/tapaturmat-suomessa/tapaturmat-ikaryhmittain/tyoikaisten-tapaturmat>

Työtapaturmat 2016. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Viitattu 20.8.2016. <https://www.thl.fi/fi/web/tapaturmat/tapaturmat-suomessa/tapaturmat-ikaryhmittain/tyoikaisten-tapaturmat/tyotapaturmat>

Virta, S. 2011. Turvallisuuden tutkimus. Viitattu 7.6.2016. <http://ojs.tsv.fi/index.php/ta/article/view/7470/5825>

Yhteisöanalyysillä työn alkuun 1999. Stakes. Viitattu 15.8.2016. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/75900/ideakortti3_00.pdf?sequence=1

Yhteinen yrittäminen - projekti on se juttu! 2013. Peda.net. Viitattu 4.1.2017.
<http://www.peda.net/veraja/jko/opintokokonaisuudet/pr/luokka/projekti>

Yleissuunnitelma 2016. Hyvinkää. Viitattu 14.4.2016. <http://www.hyvinkaa.fi/asuinymparisto-ja-rakentaminen/uudet-asuinalueet/metsakalteva/yleissuunnitelma/>

Kuvat

Kuva 1: Kuvia havainnointikävelytä 1	41
Kuva 2: Kuvia havainnointikävelytä 2	42
Kuva 3: Kuvaa läheiseltä parkkialueelta	46

Kuviot

Kuvio 1: IKINÄ-malli. (Pajala 2016, 16.)	19
Kuvio 2: Hyvinkään kaupungin hallinto-organisaatio (Hallinto ja organisaatio 2016.).....	25
Kuvio 3: Ensimmäinen versio havainnointilomakkeesta	32
Kuvio 4: Turvallisuuskävely - konsepti	58

Taulukot

Taulukko 1: Palvelumuotoiluprosessi (Moritz 2005, 123.)	29
Taulukko 2: SWOT-analyysi.....	39
Taulukko 3: Turvallisuuskävelyn tulokset: alueen rakenne	48
Taulukko 4: Turvallisuuskävelyn tulokset: päiväkodin alue ja leikkipaikat.....	49
Taulukko 5: Turvallisuuskävelyn tulokset: moottoriliikenne	50
Taulukko 6: Turvallisuuskävelyn tulokset: kevyt liikenne	51
Taulukko 7: Turvallisuuskävelyn tulokset: asuin talojen pihat ja sisäänkäynnit	53
Taulukko 8: Turvallisuuskävelyn tulokset: ulkoilureitit	54

Liitteet

Liite 1: Kutsu turvallisuuskävelyn pilottiin	84
Liite 2: Turvallisuuskävelyn pilotin havainnointilomake	85
Liite 3: Kartta	89
Liite 4: Palautekysely	90
Liite 5: Turvallisuuskävelyn tulokset	91

Liite 1: Kutsu turvallisuuskävelyn pilottiin

Kutsu turvallisuuskävelyn pilottiin

Järjestäjät Below Tanja & Vainikainen Sonia
Hoitotyönkoulutusohjelma

Turvallisuuskävelyn pilotti
Metsäkaltevassa

3.11.2016 klo 15

Lähtö Aamutuulen päiväkotiki, osoite Aamutuulentie 4, Hyvinkää

Laurea-ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelijat kehittävät opinnäytetyössään turvallisuuskävelykonseptia, jonka pilottikävely toteutetaan Metsäkaltevassa.

Pilottikävelyn tarkoituksena on itse konseptin kehittäminen kuin alueen turvallisuuden havainnointi. Turvallisuuskävely tarjoaa mahdollisuuden alueen asukkaiden ja viranomaisten yhteistyöhön alueen turvallisuuden kehittämiseksi.

Pilottikävely alkaa kokoontumisella Aamutuulen päiväkodilla, jossa esitetään reitti ja kävelyn tavoitteet tarkemmin. Kävely tapahtuu kahdessa ryhmässä noin 10 henkilön ryhmissä. Kävelyn aikana tehdyt havainnot kirjataan paikanpäällä jaettaviin dokumentointilomakkeisiin ja kävelyn järjestäjät valokuvaavat reitin.

Kävelyn jälkeen kokoontumme aloituspaikalle, jossa läpikäymme keskeisimmät havainnot. Samalla Metsäkaltevan asukasyhdistys tarjoaa osallistujille lämmintä juomaa. Järjestäjät tekevät tarkemman yhteenvedon kävelystä jälkeenpäin ja tiedottavat tuloksista osallistujille sähköpostitse.

Pilottikävelyn kokonaisaika on noin 2 tuntia, joista kävelyosuus on noin tunnin.

**Lisätietoja ja
ennakoilmoittautumiset
21.10.2016 mennessä
sähköpostitse
Tanja Below tai Sonia Vainikainen**

tanja.below@laurea.fi
sonia.vainikainen@laurea.fi

Liite 2: Turvallisuskävelyn pilotin havainnointilomake

Turvallisuskävelyn pilotin havainnointilomake

M = Messualue K = Kravunrinne L = Lehtikorpi

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Yhdessä enemmän
Together we are stronger

ALUEEN RAKENNE	Kunnossa	Puutteita	Toimenpiteet/huomiot
Siisteys			
Kunnossapito			
Viheralueet			
Tienviitat			
Viihtyvyyys			
Levähdyspaikat			
Portaat			
Esteettömyys			
PÄIVÄKODIN ALUE JA LEIKKIPAIKAT	Kunnossa	Puutteita	Toimenpiteet/huomiot
Päiväkodin alueen viihtyvyyys			
Päiväkodin ympäristö			
Kulkureitit päiväkodille			
Päiväkodin portin lukitus			
Päiväkodin aidoitus			
Leikkialueen siisteys			
Leikkialueen ympäristö			
Kulkureitit leikkialueelle			

Mukailten Turvallisuskävelyt Opas järjestäjälle ja osallistujalle 2011.

Turvallisuuskävelyn pilotin havainnointilomake

M = Messualue K = Kravunrinne L = Lehtikorpi

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Yhdessä enemmän
Together we are stronger

MOOTTORLIIKENNE	Kunnossa	Puutteita	Toimenpiteet/huomiot
Autoteiden kunto			
Liikenteen melutaso			
Parkkipaikat			
Näkyvyys parkkipaikalle			
Turvallinen pysäköinti tien varteen			
Pysäköintipaikalle johtavan tien kunto			
KEVYT LIIKENNE	Kunnossa	Puutteita	Toimenpiteet/huomiot
Kävelyteiden kunto			
Pyöräilymahdollisuudet			
Valaistus kevyen liikenteen väylillä			
Näkyvyys suojateillä			
Kulkumahdollisuus eri vuodenaikoina			
Epäviralliset kulkureitit			

Mukailten Turvallisuuskävelyt Opas järjestäjälle ja osallistujalle 2011.

www.laurea.fi

Turvallisuuskävelyn pilotin havainnointilomake

M = Messualue K = Kravunrinne L = Lehtikorpi

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Yhdessä enemmän
Together we are stronger

ASUINTALOJEN PIHAT JA SISÄÄNKÄYNNIT	Kunnossa	Puutteita	Toimenpiteet/huomiot
Asuinalueen siisteys			
Asuinalueen viihtyvyys			
Asuinalueen valaistus			
Piha-alueen turvallisuus lapselle			
Roskien keräysastiat			
Pihateiden kunto			
Pimeät kulmat asuinalueella			
ULKOILUREITIT	Kunnossa	Puutteita	Toimenpiteet/huomiot
Ulkoilureittien kunto			
Ulkoilureittien ylläpito			
Ulkoilumahdollisuus eri vuodenaikoina			
Valaistus ulkoilureiteillä			
Ulkoilureittien opasteet			
Levähdyspaikat ulkoilureitin varrella			

Mukaien Turvallisuuskävelyt Opas järjestäjälle ja osallistujalle 2011.

Turvallisuuskävelyn pilotin havainnointilomake

M = Messualue K = Kravunrinne L = Lehtikorpi

Havaintojen kirjaus lomakkeeseen tapahtuu alueittain.
Laita ”kunnossa” tai ”puutteita” sarakkeeseen ainoastaan alueen kirjan M, K tai L.

”Toimenpiteet/huomiot” sarakkeessa voit erotella huomioitasi kirjaamalla ensin alueen kirjaimen
Esim. ”M: roskia alueella”

OMAT HAVAINNOT	Toimenpiteet/huomiot

Kartta turvallisuuskävelyn reitistä. (Karttapalvelu 2016.)

Mukaillen Turvallisuuskävelyt Opas järjestäjälle ja osallistujalle 2011.

Liite 4: Palautekysely

Palautekysely turvallisuuskävelyn pilotista

Tanja Below ja Sonia Vainikainen
Terveydenhoitotyö

Arvoisa turvallisuuskävelyn osallistuja!

Tämän kyselyn tarkoituksena on hankkia tietoa turvallisuuskävelyn eri osien toimivuudesta. Tietoa käytetään turvallisuuskävely -konseptin kehittämiseen. Kyselyllä saatu aineisto käsitellään ja julkaistaan siten, että kenenkään henkilöllisyys ei paljastu. Kyselyyn vastataan nimettömästi. Vastaaminen on vapaaehtoista.

Turvallisuuskävelyn osien toimivuus

Vastaa seuraaviin kysymyksiin arvioimalla turvallisuuskävelyn toimivia ja ei toimivia asioita. Anna myös ratkaisuehdotuksia ei toimiville asioille.

1. Miten turvallisuuskävelyn järjestelyt toimivat?
2. Miten turvallisuuskävelyn ohjeistus toimi?
3. Miten turvallisuuskävelyn kierros toimi?
4. Miten havainnointilomake toimi?
5. Miten turvallisuuskävelyn loppukeskustelu toimi?
6. Miten kehittäisit turvallisuuskävelyä?

Kiitos arvokkaasta palautteestasi!

Liite 5: Turvallisuskävelyn tulokset

Turvallisuskävelyn tulokset 1

Below Tanja & Vainikainen Sonia
20.1.2017

Turvallisuskävelyn tulokset

Tiedote asukasyhdistykselle

Metsäkaltevan alueen turvallisuskävely toteutettiin 3.11.2016. Se koostui kävelykierroksesta, sen aikana täytetyistä havainnointilomakkeesta ja loppukeskustelusta. Turvallisuskävelyn kävelyn osallistui yhteensä kahdeksan henkilöä. Osallistujat edustivat Metsäkaltevan asukasyhdistystä, Hyvinkään kaupungin koti- ja vapaa-ajan turvallisuutta edistävää työryhmää ja ammattikorkeakoulu Laureaa. Tässä raportissa kuvataan Metsäkaltevaan kuuluvien messualueen ja Kravunrinteen turvallisuushuomioita.

Messualue

Messualue koettiin olevan etupäässä kunnossa. Suurimpana puutteena pidettiin turvallisten ja selkeiden parkkipaikkojen puuttumista ja näkyvyyttä suojateilla. Asuin talojen pihat ja sisäänkäynnit messualueella katsottiin hyväksi, mutta kehitettävää koettiin lasten turvallisuuden edistämisessä, erityisesti vesialueiden ja näkyvyyden vuoksi.

Messualueella päiväkodin alue ja leikkipaikat koettiin turvallisuusnäkökulmasta pääasiassa kunnossa oleviksi. Alueen haasteena nähtiin kulkureitit, päiväkodin alueella tapahtuva läpiajo ja lisääntynyt iltakäyttö. Esiin nostettiin myös päiväkodin läheisyydessä olevan pulkkamäen jäätyminen ja sen suuntautuminen aidatun tolpan juureen koettiin turvallisuusriskiksi.

Kravunrinne

Kravunrinteen rakentamisvaiheen keskeneräisyys koettiin keskeiseksi turvallisuusriskien aiheuttajaksi. Alueella on mm. väliaikaisia tienviittoja, puuttuvia kävelyteitä ja haasteita moottori- ja kevytliikenteessä. Moottoriliikenteen aiheuttamiksi riskeiksi koettiin kapeat tiet, mäkilähdöt, teiden karkea päällyste ja turvallisen pysäköinnin puutteet. Kevyen liikenteen ongelmakohtina havaittiin myös karkea teiden päällyste sekä tämän lisäksi suojateiden ja talvikunnossapidon puuttuminen sekä puutteelliset kevyen liikenteen väylät. Kravunrinteen talojen pihossa ja sisäänkäynneissä nähtiin puutteita. Alueen valaistus koettiin olevan riittävä.

Kravunrinteen läheisyydessä olevat ulkoilureittien kohdalla puutteita oli selkeämmin näkyvissä, esimerkiksi niiden, ylläpidossa, valaistuksessa sekä opasteissa ja levähdysmahdollisuuksissa reittien varrella. Esille vastauksissa nostettiin myös puutteellinen roskien keräys. Vastauksissa muistutettiin kylläkin, ettei alueelle ole suunniteltu virallisia ulkoilureittejä eikä niiden kunnossapitoa.